

Javni holding Ljubljana

 energetika Ljubljana

 VODOVOD
KANALIZACIJA
SNAGA

 LPP

Izjava o nefinančnem poslovanju-Trajnostno poročilo skupine Javni holding Ljubljana za leto 2023

Ljubljana, april 2024

KAZALO

1	ORGANIZACIJA SKUPINE IN PRAKSE POROČANJA.....	1
1.1	Predstavitev Skupine	1
1.2	Upravljanje Skupine.....	3
1.3	Obdobja in frekvence poročanja	5
2	IZJAVA DIREKTORJA O TRAJNOSTNEM RAZVOJU	6
3	OPIS DEJAVNOSTI POSLOVANJA SKUPINE.....	9
3.1	Komunalne dejavnosti	10
3.2	Energetske dejavnosti.....	13
3.3	Potniški promet.....	15
3.4	Druge dejavnosti.....	16
4	DELEŽI PRIHODKOV, STROŠKOV IN NALOŽB SPREJEMLJIVIH ZA EU TAKSONOMIJO PO DEJAVNOSTIH.....	18
4.1	VOKA SNAGA	18
4.2	Energetika Ljubljana.....	25
4.3	Ljubljanski potniški promet.....	35
5	RAZISKAVE IN RAZVOJ.....	39
6	UPRAVLJANJE S KADRI.....	41
7	VARSTVO OKOLJA	43
8	DRUŽBENA ODGOVORNOST DO RAZLIČNIH JAVNOSTI.....	50
9	RAZVOJNE USMERITVE.....	52

1 ORGANIZACIJA SKUPINE IN PRAKSE POROČANJA

1.1 Predstavitev Skupine

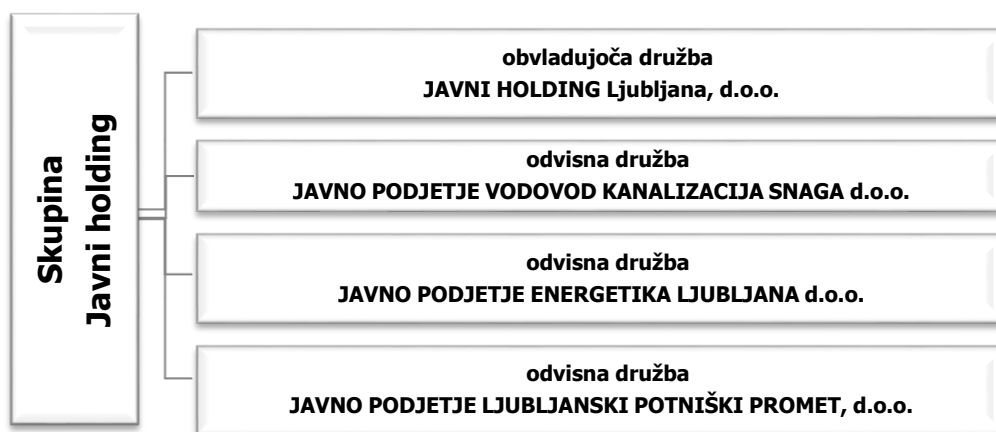
Skupino Javni holding Ljubljana (v nadaljevanju: Skupina) sestavljajo:

- obvladujoča družba: JAVNI HOLDING Ljubljana, d.o.o. (v nadaljevanju Javni holding),
- odvisne družbe:
 - JAVNO PODJETJE VODOVOD KANALIZACIJA SNAGA d.o.o. (v nadaljevanju VOKA SNAGA),
 - JAVNO PODJETJE ENERGETIKA LJUBLJANA d.o.o. (v nadaljevanju Energetika Ljubljana) in
 - JAVNO PODJETJE LJUBLJANSKI POTNIŠKI PROMET, d.o.o. (v nadaljevanju LPP).

Slika 1: Logotipi družb v Skupini.

Javni holding kot obvladujoča družba nosi velik del odgovornosti za nemoteno poslovanje javnih podjetij in zagotavljanje nemotenega delovanja gospodarskih javnih služb (v nadaljevanju GJS). Kot strateški holding združuje podporne službe družb v Skupini (finančno računovodsko službo, službo za javna naročila, službo za informatiko ter pravno in kadrovske službe), v okviru katerih mu je zaupana odgovornost in skrb za upravljanje s kadri, kakor tudi skrb za enotne informacijske rešitve, vodenje postopkov velikih javnih naročil, pravno zastopanje v vseh postopkih in drugo svetovanje, notranje revidiranje delovanja procesov, spremljanje poslovanja odvisnih družb, zagotavljanje virov financiranja in obsežno poročanje ustanoviteljem, nadzornemu svetu, revizijski komisiji nadzornega sveta ter drugim, tako notranjim kot zunanjim uporabnikom informacij. Na nivoju družb v Skupini v obvladujoči družbi skrbimo tudi za enotno politiko komuniciranja z javnostmi, poenoteno komuniciranje preko spletnega portala in usklajeno komuniciranje z mediji. Naloga odvisnih družb v Skupini je zagotavljati nemoteno in kakovostno izvajanje GJS, pri čemer sta zanesljiva in kakovostna oskrba uporabnikov ključna kriterija uspešnega izvajanja dejavnosti javnih podjetij. V Skupini opravljamo raznovrstne GJS in druge dejavnosti, s čimer zagotavljamo visoke osnovne življenjske standarde prebivalcem Mestne občine Ljubljana (v nadaljevanju: MOL) in primestnih občin. Nenehne družbene spremembe in razvoj ter zahteve uporabnikov nam neprestano narekujejo dviganje kakovosti storitev ter vedno bolj učinkovito in uporabnikom prijazno izvajanje dejavnosti javnih služb.

Družbe v Skupini so z uveljavitvijo Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 18/21; v nadaljevanju: novela ZGD-1) v februarju 2021 postale subjekti javnega interesa, za katere novela ZGD-1 določa, da morajo oblikovati nadzorne svete in le-ti revizijske komisije, razen če gre za odvisne družbe, povezane s pogodbo o obvladovanju. Zato, ter z namenom zagotoviti učinkovito poslovno odločanje za doseganje čim boljših poslovnih rezultatov vseh odvisnih družb ter na tej podlagi povezati kapitalsko že povezane družbe v pogodbeni koncern, je Javni holding pripravil Pogodbo o obvladovanju, ki je bila po pridobitvi pozitivnega mnenja nadzornega sveta in soglasja skupščine, sklenjena dne 5. 5. 2021 med Javnim holdingom kot obvladujočo družbo ter družbami Energetika Ljubljana, VOKA SNAGA in LPP kot odvisnimi družbami, veljati pa je začela z vpisom v sodni register dne 13. 5. 2021. Z vzpostavitvijo pogodbenega koncerna je transparenten in učinkovit sistem korporativnega upravljanja še dodatno pridobil na pomenu.

Osnovni podatki obvladujoče družbe			
Družba:	JAVNI HOLDING Ljubljana, d.o.o., družba za izvajanje strokovnih in razvojnih nalog na področju gospodarskih javnih služb		
Sedež:	Verovškova ulica 70, 1000 Ljubljana		
E-pošta:	info@jhl.si		
Spletna stran:	http://www.jhl.si		
Matična številka:	5860199000		
Davčna številka:	SI57209294		
Šifra dejavnosti:	70.100 Dejavnost uprav podjetij		
Osnovni kapital:	151.446.841 EUR		
Št. reg. vložka pri Okr. sodišču v Ljubljani:	1/25680/00		
Osnovni podatki odvisnih družb			
Družba:	JAVNO PODJETJE VODOVOD KANALIZACIJA SNAGA d.o.o.	JAVNO PODJETJE ENERGETIKA LJUBLJANA d.o.o.	JAVNO PODJETJE LJUBLJANSKI POTNIŠKI PROMET, d.o.o.
Sedež:	Vodovodna cesta 90, LJ	Verovškova ulica 62, LJ	Celovška cesta 160, LJ
E-pošta:	vokasnaga@vokasnaga.si	info@energetika-lj.si	mail@lpp.si
Spletna stran:	https://www.vokasnaga.si/	https://www.energetika.si/	https://www.lpp.si/
Matična številka:	5046688000	5226406000	5222966000
Davčna številka:	SI64520463	SI23034033	SI66742790
Šifra dejavnosti:	36.000	35.300	49.310
Osnovni kapital:	99.836.586 EUR	57.602.057 EUR	18.155.600 EUR

Družbe v Skupini zavezuje Kodeks upravljanja, ki upošteva poenotena merila za doseganje visokih standardov vodenja in nadzora ter oblikovanje transparentnega in razumljivega sistema

korporativnega upravljanja. Pri vodenju in upravljanju družb v Skupini smo tudi v letu 2023 uveljavljali visoke enotne standarde korporativnega upravljanja.

Javni holding ima poleg MOL, ki je večinski družbenik, še šest primestnih občin družbenic. Vsi družbeniki sestavljajo skupščino družbe. Na dan 31. 12. 2023 sestavljajo osnovni kapital matične družbe Javni holding Ljubljana, d.o.o. osnovni vložki naslednjih družbenikov:

Družbenik	Vrednost osnovnega vložka	Delež družbenika
Mestna občina Ljubljana (MOL)	132.243.381,56 EUR	87,32 %
Občina Medvode	5.815.558,69 EUR	3,84 %
Občina Brezovica	4.179.932,81 EUR	2,76 %
Občina Dobrova–Polhov Gradec	3.271.251,77 EUR	2,16 %
Občina Škofljica	2.726.043,14 EUR	1,80 %
Občina Dol pri Ljubljani	1.908.230,20 EUR	1,26 %
Občina Horjul	1.302.442,83 EUR	0,86 %
Skupaj	151.446.841,00 EUR	100,00 %

1.2 Upravljanje Skupine

Sistem vodenja in upravljanja omogoča preglednost poslovanja Javnega holdinga in odvisnih družb. Obvladujočo družbo upravlja **skupščina družbenikov Javnega holdinga**, ki jo sestavljajo vsi družbeniki. Vsakih dopolnjenih 50 EUR osnovnega vložka daje družbeniku en glas. V skladu z družbeno pogodbo Javnega holdinga skupščina odloča z navadno večino glasov, razen v primeru, ko družbena pogodba ali zakon določa višjo večino. V odvisnih družbah ustanoviteljske pravice izvaja **Svet ustanoviteljev**, odvisne družbe pa vodijo in zastopajo posamezni direktorji, edini družbenik odvisnih družb je Javni holding.

Organi obvladujoče družbe Javni holding so nadzorni svet, revizijska komisija nadzornega sveta in poslovodstvo družbe.

Funkcijo **direktorja družbe Javni holding** od 5. 1. 2023 opravlja g. Krištof Mlakar (do 4. 1. 2023 direktor družbe VOKA SNAGA), ki ga je imenovala skupščina družbe na seji dne 4. 1. 2023 za mandatno dobo petih let, Davida Polutnika pa za direktorja družbe VOKA SNAGA. Do 4. 1. 2023 je funkcijo direktorice družbe Javni holding opravljala ga. Zdenka Grozde, ki jo je skupščina družbe na seji dne 4. 1. 2023 odpoklicala s te funkcije iz nekrivdnih razlogov, tako da ji je s tem dnem prenehal mandat.

Poslovodstvo posameznih odvisnih družb prav tako predstavlja direktor. Imenuje in odpokliče ga skupščina edinega družbenika. V letu 2023 so funkcijo direktorja odvisnih družb opravljali:

Družba	Ime in priimek	Funkcija	Imenovanje	Mandatna doba
VOKA SNAGA	David Polutnik	direktor	5. 1. 2023	5 let
Energetika Ljubljana	Samo Lozej	direktor	1. 2. 2019	5 let
LPP	Peter Horvat	direktor	3. 1. 2021	5 let

Nadzorni svet Javnega holdinga ima devet članov, in sicer šest članov imenovanih s strani Skupščine družbe na predlog MOL in tri člane imenovane s strani Skupščine družbe na usklajen predlog manjšinskih družbenikov. Sestava Nadzornega sveta družbe Javni holding se je v letu 2023 spreminjala. V začetku leta 2023 je odstopno izjavo s funkcije člana nadzornega sveta družbe z dnem 4. 1. 2023 podal David Polutnik. Za nadomestno članico je bila na predlog MOL

imenovana Mateja Avbelj Valentan. Dne 30. 9. 2023 je odstopno izjavo z mesta članice nadzornega sveta podala Urška Otoničar. Sestavi nadzornega sveta, ki je delovala v letu 2023, je z dnem 17. 12. 2023 potekel mandat. Skupščina družbe je na seji 25. 10. 2023 imenovala člane nadzornega sveta družbe za novo mandatno obdobje.

Člani nadzornega sveta, imenovani na predlog MOL, z nastopom mandata 17. 12. 2019 oziroma 9. 11. 2020 in trajanjem mandata do 17. 12. 2023:

- Jadranka Dakić, predsednica
- Jelka Žekar, namestnica predsednice
- Urška Otoničar (do 30. 9. 2023)
- Vasja Butina
- Miha Butara
- David Polutnik (od 9. 11. 2020 do 4. 1. 2023)
- Mateja Avbelj Valentan (od 5. 1. 2023)

Člani nadzornega sveta, imenovani na usklajen predlog manjšinskih družbenikov, z nastopom mandata 18. 12. 2021 in trajanjem mandata do 17. 12. 2023:

- Marko Podvršnik
- Slađana Brodnik
- Urška Zdešar

Skupščina družbe je na seji 25. 10. 2023 imenovala člane nadzornega sveta **za novo mandatno obdobje**.

Na predlog MOL so bili z dnem 18. 12. 2023 v nadzorni svet družbe imenovani:

- Jadranka Dakić
- Jelka Žekar
- Vasja Butina
- Mateja Avbelj Valentan
- Miha Butara
- Sašo Rink

Na usklajen predlog manjšinskih družbenikov so bili z dnem 18. 12. 2023 v nadzorni svet družbe imenovani:

- Anita Mežek
- Darko Jurca
- Natalija Pavlin

Ustanovna seja nadzornega sveta družbe v novem mandatnem obdobju je bila 16. 1. 2024. Za predsednico nadzornega sveta družbe je bila izvoljena Jadranka Dakić, za namestnico predsednice pa Jelka Žekar.

Revizijska komisija nadzornega sveta Javnega holdinga Ljubljana d.o.o. je bila imenovana v skladu z novelo ZGD-1 po vzpostavitvi pogodbenega koncerna na podlagi sklenjene Pogodbe o obvladovanju med obvladujočo družbo Javni Holding ter odvisnimi družbami Energetika Ljubljana, VOKA SNAGA in LPP. Revizijsko komisijo, ki jo je imenoval nadzorni svet 21. 4. 2021, sestavljajo: predsednica ga. Jadranka Dakić, članica ga. Jelka Žekar in članica ga. Jovita Ažman kot neodvisna strokovnjakinja.

1.3 Obdobja in frekvence poročanja

V okviru opravljanja podpornih storitev Javni holding kot obvladujoča družba za javna podjetja skrbi za pripravo enotnih izhodišč za izdelavo letnih načrtov, obdobjih in letnih poročil, usklajevanje predlogov investicijskih načrtov javnih podjetij, izvajanje nadzora nad poslovanjem javnih podjetij, spremljanje izvajanja cenovne politike, enotno informiranje uporabnikov storitev javnih podjetij ter pripravo analiz in poročil o poslovanju javnih podjetij. S skupnim upravljanjem obvladujoča družba zagotavlja bolj učinkovito poslovno odločanje za doseganje čim boljših poslovnih rezultatov in izkoriščanje sinergijskih učinkov.

Obvladujoča družba, kot tudi odvisne družbe, sestavljajo letno poročilo posamezne družbe in na ravni Skupine letno konsolidirano poročilo v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah, ZGD-1 (v nadaljevanju: ZGD-1). Vse družbe v Skupini so glede na zakonske kriterije velike družbe (število zaposlenih, prihodki od prodaje in vrednost aktive). Posamezno in konsolidirano letno poročilo se sestoji iz poslovnega in računovodskega poročila. V preteklih letih je konsolidirano letno poročilo vključevalo tudi izjavo o nefinančnem poslovanju, ki vsebuje informacije o okoljskih, socialnih, družbeno odgovornih in kadrovskih zadevah ter spoštovanju človekovih pravic na ravni družbe oziroma Skupine. Za leto 2023 je izjava o nefinančnem poslovanju za celotno Skupino, skladno s 5. odstavkom 70.c člena ZGD-1 objavljena kot ločeno poročilo. Letna poročila se redno revidira s strani neodvisnega revizorja ter obravnava na revizijski komisiji nadzornega sveta družbe, na nadzornem svetu družbe ter na skupščini družbe. Letna poročila za posamične družbe so sestavljena v skladu z zakonom in Slovenskimi računovodskimi standardi, konsolidirano letno poročilo pa v skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja. Vsa letna poročila predstavljajo verodostojen odraz dogajanj in dajejo celovito informacijo o poslovanju družb oziroma Skupine.

Skupščina in nadzorni svet družbe obravnavata letna, polletna in kvartalna poročila o poslovanju družb v Skupini, poslovne načrte družb v Skupini in razne obdobjne informacije. Skupščina družbe pa obravnava tudi investicijske načrte družb v Skupini in poročila o realizaciji investicij. Direktorji družb skladno s Kodeksom upravljanja redno, pravočasno in izčrpno obveščajo organ nadzora o vseh pomembnih zadevah, ki se nanašajo na poslovanje družb, njihovo strategijo, obvladovanje tveganj ter o sprejetih ukrepih za minimiziranje le-teh in podobno. Pri posredovanju podatkov se upoštevajo standardi zaupnosti. Direktor obvladujoče družbe predsednika nadzornega sveta nemudoma obvesti o dogodkih in okoliščinah, ki lahko pomembneje vplivajo na poslovanje in položaj družb v Skupini.

Nadzornemu svetu družbe, ki daje soglasje k letnim načrtom dela notranje revizije, o svojem delu redno poroča tudi Služba za notranjo revizijo družbe. O tveganjih, vključno s pojasnili o ocenjevanju in obvladovanju le-teh, se najmanj enkrat letno poroča revizijski komisiji nadzornega sveta družbe in nadzornemu svetu. Revizijska komisija predstavlja strokovno podporo nadzornemu svetu, predvsem na področjih računovodskega poročanja, finančnega poslovanja, notranjih kontrol in obvladovanja tveganj ter zunanjega in notranjega revidiranja Skupine.

Letna poročila in trajnostno poročilo se ažurno objavljajo na spletni strani družb in so tako dosegljiva tudi širši zainteresirani javnosti.

2 IZJAVA DIREKTORJA O TRAJNOSTNEM RAZVOJU

Skladno s členom 70.c. ZGD-1 Skupina za leto 2023 objavlja poleg letnih poročil posameznih družb Skupine in konsolidiranega letnega poročila Skupine za leto 2023 še ločeno Izjavo o nefinančnem poslovanju-Trajnostno poročilo skupine Javni holding Ljubljana za leto 2023. Predloženo trajnostno poročilo razkriva informacije o najbolj pomembnih vplivih Skupine na gospodarstvo, okolje in družbo, vključno s človekovimi pravicami. Poročilo sledi standardom GRI (Global Reporting Initiative), njihovim smernicam in daje relevantne informacije o našem družbeno odgovornem delovanju, ter ponuja pregled ključnih aktivnosti ter družbenih učinkov delovanja Skupine na področju družbene odgovornosti in trajnostnega razvoja.

V Skupini trajnostni razvoj razumemo kot uravnoteženo delovanje na področju družbene odgovornosti, varstva okolja, upravljanja s kadri, ki so strokovno usposobljeni in motivirani, ter vlaganja v raziskave in razvoj. V okolju, v katerem delujemo, spodbujamo gospodarski, socialni in družbeni razvoj lokalnega okolja s trajnostnimi projekti na področju energetske učinkovitosti in varčevanja z naravnimi viri. Družbeno odgovorne odločitve in aktivnosti nam pomagajo graditi partnerske odnose z našimi deležniki, njihove učinke pa je čutiti v širšem družbenem in naravnem okolju. Prizadevamo si videti širšo, poglobljeno sliko in v čim večji možni meri presegati okvire in interese lastnega poslovanja. Z uresničevanjem poslanstva in zastavljenih ciljev skrbimo, da je prestolnica Ljubljana po meri meščank in meščanov, stičišče pametnih, trajnostnih ter okolju prijaznih rešitev in storitev, ki prebivalcem in tudi obiskovalcem mesta ponuja visoko kakovost bivanja, v zelenem, varnem in prijaznem okolju, v katerem spoštujemo sočloveka in okolje.

Novembra 2021 smo sprejeli tudi Strateški načrt za obdobje 2022–2027, ki je bil pripravljen v sodelovanju s ključnimi deležniki, primarno s sodelavci obvladujoče družbe, sodelavci odvisnih družb ter občinami ustanoviteljicami. Strateški načrt, ki sledi temeljnim razvojnim smernicam Vizija Ljubljana 2045, je trajnostno naravnano, s poudarkom na digitalizaciji storitev.

➤ Predstavitev ključnih politik Skupine

V Skupini spoštujemo naravno **okolje** in okoljske predpise, saj je okoljski vidik poslovanja izjemno pomemben, kar velja še toliko bolj na področju izvajanja GJS. Naš cilj je varovati, ohraniti in izboljšati naravno okolje na področju, kjer delujemo. Politike, ki opredeljujejo naše učinke na okolje so energetska politika, politika kakovosti in ravnanje z okoljem. Prizadevamo si k preprečevanju in zmanjševanju onesnaževanja in spoštujemo okoljevarstvene predpise, predvsem na področju ravnanja z odpadki, emisij ter rabe surovin in energije. Zakonodajne zahteve za zeleni prehod, s katerim želi Evropa postati prva podnebno nevtralna celina do leta 2050, do leta 2030 pa zmanjšati emisije CO₂ za vsaj 55 %, se vse bolj zaostrojujejo. Zato spodbujamo trajnostno poslovanje z lastnim delovanjem, usmerjenim v manjšo porabo energije, nižje skupne emisije toplogrednih plinov v zrak, manjšo porabo vode in manjšo količino odpadkov v svojih dejavnostih. S celovitim sistemskim pristopom trajnostno zagotavljamo prilagajanje vedno ostrejšim okoljskim zahtevam z zavedanjem, da sta voda in zrak naravni dobrini, namenjeni uporabnikom danes in v prihodnosti. Z namenom pridobivanja posojil pri finančnih institucijah ter predstavitvijo vključevanja naših družb v podnebne politike, smo v letu 2023 izvajali aktivnosti v zvezi s pripravo informacij o ciljih z vidika okolja, družb in upravljanja (ESG). Skladno z obstoječo zakonodajo v trajnostnem poročilu razkrivamo tudi podatke o deležu prihodkov, stroškov in investicij družb skladnih in sprejemljivih z EU taksonomijo.

Razvojna politika Skupine je naravnana tako, da spodbuja in motivira zaposlene, da prispevajo k povečanju kakovosti storitev, spodbuja k prihrankom pri porabi resursov s prilagajanjem in optimizacijo poslovnih procesov, znižanju negativnih vplivov na okolje zaradi negativnih učinkov človekovih ravnanj oziroma dejavnosti ter znižanju stroškov. Razvojne politike v družbi VOKA SNAGA so usmerjene v aktivnosti trajnostne kakovostne oskrbe uporabnikov z naravno pitno vodo ter varstva vodnih virov, trajnostne zaščite okolja z

učinkovitim ravnanjem z odpadki in odpadno vodo, povečanje zmogljivosti za odpornost na podnebne spremembe z vidika upravljanja vodnih virov v mestih ter v aktivnosti sledenja razvoju sonaravnega mesta. V družbi Energetika Ljubljana so razvojne aktivnosti v največji meri usmerjene v optimizacijo obratovanja sistemov oskrbe z zemeljskim plinom in toploto, znižanje obratovalnih stroškov, iskanje tehničnih rešitev za priključevanje novih objektov, razogljčenje proizvodnih virov in sistema distribucije ter zagotavljanjem visoke zanesljivosti obratovanja proizvodnih virov in distribucijskih omrežij. Razvojne aktivnosti v družbi LPP so usmerjene v optimizacijo mreže linij ob sočasni skrbi za okolje in razvoj različnih storitev s ciljem izboljšanja zadovoljstva uporabnikov. Razvojne aktivnosti v družbi Javni holding so usmerjene v zagotavljanje stabilnega finančnega poslovanja koncerna, kibernetsko varnost, digitalno transformacijo podpornih procesov, strateško upravljanje znanj in vpletanje družbene odgovornosti na vsa področja poslovanja.

Strategija ravnanja s človeškimi viri je zelo pomemben del strategije razvoja Skupine. Zavedamo se, da so pogoj za uspeh usposobljeni, zadovoljni in motivirani zaposleni. Veliko vlagamo v strokovnost, kompetence, krepitev pripadnosti in zagotovitev ustreznih delovnih pogojev. Spodbujamo raznolikost in individualnost sodelavcev, saj verjamemo, da moramo vsakomur omogočiti okolje, v katerem se bo lahko razvijal strokovno in osebnostno. Skrbimo za socialno varnost zaposlenih in njihovo enakopravno obravnavo. Posebno pozornost namenjamo šibkejšim skupinam zaposlenim, kot so invalidi in starejši delavci. Z različnimi aktivnostmi si prizadevamo za dobro organizacijsko klimo. Ustvarjamo in zagotavljamo spodbudno delovno okolje z ukrepi, ki omogočajo lažje usklajevanje poklicnega in družinskega življenja, s ciljem, da zaposleni razvijejo oziroma okrepijo močno pripadnost sistemu in postanejo ponosni skrbniki javnega interesa. Temelj našega delovanja so enake možnosti za vse. Spoštujemo **človekove pravice**, ki so zajete v mednarodno priznanih načelih in smernicah. Spoštujemo zakonske norme in standarde s področja človekovih pravic, prepovedujemo kakršnokoli diskriminacijo na delovnem mestu in imamo ničelno toleranco do kakršnekoli oblike neprimernih ravnanj.

Kot **družbeno odgovorna** Skupina želimo prispevati tudi k razvoju lokalnega okolja ter izboljšanju kakovosti življenja ljudi. Svoje znanje stalno prenašamo tudi na širšo javnost, predvsem z učenjem o pomenu pitne vode, varstva vodnih virov, ravnanja z odpadno vodo in z odpadki ter z invazivnimi tujerodnimi rastlinam. Sledimo načelom krožnega gospodarstva, spodbujamo k bolj trajnostnemu ter odgovornemu življenjskemu slogu, krepimo možnosti ponovne uporabe predmetov oziroma preprečujemo nastajanje odpadkov. Tudi vključevanje v družbeno koristne akcije so pomemben del družbeno odgovornega delovanja.

Prav tako je trajno vodilo Skupine usklajevanje investicij s sočasnimi posegi v prostor. Ključno pri tem je sodelovanje z občinami na področju investicij, pri oblikovanju lokalne zakonodaje in zavedanje, da številne in raznotere temeljne dejavnosti na področju GJS skupaj tvorijo celovito in kakovostno izvajanje GJS na območju MOL in primestnih občin.

Skupina **obvladuje tveganja** preko sistema celovitega upravljanja s tveganji, ki zagotavlja, da so ključna tveganja, ki so jim družbe izpostavljene, prepoznana, ocenjena, obvladovana in spremljana. Pri tem si prizadevamo, da se vzpostavi kultura zavedanja o tveganjih, ki privede do boljšega nadzora nad tveganji in do kakovostnejših informacij za odločanje na vseh ravneh delovanja Skupine. Obvladovanje tveganj je skrb vsakega zaposlenega v Skupini, ki je s svojimi odločitvami in dejanji vsakodnevno izpostavljen tveganjem v okviru svojih delovnih nalog in pristojnosti. V okviru hitro spreminjajočega se okolja delovanja družb smo v okviru posodobitve registrov tveganj za leto 2023 ponovno preverili in ocenili tveganja iz prejšnjih let ter ocenili na novo identificirana tveganja. Ključna tveganja so opisana in predstavljena v poglavju »Upravljanje s tveganji« v poslovnem delu letnih poročil družb za leto 2023 (poglavje 2.3.4).

Opis izvajanja dejavnosti Skupine in trajnostno poslovanje Skupine je predstavljeno v poglavjih, ki sledijo.

Krištof Mlakar

Direktor

Javni holding Ljubljana

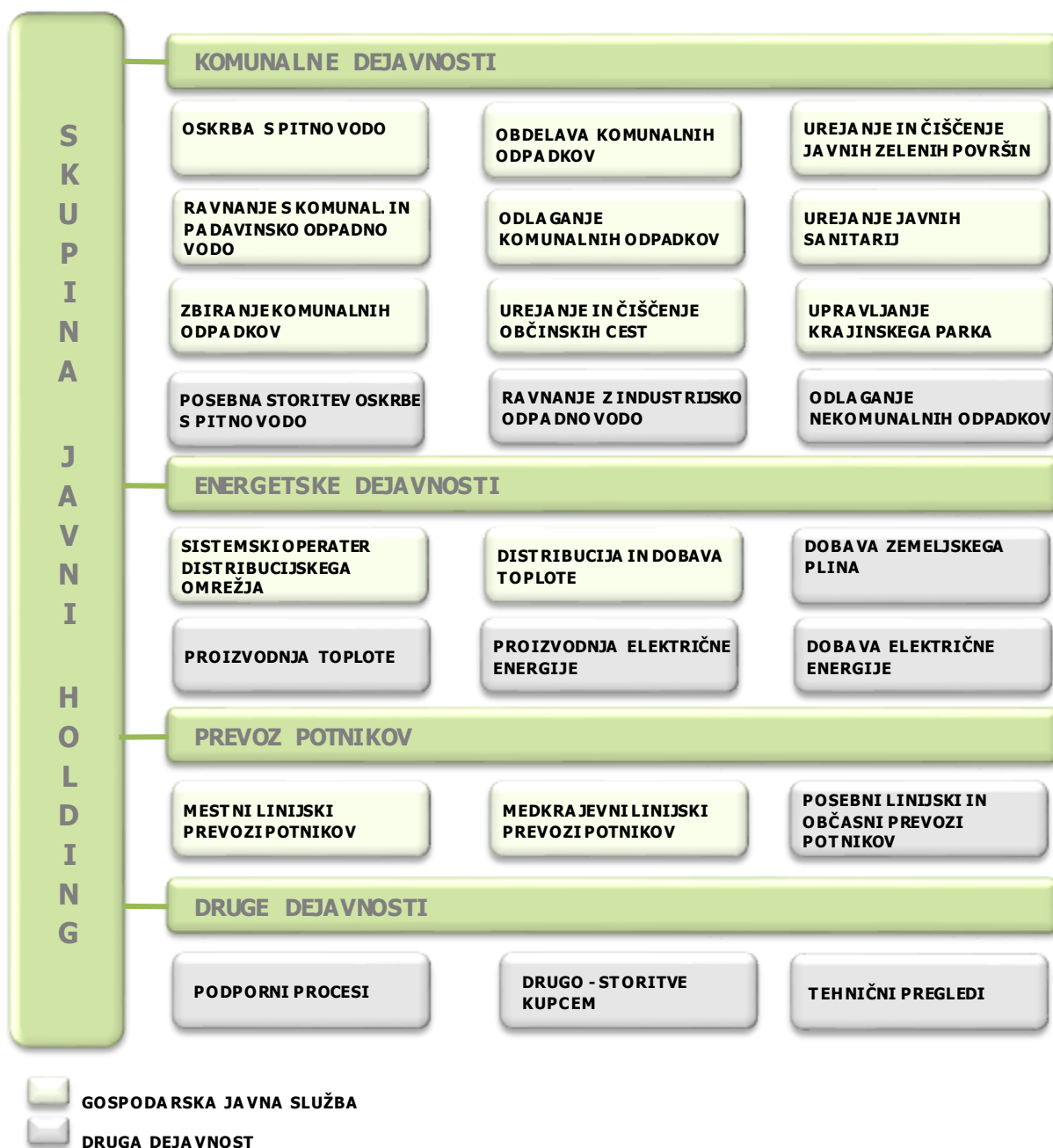
JAVNI HOLDING Ljubljana, d.o.o.
Verovškova ulica 70, 1000 Ljubljana

1

3 OPIS DEJAVNOSTI POSLOVANJA SKUPINE

Skupina je na področju izvajanja GJS največja skupina družb v Sloveniji. Pod svojim okriljem združuje tako obvezne kot izbirne GJS in druge tržne dejavnosti.

Glede na zakonodajo, ki je relevantna za izvajanje posameznih dejavnosti Skupine, v nadaljevanju prikazujemo štiri sklope dejavnosti, in sicer komunalne dejavnosti, ki jih ureja zakon o varstvu okolja, energetske dejavnosti, ki jih ureja energetska zakonodaja (Zakon o oskrbi s toploto iz distribucijskih sistemov-ZOTDS, Zakon o oskrbi s plini-ZOP in Zakon o oskrbi z električno energijo-ZOEE), potniški promet, ki ga ureja zakon o prevozi v cestnem prometu ter druge dejavnosti.

3.1 Komunalne dejavnosti

Gospodarske javne službe na področju komunalnih dejavnosti so opredeljene v zakonu o varstvu okolja. Skupina zagotavlja izvajanje različnih gospodarskih javnih služb in drugih storitev s tega področja za več občin.

V letu 2023 je Skupina izvajala **GJS oskrbe s pitno vodo** za dobrih 355 tisoč prebivalcev ter različne gospodarske in družbene dejavnosti v občinah osrednje slovenske regije. Oskrba s pitno vodo se kot GJS izvaja na območju 7 občin (MOL in delu občin Medvode, Brezovica, Dobrova–Polhov Gradec, Dol pri Ljubljani, Grosuplje in Škofljica). Kot tržno storitev pa družba zagotavlja pitno vodo po pogodbi tudi Občini Ig. Družba na isti infrastrukturi izvaja tudi posebno storitev oskrbe s pitno vodo za zavezanca, ki vodno povračilo plačujejo neposredno Direkciji RS za vode.

GJS odvajanja in čiščenja komunalne in padavinske odpadne vode ter storitve odvajanja in čiščenja industrijske odpadne vode smo zagotavljali približno 310 tisoč uporabnikom na centralnem kanalizacijskem sistemu (za pretežni del MOL in Škofljice ter del območja v občinah Medvode, Brezovica in Dobrova–Polhov Gradec) in na 14 lokalnih kanalizacijskih sistemih. Poleg tega Skupina zagotavlja približno 66 tisoč uporabnikom storitve povezane z greznicami in malimi komunalnimi čistilnimi napravami (v nadaljevanju MKČN) na območjih, kjer še ni zgrajene kanalizacije. Odvajanje odpadne vode je potekalo nemoteno na vseh oskrbnih sistemih. Družba na isti infrastrukturi izvaja tudi posebno storitev ravnanja z industrijsko odpadno vodo, ki obsega storitve odvajanja in čiščenja industrijske odpadne vode za posebno skupino uporabnikov–industrijski uporabniki, in sicer za uporabnike z gospodarsko dejavnostjo, ki v javno kanalizacijo odvedejo letno več kot 4.000 m³ odpadne vode, ter za neposredne zavezanca za izvajanje monitoringa industrijske odpadne vode (industrijski zavezanci).

V letu 2023 smo zagotavljali izvajanje **GJS zbiranja komunalnih odpadkov** skladno z odloki, upoštevaje organizacijsko in prostorsko zasnovo, vrsto in obseg javnih dobrin, pogoje za zagotavljanje in uporabo javnih dobrin, vrsto in obseg objektov in naprav, pravice in obveznosti uporabnikov ter vire financiranja javne službe v 11 občinah, to so: sedem občin družbenic Javnega holdinga (MOL, Brezovica, Dobrova–Polhov Gradec, Dol pri Ljubljani, Horjul, Medvode, Škofljica) ter občine: Ig, Velike Lašče, Vodice in Cerklje na Gorenjskem. Dejavnost zbiranja komunalnih odpadkov smo izvajali za dobrih 406 tisoč prebivalcev, kar predstavlja 98,2 % vseh prebivalcev, ki živijo na teh območjih.

V letu 2023 smo v RCERO Ljubljana v okviru **GJS obdelave odpadkov** sprejemali komunalne in biološke odpadke iz skupno 56 občin oziroma za okvirno 834 tisoč prebivalcev, in sicer iz 7-ih občin družbenic Javnega holdinga (MOL, Brezovica, Dobrova–Polhov Gradec, Dol pri Ljubljani, Horjul, Medvode in Škofljica) ter 49 drugih občin. Na dejavnosti smo zasledovali predvsem cilje: zagotovitev stabilnosti obratovanja in poslovanja RCERO Ljubljana, optimizacija proizvodnje ter finančno ugodna oddaja produktov predelave.

V letu 2023 smo skladno z odloki in s pogodbami zagotavljali izvajanje **GJS odlaganja komunalnih odpadkov** na odlagališče Barje za 39 občin, in sicer 7 občin družbenic Javnega holdinga in 32 občin pristopnic v RCERO. V okviru izvajanja obvezne GJS odlaganja ostankov predelave ali odstranjevanja komunalnih odpadkov na odlagališče Barje in druga odlagališča odlagamo preostanek odpadkov po obdelavi ter ostale komunalne odpadke, ki se odložijo neposredno in jih predhodno ni potrebno obdelati. Družba na odlagališču Barje izvaja tudi posebno storitev odlaganja nekomunalnih odpadkov, torej odpadkov, ki jih uporabniki sami oddajo na zbirnih centrih in se neposredno odložijo na odlagališču Barje (gradbeni odpadki, azbestni odpadki).

Dejavnost **GJS urejanja in čiščenja občinskih cest v MOL** obsega čiščenje 5.787.333 m² javnih površin, od tega 1.798 cest površine 4.294.790 m², 4.622 pločnikov površine 1.456.803 m² ter 38 podhodov, pasaž in arkad v skupni površini 24.995 m². Izvajali smo

praznjenje, čiščenje in pranje 800 košev za smeti. Očiščeno in zaščiteno je bilo skupno 5.391 m² z grafiti onesnaženih javnih površin. Pri izvajanju dejavnosti urejanja in čiščenja cest smo v letu 2023 zbrali 3.162 ton odpadkov.

V okviru izvajanja **GJS urejanja in čiščenja javnih zelenih površin v MOL** izvajamo košnjo 2.325.000 m² travnih površin, vzdržujemo 70 mestnih parkov, 6 pasjih parkov in 211 otroških igrišč, urejamo 1.380 m² cvetličnih gred s sezonskim cvetjem in 6.500 m² gred s trajnicami ter praznimo 1.980 košev. V jesenskem času smo na cvetlične grede s sezonskim cvetjem posadili 33.000 viola-mačeh in 33.000 čebulnic narcis in tulipanov. V okviru gospodarske javne službe oskrbujemo 40.000 dreves in za zagotavljanje varnosti na površinah, ki niso javne, še okoli 9.500 dreves. V obravnavanem obdobju leta 2023 smo v sklopu rednega vzdrževanja in v sklopu prenov ulic posadili 759 novih sadik dreves. Pri izvajanju dejavnosti urejanja in čiščenja javnih zelenih površin smo v letu 2023 zbrali 1.126 ton odpadkov.

Poleg tega izvajamo še izbirno **GJS urejanja javnih sanitarij v MOL ter GJS upravljanje krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib (TRŠh)**.

	LETO 2023	NAČRT 2023	LETO 2022	Indeks L23/N23	Indeks L23/L22
Vodovod					
Prodana voda v m ³	21.964.336	22.170.000	22.293.214	99,1	98,5
Kanalizacija					
Zaračunana odvedena voda v m ³	19.788.983	19.722.000	19.581.913	100,3	101,1
Zbiranje odpadkov					
Zbrani odpadki v tonah	162.165	155.801	155.011	104,1	104,6
Delež ločeno zbranih odpadkov v %	70,4	69,7	69,8	101,0	100,9
Obdelava odpadkov					
Sprejeti odpadki v obdelavo v tonah	168.743	160.294	165.666	105,3	101,9
Delež odloženih odpadkov po obdelavi v %	5,44	9,22	5,44	59,0	100,0
Odlaganje odpadkov					
Po obdelavi odloženi odpadki v tonah	23.310	20.912	9.017	111,5	258,5
Vsi odloženi odpadki v tonah	45.548	41.410	29.285	110,0	155,5

Skupna količina prodane vode se je v letu 2023 glede na predhodno leto znižala za 1,5 %. Skupna dolžina vodovodnega omrežja znaša 1.262 km in je za 2 km daljša kot v letu 2022, skupno število vodovodnih priključkov je 47.771, kar je za 411 več kot leta 2022.

V letu 2023 je bilo načrpanih 28.785.356 m³ vode, kar je 5,7 % oziroma 1.742.145 m³ manj kot v letu 2022. Za oskrbo s pitno vodo je bilo v letu 2023 porabljenih 10,5 milijonov kWh električne energije, kar je 7,1 % manj kot v letu prej. Vzrok za zmanjšanje porabe električne energije je zmanjšanje količine načrpane vode ter visok nivo podzemne vode.

Skladnost in zdravstvena **ustreznost pitne vode** je bila na vseh oskrbovalnih sistemih spremljana skladno z določbami Pravilnika o pitni vodi in Uredbe o pitni vodi. Nadzor pitne vode je potekal v okviru notranjega nadzora in državnega monitoringa pitne vode, ki ju izvajajo akreditirani laboratoriji. V okviru načrtovanega notranjega nadzora pitne vode je bilo na vodovodnih sistemih odvzetih: za redna mikrobiološka 2.818 vzorcev ter za redna fizikalno-kemijska preskušanja 1.152 vzorcev, za občasna mikrobiološka 52 vzorcev in za fizikalno-kemijska preskušanja prav tako 52 vzorcev. Delež neskladnih vzorcev v okviru načrtovanih rednih mikrobioloških preskušanj notranjega nadzora je v primerjavi s preteklim obdobjem primerljiv. V okviru rednih preskušanj je bil potrjen 101 mikrobiološko neskladen vzorec (3,6 % glede na skupno število rednih mikrobioloških preskušanj), v okviru občasnih mikrobioloških preskušanj pa eden. Ugotovljeni sta bili dve neskladnosti zaradi fizikalno-kemijskega parametra, in sicer motnosti. V vseh primerih neskladnosti pitne vode, kjer je bilo vzroke na javnem vodovodnem sistemu ali v interni vodovodni napeljavi možno določiti, smo jih raziskali z

namenom, da se razmere ne bi več ponovile, poskrbeli za odpravo vzrokov in po izvedenih ukrepih preverili ter dokazali učinkovitost ukrepov s kontrolnim vzorčenjem. Uspešno smo odpravili vzroke za lokalno prisotnost bakterije *Pseudomonas Aeruginosa* v vodovodnem omrežju v Šiški. V letu 2023 smo nadaljevali spremljanje kemikalij iz vrst benzotriazolov v načrpani vodi vodarne Hrastje in na prispevnem območju vodarne. V avgustu smo se soočili z izjemnim padavinskim dogodkom. Zaradi visokih padavin in spremenjenih pretokov rek so bile spremembe v količinskem/kakovostnem stanju vodnih virov pričakovano zaznane na vseh vodnih zajetjih, trajnih posledic, ki ne bi omogočale več varne oskrbe v skladu s standardi in predpisi, pa doslej nismo zaznali. V okviru zdravstveno-higienskega nadzora je bilo izvedenih 40 ogledov vodovarstvenih območij. Večjih kršitev ni bilo ugotovljenih, na pristojno inšpekcijsko službo pa smo podali eno prijavo. Zdravstveni inšpektorat RS je v letu 2023 izvedel 3 redne inšpekcijske preglede. Dodatne ureditvene odločbe niso bile izdane.

Varno in zanesljivo oskrbo s pitno vodo smo zagotavljali z rednim vzdrževanjem in intervencijskimi popravili nenadnih okvar na centralnem ter na lokalnih vodovodnih sistemih. V letu 2023 je bilo izvedeno 310 popravil večjih tehničnih okvar, od tega 49 okvar in prelomov na primarnih vodovodih ter 246 na sekundarnih vodovodih. Na centralnem vodovodnem sistemu je bilo v letu 2023 zaradi popravila večjih tehničnih okvar evidentiranih 14 daljših prekinitev oskrbe s pitno vodo (v letu 2022 je bilo 18 prekinitev), ki so trajale več kot 6 ur. V sklopu izvajanja rednih in interventnih vzdrževalnih del na vodovodnih priključkih in pripadajočih elementih je bilo izvedenih 683 storitev vzdrževanja vodomernih mest, 6 ukinitvev neevidentiranih oziroma opuščanih vodovodnih priključkov, 244 storitev popravil priključnih cevi ali zapornih elementov na priključnem sklopu hišnega vodovodnega priključka. Obnovljeno je bilo 456 cestnih kap za zaporne elemente hišnih vodovodnih priključkov in obnovljenih 955 hišnih vodovodnih priključkov.

V letu 2023 se je **dolžina kanalizacijskega omrežja**, ki ga družba vzdržuje, podaljšala za 19 km, na 1.255 km. Število kanalizacijskih priključkov na javno omrežje se je povečalo za 639, skupaj je na kanalizacijo priključenih 31.685 enot. Na čistilnih napravah zagotavljamo čiščenje odpadne vode za 582.012 PE.

Odvajanje odpadne vode je bilo nemoteno na vseh oskrbnih sistemih. Po programu rednega vzdrževanja kanalizacijskega omrežja je bilo očiščeno 77,7 km kanalizacijskih cevi in iz njih odstranjenih slabih 222 ton usedlin. Pregledanih je bilo 44 km kanalizacijskega omrežja in 58 razbremenilnih objektov. V okviru ravnanja z odpadno vodo je bilo odvedene 19.788.983 m³ odpadne vode (od tega 19,2 % v okviru dejavnosti ravnanja z industrijsko odpadno vodo). Od skupno odvedene odpadne vode je bilo preko centralnega kanalizacijskega sistema odvedeno 93,4 % odpadne vode.

Količina prodanih storitev GJS ravnanja s komunalno odpadno vodo je bila v letu 2023 nižja od načrtovane za 0,4 % in 0,2 % nižja kot v letu 2022. Obseg storitev ravnanja z odpadno vodo v MOL, ki predstavlja 95,4 % vse odvedene odpadne vode, se je v letu 2023 znižal za 0,2 % oziroma 43,6 tisoč m³ glede na leto 2022.

V okviru izvajanja **prevzema blata iz obstoječih greznic in MKČN** za leto 2023 smo skupno opravili 6.973 storitev pri uporabnikih greznic in MKČN oziroma prevzeli in na CČN obdelali 19.554 m³ blata iz greznic in MKČN do 50 PE. Storitve povezane z greznicami in MKČN so v letu 2023 za 4,3 % višje od načrtovanih in za 4,3 % nižje od realiziranih v letu 2022.

V letu 2023 je bilo v Skupini **zbranih** skupno 162.165 ton **odpadkov**, od tega 157.877 ton v okviru dejavnosti zbiranje odpadkov (87,5 % komunalnih in 12,5 % nekomunalnih) in 4.288 ton z izvajanjem dejavnosti urejanje in čiščenje občinskih cest ter javnih zelenih površin. V obravnavanem obdobju je bilo zbranih 372,1 kg odpadkov na prebivalca. Glavni, 30,5 %, delež med zbranimi komunalnimi odpadki predstavljajo mešani komunalni odpadki iz gospodinjstev, ki se pred odlaganjem še mehansko obdelajo. Masa zbranih biološko razgradljivih odpadkov (v strukturi največji 99,8 % delež predstavljajo odpadki zbrani v zabojnikih za biološke odpadke,

ostalo se nanaša na zeleni odrez, vejevje, listje, trava) je v letu 2023 višja od načrtovane za 0,3 % in za 0,9 % višja od realizirane v letu 2022. V strukturi ločenih zbranih frakcij zavzema največji delež (50,9 %) mešana embalaža, sledita ji papir in karton z 29,8 %, preostalih 19,3 % pa predstavlja steklena embalaža. V okviru rednega zbiranja smo zbirali tudi kosovne odpadke, ki v strukturi zbranih komunalnih odpadkov predstavljajo 2,0 %. V obravnavanem obdobju je bila masa teh odpadkov nižja od pobrane v enakem obdobju leta 2022, se je pa za 11,2 % je povečala masa kosovnih odpadkov, zbranih v zbirnih centrih in odpeljanih s samonakladalnimi vozili oziroma kotalnimi prekucniki. Najnižji 0,1 % delež v vseh zbranih odpadkih predstavlja zbrana masa nevarnih gospodinjskih odpadkov. Masa zbranih nevarnih gospodinjskih odpadkov je nižja tako od načrtovane za leto 2023 (za 8,7 %), kot tudi v primerjavi z realizirano maso v letu 2022 (za 0,6 %).

Nekomunalnih odpadkov smo v letu 2023 zbrali 19.772 ton. Največji, 97,5-odstotni delež, predstavljajo gradbeni in azbestni odpadki, ki so zbrani na zbirnem centru Barje. V letu 2023 se je iz zbirnega centra Barje na odlagališča odložilo skupno 17.904 ton gradbenih in azbestnih odpadkov, kar je 11,3 % več kot v letu 2022.

V okviru storitev **obdelave odpadkov** je v letu 2023 količina skupaj sprejetih odpadkov v obdelavo 1,9 % višja od količine sprejetih odpadkov preteklega leta zaradi večje količine v obdelavo sprejetih kosovnih odpadkov in obdelanega lesa v času poplav. V obdelavo odpadkov je bilo sprejetih 168.743 ton odpadkov, od tega 81,1 % komunalnih odpadkov in 18,9 % bioloških odpadkov.

Iz komunalnih odpadkov, sprejetih v obdelavo, je bilo v letu 2023 izsortiranih 12.890 ton sekundarnih surovin (papir, plastika, kovine, les) in proizvedenih 79.913 ton gorljivih frakcij (lahke frakcije A in lahke frakcije B), količina preostanka odpadkov za odlaganje je znašala 26.264 ton.

Proizvodnja bioplina je presegla načrtovane količine, in sicer za 7,6 % ter je znašala 8,07 mio Nm³. Iz ločeno zbranih biorazgradljivih odpadkov je bilo v letu 2023 proizvedenih 2.600 ton komposta I. kakovostnega razreda.

V letu 2023 je bilo skupno **odloženih odpadkov** 45.548 ton, od tega 32.591 ton na odlagališče Barje. V strukturi vseh odpadkov predstavljajo 54,1 % komunalni odpadki in 45,9 % nekomunalni odpadki. Masa odloženih komunalnih odpadkov je v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 višja za 131,6 %, masa odloženih nekomunalnih odpadkov pa za 12,2 %. Povečanje nekomunalnih odpadkov je predvsem posledica večje aktivnosti na področju gradbeništva ter aktivnega čiščenja črnih odlagališč v letu 2023, povečanje komunalnih odpadkov pa zaradi večje količine po obdelavi odloženih odpadkov.

3.2 Energetske dejavnosti

Dejavnost izbirne **GJS distribucije in dobave toplote** izvajamo v skladu s Sistemskimi obratovalnimi navodili za distribucijski sistem toplote za geografsko območje MOL (skrajšano SON). Priključevanje na vročevodno omrežje je omejeno na območju MOL in je odvisno od dinamike gradnje novih objektov ter izvajanja obnov na obstoječih objektih, ki še niso priključeni na daljinski sistem.

Naloge **GJS operaterja distribucijskega sistema zemeljskega plina** izvajamo v skladu s sistemskimi obratovalnimi navodili ter aktom o določitvi omrežnine za distribucijsko omrežje zemeljskega plina na geografskih območjih, kjer imamo podeljene pravice z občinskim odlokom ali koncesijsko pogodbo.

Druge energetske dejavnosti v okviru Skupine so tržne.

Skupna proizvodnja električne energije je v letu 2023 znašala 280.035 MWh, od tega je bilo 286.634 MWh namenjeno nadaljnji prodaji, ostalo pa je porabljeno za lastne potrebe.

V letu 2023 je Skupina proizvedla skupno 1.149.897 MWh toplote (976.666 MWh vroče vode in 173.231 MWh pare). Vroče vode je bilo proizvedeno 3,8 % manj kot v preteklem letu, kar je predvsem posledica višjih povprečnih zunanjih temperatur v času ogrevalne sezone, prav tako pa tudi 37,5 % manj proizvodnje pare, zaradi prenehanja odjema enega večjih odjemalcev pare na parovodnem omrežju TE-TOL sredi leta 2023.

GJS dejavnost distribucija in dobava toplote (vroča voda in para) prevzema energijo iz dveh lokacij. V letu 2023 je bilo iz enote TE-TOL pokrito 82,1 % potreb po vroči vodi in 54,4 % potreb po pari, ostalo je bilo iz enote TOŠ. Ob koncu leta 2023 je bilo na vročevodno omrežje priključenih 5.098 toplotnih števec (5.016 v letu 2022), povečala se je tudi skupna priključna moč, ki je znašala 1.191,8 MW (1.187,8 MW konec leta 2022). Na obeh parovodnih omrežjih skupaj je priključenih 13 parnih števec, ker je 4 manj kot v letu 2022 (v letu 2023 odklop AquafilSLO–3 parni števeci in MORS Leskoškova–1 parni števec).

V letu 2023 je prodaja toplote nižja tako od načrtovanega obsega, kot tudi od preteklega leta, na kar pomembno vpliva gibanje zunanjih temperatur in število ogrevalnih dni v kurilni sezoni.

Višje so distribuirane količine zemeljskega plina tako od načrtovanega obsega, kot tudi od preteklega leta. Na plinovodnem omrežju je imela družba konec leta 2023 priključenih 56.693 plinomerov, kar je 439 manj kot konec preteklega leta. Skupna priključna moč je znašala 1.765,0 MW, kar je 56,8 MW več v primerjavi s stanjem ob koncu leta 2022. Zmanjšanje števila plinomerov po eni strani in po drugi strani povečanje priključne moči je predvsem posledica odklopov odjemalcev z manjšimi priključnimi močmi, medtem ko se je priključilo nekaj odjemalcev z veliki priključnimi močmi.

Prodaja plina CNG poteka na treh lokacijah (lokacijah Dolgi most, LPP in Letališka cesta). V letu 2023 ni bilo omejitev pri opravljanju dejavnosti javnega potniškega prevoza s strani družbe LPP, ki predstavlja več kot 80 % celotne prodaje CNG goriva.

	LETO 2023	NAČRT 2023	LETO 2022	Indeks L23/N23	Indeks L23/L22
Daljinsko ogrevanje					
Proizvodnja in nakup toplote v MWh	1.149.897	1.312.893	1.292.696	87,6	89,0
Prodaja toplote v MWh	979.213	1.151.939	1.126.778	85,0	86,9
Oskrba s plinom					
Distribuirane količine zemelj. plina v MWh	908.586	837.341	810.009	108,5	112,2
Prodaja zemeljskega plina v MWh	627.563	650.000	645.575	96,5	97,2
Prodaja CNG v MWh	54.446	51.059	50.841	106,6	107,1
Električna energija					
Proizvodnja el. energije v MWh	280.035	802.226	339.061	34,9	82,6
Prodane količine v MWh	286.634	834.541	314.871	34,3	91,0

Zaradi starosti in iztrošenosti vročevodnega omrežja smo v letu 2023 nadaljevali z ukrepi reševanja problematike puščanja in s sanacijo omrežja. Po visokem puščanju v preteklih obdobjih (povprečna dodana voda v omrežje 43,1 m³/h v letu 2013), se je puščanje v naslednjih letih zmanjševalo. Povprečna poraba dodane vode v omrežje v letu 2023 je bila 20,1 m³/h kar je več kot v letu 2022 (16,2 m³/h). Poškodbe na omrežju nastajajo neprestano, v večji meri v ogrevalni sezoni zaradi višjih temperaturno tlačnih pogojev na omrežju.

3.3 Potniški promet

Skupina izvaja javni prevoz potnikov na mestnih in medkrajevnih linijah kot gospodarsko javno službo, kamor spadajo tudi prodaja vozovnic, obveščanje uporabnikov in vzdrževanje avtobusov. Prevozi se vršijo na področju MOL ter občin Borovnica, Brezovica, Vrhnika, Logatec, Horjul, Dobrova-Polhov Gradec, Medvode, Vodice, Mengeš, Cerklje na Gorenjskem, Ivančna Gorica, Grosuplje, Videm-Dobrepolje, Škofljica, Ig in Gorenja vas-Poljane. Kot tržne dejavnosti (druge dejavnosti) družba LPP opravlja posebne linijske in občasne prevoze ter tehnične preglede in homologacije.

Prizadevamo si privabiti čim več potnikov, saj se s tem zmanjšuje uporaba avtomobilov, ki obremenjuje okolje. Nova mestna vozila so z motorji na stisnjen metan (CNG), kar prispeva k boljšemu zraku, ki je preobremenjen s prašnimi delci PM₁₀. V tem segmentu je stisnjen metan (CNG) učinkovit, saj je količina teh delcev v izpuhkih minimalna. Ključna usmeritev pri ohranjanju okolja je nabava novih avtobusov, ki bodo okolju bistveno bolj prijazni. V letu 2023 je bilo nabavljenih 7 rabljenih avtobusov za mestni linijski prevoz, električen vlakec in rabljen kavalir. Nabava 5 zgibnih mestnih avtobusov na CNG je prestavljena v leto 2024.

	LETO 2023	NAČRT 2023	LETO 2022	Indeks L23/N23	Indeks L23/L22
Mestni linijski prevoz potnikov					
Število potovanj	34.368.492	30.002.420	28.050.798	114,6	122,5
Prevoženi kilometri	11.624.900	11.116.806	11.111.965	104,6	104,6
Medkrajevni linijski prevoz potnikov					
Število potovanj	2.651.727	3.067.077	3.068.288	86,5	86,4
Prevoženi kilometri	3.867.048	3.771.106	3.840.361	102,5	100,7

V mestnem linijskem prevozu se število validacij iz leta v leto povečuje, vendar še nismo dosegli obsega iz leta 2019 (36 mio potovanj). Ugotavljamo, da so uporabniki, ki so v času zaprtja javnega prevoza prešli na druge načine prevoza ostali pri teh načinih potovanja (električni skiro, avto, kolo, peš) in, da se uporabniki, ki imajo terminske vozovnice, vozijo več.

Mestni linijski prevoz smo izvajali na 29 rednih linijah v skupni dolžini 415,3 km, s povprečno 217 avtobusi. V letu 2023 smo opravljali izvoz v običajnem obsegu, nekatere linije so podaljšane, v mestu pa je tudi veliko obvozov. V letu 2023 smo prevozili več kilometrov kot v letu 2019 (11.561.151 km). V mestnem linijskem prometu je točnost odhodov iz začetnih postajališč 89,1 %, iz vmesnih postajališč pa 74,3 %. Točnost odhodov z končnih in vmesnih postajališč se je v primerjavi z letom 2022 znižala.

Skupina je dejavnost **medkrajevnega linijskega prevoza** izvajala, v skladu z začasno koncesijsko pogodbo in poslovnim načrtom za leto 2023 na 35 linijah v skupni dolžini 760,1 km, s povprečno 61 avtobusi. Točnost odhodov iz začetnih postajališč je 71,1 % in se je v primerjavi z letom 2022 zvišala. Odstotek točnih odhodov iz vmesnih postajališč je 57,5 % in je nižji kot v letu 2022.

Posebne linijske prevoze je družba v šolskem letu 2022/2023 opravljala za 25 osnovnih šol in 3 zavode ter 1 dodatno šolo zaradi prenove, v šolskem letu 2023/2024 pa za 25 osnovnih šol in 4 zavoda. Tovrstne prevoze na področju MOL izvajamo na podlagi sklenjenega okvirnega sporazuma o opravljanju posebnih linijskih prevozov, ki vključuje osnovne šole in zavode v Ljubljani. Poleg okvirnega sporazuma o šolskih prevozi, imamo za prevoze otrok z MOL sklenjeno tudi pogodbo o prevozi na rednih linijah mestnega potniškega prometa. Za navedene prevoze šolarji prejmejo kartico Urbana, ki je veljavna v mesecih, ko poteka šolski pouk, plačnik teh vozovnic pa je MOL.

Posebni linijski prevoz na območju drugih občin izvajamo na podlagi sklenjenih pogodb z naročniki (občinami). Prevoz ostalih potnikov je mogoč le v primeru, ko se prevoznik (LPP) in naročnik strinjata, da bo pri izvajanju posebnih linijskih prevozov, prevoz namenjen tudi ostalim potnikom, kar morata pogodbeni stranki izrecno opredeliti tudi v pogodbi. Cena se obračunava po veljavnem ceniku prevoznika. Z občino Grosuplje imamo sklenjeno pogodbo za izvajanje posebnih linijskih prevozov, katere lahko uporabljajo tudi ostali potniki. Z občino Ivančna Gorica imamo sklenjeno pogodbo za izvajanje posebnega linijskega prevoza, ki vključuje prevoz osnovnošolskih otrok, ostalim potnikom prevoz ni omogočen. Pri občini Dobrepolje imamo sklenjeno pogodbo za izvajanje posebnih linijskih prevozov, vendar pa moramo omogočiti šoloobveznim otrokom tudi prevoz na ostalih rednih linijah medkrajevnega prometa, ki obratujejo na tem območju. Ostalim potnikom prevoz ni omogočen.

V letu 2023 smo na posebnih linijskih in občasnih prevozih prevozili 709.797 kilometrov in opravili 911.172 potovanj. Število kilometrov je glede na leto 2022 višje za 11,1 %, število potovanj pa za 2,6 %.

V letu 2023 smo imeli v voznem parku za izvajanje javnega prevoza potnikov 285 avtobusov, (217 avtobusov v mestnem in 68 v medkrajevnem linijskem prometu), 20 električnih osebnih vozil, 10 kavalirjev in 2 turistična vlakca. Od 285 avtobusov je 124 avtobusov enojnih, 19 midi in 142 zgibnih avtobusov. 219 avtobusov oziroma 76,8 % je nizkopodnih, od tega 58 enojnih, 142 zgibnih in 19 midi. Vsi avtobusi so dobro opremljeni.

Pomemben kazalnik kakovosti storitev je tudi starost avtobusov. Konec leta 2023 se je povprečna starost voznega parka v primerjavi s koncem leta 2022 v mestnem prometu zvišala za 16 mesecev, v medkrajevnem prometu pa za 5 mesecev. V voznem parku je konec leta 2023 obratovalo 23 avtobusov starih 20 in več let. Povprečna poraba goriva v mestnem prevozu je 53,31 l/100 km in je od lanskoletne manjša za 2,2 %, povprečna poraba plina je 48,7 kg/100 km in je od lanskoletne višja za 1,0 %. Povprečna poraba goriva v medkrajevnem prevozu je 34,44 l/100 km in je od lanskoletne povprečne porabe višja za 2,9 %. Poraba goriva je odvisna od strukture voznega parka, števila prevoženih kilometrov in od števila delovnih dni v mesecu oziroma posameznem letu, pa tudi od časa obratovanja (ure) posameznih avtobusov.

V Ljubljani imamo 6 P+R parkirišč (Dolgi most, Center Stožice, Fužine, Ježica, Barje, Stanežiče). V uporabi so tudi parkirišča na Vrhniki oziroma v Sinji Gorici, na Škofljici, Igu in Grosuplju.

Tudi v letu 2023 so električna vozila Kavalir izvajala prevoze po strogem centru mesta, na pokopališču Žale in na območju Univerzitetnega centra Ljubljana (UKC) ter na območju Onkološkega inštituta (OI) predvsem za paciente, starejše in invalide. V centru mesta so prevozila 90.645 kilometrov in prepeljala 105.338 potnikov, na Žalah so prevozila 3.121 kilometrov in prepeljala 5.052 potnikov ter na območju UKC in OI prevozila 16.579 kilometrov in prepeljala 10.853 potnikov.

3.4 Druge dejavnosti

V sklop drugih dejavnosti so vključene predvsem podporne in druge dejavnosti, ki dopolnjujejo ponudbo oziroma storitve osnovnih dejavnosti Skupine. Po obsegu je najpomembnejše izvajanje podpornih služb v okviru obvladujoče družbe, ki izvaja podporne funkcije s področja financ, računovodstva, informatike, javnih naročil ter kadrovskih in pravnih zadev za odvisne družbe in dve pridruženi družbi.

V druge dejavnosti so vključene še storitve vzdrževanja, umerjanja in žigosanja merilnih naprav (toplotnih števec, vodomero in plinomerov), tehničnih pregledov in podobno.

Storitve vzdrževanja merilnih naprav se izvajajo tako za lastne potrebe kot tudi za zunanje naročnike. Vzdrževanje toplotnih in parnih postaj se izvaja na osnovi sklenjenih pogodb, v okviru katerih se opravi preventivno vzdrževanje sistemov in kontrolo optimalnega delovanja postaj,

po naročilu pa se lahko opravijo tudi izredna vzdrževalna dela ter dodatne servisne storitve na zahtevo naročnikov.

Skupina se ponaša tudi z najdaljšo tradicijo opravljanja tehničnih pregledov v Sloveniji. Naročniki lahko opravijo tehnične preglede in homologacije vseh kategorij vozil, naročijo izdajo strokovnega mnenja ter vse vrste storitev vezane na registracijo vozil vseh kategorij. V letu 2023 smo opravili 21.765 tehničnih pregledov, 6.224 homologacij, izdali 3.168 strokovnih mnenj in opravili 2.103 ostalih postopkov. Glede na leto 2022 se je povišalo število homologacij za 0,2 % in strokovnih mnenj za 4,6 %, število tehničnih pregledov in ostalih storitev pa je nižje.

4 DELEŽI PRIHODKOV, STROŠKOV IN NALOŽB SPREJEMLJIVIH ZA EU TAKSONOMIJO PO DEJAVNOSTIH

4.1 VOKA SNAGA

Družba VOKA SNAGA zagotavlja storitve obvezne občinske GJS oskrbe s pitno vodo ter oskrbe s storitvami odvajanja in čiščenja komunalne in padavinske odpadne vode v sedmih občinah. Družba je v letu 2023 izvajala GJS zbiranja komunalnih odpadkov za 11 občin, obdelavo odpadkov za 56 občin ter odlaganje ostankov predelave odpadkov za 39 občin. Dejavnost urejanja in čiščenja občinskih cest in javnih zelenih površin ter dejavnost urejanja javnih sanitarij izvaja družba le na območju MOL. Družbi je bilo s koncesijo podeljeno še upravljanje krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib. Poleg GJS družba opravlja še druge dejavnosti oziroma posebne storitve, kot so: oskrba s pitno vodo, ravnanje z industrijsko odpadno vodo, odlaganje nekomunalnih odpadkov ter proizvodnja električne energije.

Oskrba s pitno vodo, odvajanje in čiščenje komunalne in padavinske odpadne vode ter ravnanje z odpadki za družbo ni samo zagotavljanje storitev za uporabnike, pač pa tudi odgovornost do okolja. Družba ni usmerjena le v zagotavljanje določene kakovosti okolja skladno z zakonodajo, temveč tudi in predvsem v zagotavljanje najvišjega možnega nivoja ravnanja z okoljem z zavedanjem, da je voda naravna dobrina in namenjena uporabnikom danes in v prihodnosti.

Med vsebine stalnega poslanstva družbe je vključena tudi skrb za zaščito naravnega vodnega bogastva kot temelj za ohranitev trajne in varne preskrbe ljudi in gospodarskih dejavnosti z zdravju ustrezno pitno vodo. Družba ima tako aktivno in neposredno vlogo pri varovanju vodotokov in skrbi za vračanje prečiščene vode nazaj v naravo. Posledično so procesi odvajanja in čiščenja odpadne vode poleg ravnanja z odpadki eden od najbolj pomembnih in zahtevnih del delovanja družbe pri varovanju okolja. Prav tako pa družba sodeluje v evropskih projektih z namenom upravljanja in zaščite voda.

Družba skrbi za sonaravni trajnostni razvoj tudi na področju ravnanja z odpadki. Krepitev zavedanja o nujnosti zmanjšanja odpadkov, ponovne uporabe in recikliranja ter o učinkoviti rabi energije in obnovljivih virov, vse to in še več je naše sporočilo uporabnikom, ki mu sledimo tudi sami. Ob tem z upravljanjem RCERO pomembno vplivamo na nižje obremenjevanje okolja tako z manj odloženih odpadkov, kot tudi z nadzirano predelavo odpadkov, kjer je količina in kakovost odpadnih voda iz odlagališča nadzorovana.

S ciljem ohranjanja in varovanja okolja ima družba vpeljan sistem ravnanja z okoljem SIST EN ISO 14001. Tako je obvladovanje ključnih področij varovanja okolja vzpostavljeno v vseh procesih družbe, enotno obravnavanje okolja pa na vseh ravneh.

Dejavnosti družbe so že po definiciji naravnane okolju prijazno prav tako družba sama stremi k visoki kakovosti njihovega izvajanja. Pri tem upošteva vso relevantno okoljsko zakonodajo, tako pri realizaciji investicijskih načrtov, kot pri opravljanju dejavnosti.

➤ Skupni deleži prihodkov, stroškov in investicij glede na EU taksonomijo

V nadaljevanju so prikazani skupni deleži prihodkov, naložb v obratna in osnovna sredstva glede na EU taksonomijo.

Delež prihodkov od proizvodov ali storitev, povezanih z gospodarskimi dejavnostmi, usklajenimi s taksonomijo - razkritje za leto 2023

				Merila za bistven prispevek						Merila za nebistveno škodovanje											
Gospodarske dejavnosti (1)	Oznake (2)	Absolutni prihodki (3)	Delež Prihodkov (4)	Blažitev podnebnih sprememb (5)	Prilagajanje podnebnim spremembam (6)	Vodni in morski viri (7)	Krožno gospodarstvo (8)	Onesnaževanje (9)	Biotrska raznovrstnost in ekosistemi (10)	Blažitev podnebnih sprememb (11)	Prilagajanje podnebnim spremembam (12)	Vodni in morski viri (13)	Krožno gospodarstvo (14)	Onesnaževanje (15)	Biotrska raznovrstnost in ekosistemi (16)	Minimalni zaščitni ukrepi (17)	Delež prihodkov usklajen s taksonomijo, leto 2022 (18)	Delež prihodkov usklajen s taksonomijo, leto 2021 (18)	Kategorija (omogočena dejavnost) (20)	Kategorija ("prehodna dejavnost") (21)	
		EUR	%	%	%	%	%	%	%	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	%	%	O	P
A. SPREJEMLJIVE DEJAVNOSTI ZA TAKSONOMIJO																					
A. 1 Okoljsko trajnostne dejavnosti (uskajene s taksonomijo)																					
Prihodki od okoljsko trajnostnih dejavnosti (uskajenih s taksonomijo) (A.1)																					
A.2 Dejavnosti, ki so sprejemljive za taksonomijo, vendar niso okoljsko trajnostne (dejavnosti, neuskajene s taksonomijo) ¹																					
Oskrba s pitno vodo	5.1 ² 5.2 ³	25.148.918,00	23,12																		
Odvajanje in čiščenje komunalne in padavinske odpadne vode	5.3 ⁴ 5.4 ⁵ 5.6 ⁶	24.786.894,17	22,79																		
Zbiranje določenih vrst komunalnih odpadkov	5.5 ⁷	16.751.251,64	15,40																		
Obdelava določenih vrst komunalnih odpadkov	5.7 ⁸ 5.8 ⁹ 5.9 ¹⁰	30.156.027,96	27,73																		
Upravljanje Krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib	13.2 ¹²	164.929,79	0,17																		
Proizvodnja električne energije	4.1 ¹³ 4.8 ¹⁴ 4.17 ¹⁵ 4.20 ¹⁶ 5.10 ¹¹	184.061,30	0,17																		
Prihodki od dejavnosti, ki so sprejemljive za taksonomijo, vendar niso okoljsko trajnostne (dejavnosti, neuskajene s taksonomijo) (A.2)		97.192.082,86	89,36																		
Skupaj (A.1 + A.2)		97.192.082,86	89,36																		
B. DEJAVNOSTI, NESPREJEMLJIVE ZA TAKSONOMIJO																					
Prihodki od dejavnosti, nesprejemljivih za taksonomijo (B)		11.567.741,04	10,64																		
Skupaj (A + B)		108.759.823,90	100,00																		

OPOMBE

1. Vse dejavnosti, ki so sprejemljive za taksonomijo, so opredeljene kot neuskajane zaradi pomanjkanja podatkov za vrednotenje s tehničnimi merili. Iz istega razloga desni del tabele ni izpolnjen.

- 2 Dejavnost " 5.1 Gradnja, razširitev in upravljanje sistemov za zbiranje, čiščenje in distribucijo vode" **(EU) 2021/2139**
- 3 Dejavnost " 5.2 Obnova sistemov za zbiranje, čiščenje in distribucijo vode" **(EU) 2021/2139**
- 4 Dejavnost " 5.3 Gradnja, razširitev in upravljanje sistemov za zbiranje in čiščenje odpadnih voda" **(EU) 2021/2139**
- 5 Dejavnost " 5.4 Obnova sistemov za zbiranje in čiščenje odpadnih voda" **(EU) 2021/2139**
- 6 Dejavnost " 5.6 Anaerobna razgradnja blata iz čistilne naprave" **(EU) 2021/2139**
- 7 Dejavnost " 5.5 Zbiranje in prevoz frakcij nenevarnih odpadkov, ki se ločujejo pri viru" **(EU) 2021/2139**
- 8 Dejavnost " 5.7 Anaerobna razgradnja bioloških odpadkov" **(EU) 2021/2139**
- 9 Dejavnost " 5.8 Kompostiranje bioloških odpadkov" **(EU) 2021/2139**
- 10 Dejavnost " 5.9. Snovna predelava iz nenevarnih odpadkov" **(EU) 2021/2139**
- 11 Dejavnost " 5.10 Zajemanje in uporaba deponijskega plina" **(EU) 2021/2139**
- 12 Dejavnost " 13.2. Dejavnosti knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti" **(EU) 2021/2139**
- 13 Dejavnost "4.1 Proizvodnja energije z uporabo fotovoltaične energije" **(EU) 2021/2139**
- 14 Dejavnost " 4.8. Proizvodnja električne energije iz bioenergije" **(EU) 2021/2139**
- 15 Dejavnost " 4.17. Soproizvodnja toplote/hladu in električne energije iz sončne energije" **(EU) 2021/2139**
- 16 Dejavnost " 4.20. Soproizvodnja toplote/hladu in električne energije iz bioenergije" **(EU) 2021/2139**

Delež naložb v osnovna sredstva pri proizvodih ali storitvah, povezanih z gospodarskimi dejavnostmi, usklajenimi s taksonomijo-razkritje za leto 2023

Gospodarske dejavnosti (1)	Oznake (2)	Absolutne naložbe v osnovna sredstva (3)	Delež naložb v osnovna sredstva (4)	Merila za bistven prispevek						Merila za nebitveno škodovanje						Delež naložb v osnovna sredstva, usklajeni s taksonomijo, leto N (18)	Delež naložb v osnovna sredstva, usklajeni s taksonomijo, leto N-1 (19)	Kategorija (omogočena dejavnost) (20)	Kategorija ("prehodna dejavnost") (21)
				Blažitev podnebnih sprememb (5)	Prilaganje podnebnim spremembam (6)	Vodni in morski viri (7)	Krožno gospodarstvo (8)	Onesnaževanje (9)	Biotika raznovrstnost in ekosistemi (10)	Blažitev podnebnih sprememb (11)	Prilaganje podnebnim spremembam (12)	Vodni in morski viri (13)	Krožno gospodarstvo (14)	Onesnaževanje (15)	Biotika raznovrstnost in ekosistemi (16)	Minimalni zaščitni ukrepi (17)			
		EUR	%	%	%	%	%	%	%	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	%	%	O	P
A. SPREJEMLJIVE DEJAVNOSTI ZA TAKSONOMDO																			
A.1 Okoljsko trajnostne dejavnosti (usklajene s taksonomijo)																			
Naložbe v osnovna sredstva pri okoljsko trajnostnih dejavnostih (usklajenih s taksonomijo) (A.1)		-	0,00																
A.2 Dejavnosti, ki so sprejemljive za taksonomijo, vendar niso okoljsko trajnostne (dejavnosti, neusklajene s taksonomijo)¹																			
Oskrba s pitno vodo	5.1 ² 5.2 ³	16.517.144,00	55,56																
Odvajanje in čiščenje komunalne in padavinske odpadne vode	5.3 ⁴ 5.4 ⁵ 5.6 ⁶	8.277.705,00	27,84																
Zbiranje določenih vrst komunalnih odpadkov	5.5 ⁷	216.561,00	0,73																
Razvoj v dejavnosti zbiranja odpadkov	5.5 ⁷	557.428,00	1,88																
Obdelava določenih vrst komunalnih odpadkov	5.7 ⁸ 5.8 ⁹ 5.9 ¹⁰ 5.10 ¹¹	39.252,01	0,13																
Posebni razvojni projekti	5.9 ¹⁰	367.905,00	1,24																
Naložbe v osnovna sredstva pri dejavnostih, ki so sprejemljive za taksonomijo, vendar niso okoljsko trajnostne (dejavnosti, neusklajene s taksonomijo) (A.2)		25.975.995,01	87,38																
Skupaj (A.1 + A.2)																			
B. DEJAVNOSTI, NESPREJEMLJIVE ZA TAKSONOMDO																			
Naložbe v osnovna sredstva pri dejavnostih, nesprejemljivih za taksonomijo (B)		3.752.654,99	12,62																
Skupaj (A + B)																			

OPOMBE

1. Vse dejavnosti, ki so sprejemljive za taksonomijo, so opredeljene kot neusklajene zaradi pomanjkanja podatkov za vrednotenje s tehničnimi merili. Iz istega razloga desni del tabele ni izpolnjen.
2. Dejavnost " 5.1 Gradnja, razširitev in upravljanje sistemov za zbiranje, čiščenje in distribucijo vode" **(EU) 2021/2139**
3. Dejavnost " 5.2 Obnova sistemov za zbiranje, čiščenje in distribucijo vode" **(EU) 2021/2139**
4. Dejavnost " 5.3 Gradnja, razširitev in upravljanje sistemov za zbiranje in čiščenje odpadnih voda" **(EU) 2021/2139**
5. Dejavnost " 5.4 Obnova sistemov za zbiranje in čiščenje odpadnih voda" **(EU) 2021/2139**
6. Dejavnost " 5.6 Anaerobna razgradnja blata iz čistilne naprave" **(EU) 2021/2139**
7. Dejavnost " 5.5 Zbiranje in prevoz frakcij nenevarnih odpadkov, ki se ločujejo pri viru" **(EU) 2021/2139**
8. Dejavnost " 5.7 Anaerobna razgradnja bioloških odpadkov" **(EU) 2021/2139**
9. Dejavnost " 5.8 Kompostiranje bioloških odpadkov" **(EU) 2021/2139**
10. Dejavnost " 5.9. Snovna predelava iz nenevarnih odpadkov" **(EU) 2021/2139**
11. Dejavnost " 5.10 Zajemanje in uporaba deponijskega plina" **(EU) 2021/2139**

Delež naložb v obratna sredstva pri proizvodih ali storitvah, povezanih z gospodarskimi dejavnostmi, usklajenimi s taksonomijo-razkritje za leto 2023

Gospodarske dejavnosti (1)	Oznaki (2)	Absolutne naložbe v obratna sredstva (3)	Delež naložb v obratna sredstva (4)	Merila za bistven prispevek						Merila za nebitveno škodovanje						Minimálni zaščitni ukrepi (17)	Delež naložb v obratna sredstva, usklajeni s taksonomijo, leto N (18)	Delež naložb v obratna sredstva, usklajeni s taksonomijo, leto N+1 (19)	Kategorija (omogočena dejavnost) (20)	Kategorija ("prehodna dejavnost") (21)	
				Blažitev podnebnih sprememb (5)	Prilagajanje podnebnim spremembam (6)	Vodni in morski viri (7)	Krožno gospodarstvo (8)	Osebnazevanje (9)	Biotika raznovrstnost in ekosistemi (10)	Blažitev podnebnih sprememb (11)	Prilagajanje podnebnim spremembam (12)	Vodni in morski viri (13)	Krožno gospodarstvo (14)	Osebnazevanje (15)	Biotika raznovrstnost in ekosistemi (16)						
		EUR	%	%	%	%	%	%	%	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	%	%	O	P	
A. SPREJEMLJIVE DEJAVNOSTI ZA TAKSONOMIDO																					
A. 1 Okoljsko trajnostne dejavnosti (usklajene s taksonomijo)																					
Naložbe v obratna sredstva pri okoljsko trajnostnih dejavnostih (usklajenih s taksonomijo) (A.1)		-	0,00																		
A.2 Dejavnosti, ki so sprejemljive za taksonomijo, vendar niso okoljsko trajnostne (dejavnosti, neusklajene s taksonomijo)																					
Oskrba s pitno vodo	5.1 ² 5.2 ³	1.591.553,56	24,77																		
Odvajanje in čiščenje komunalne in padavinske odpadne vode	5.3 ⁴ 5.4 ⁵ 5.6 ⁶	1.230.744,48	19,15																		
Zbiranje določenih vrst komunalnih odpadkov	5.5 ⁷	87.738,60	1,37																		
Obdelava določenih vrst komunalnih odpadkov	5.6 ⁶ 5.7 ⁸ 5.8 ⁹ 5.9 ¹⁰	2.371.767,77	36,91																		
Upravljanje Krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib	13.2 ¹²	15.854,29	0,25																		
Proizvodnja električne energije	4.1 ¹³ 4.8 ¹⁴ 4.17 ¹⁵ 4.20 ¹⁶ 5.10 ¹¹	52.812,22	0,82																		
Naložbe v obratna sredstva pri dejavnostih, ki so sprejemljive za taksonomijo, vendar niso okoljsko trajnostne (dejavnosti, neusklajene s taksonomijo) (A.2)		5.350.470,92	83,27																		
Skupaj (A.1 +A.2)		5.350.470,92	83,27																		
B. DEJAVNOSTI, NESPREJEMLJIVE ZA TAKSONOMIDO																					
Naložbe v obratna sredstva pri dejavnostih, nesprejemljivih za taksonomijo (B)		1.075.256,13	16,73																		
Skupaj (A + B)		6.425.727,05	100,00																		

OPOMBE

1. Vse dejavnosti, ki so sprejemljive za taksonomijo, so opredeljene kot neusklajene zaradi pomanjkanja podatkov za vrednotenje s tehničnimi merili. Iz istega razloga desni del tabele ni izpolnjen.
2. Dejavnost " 5.1 Gradnja, razširitev in upravljanje sistemov za zbiranje, čiščenje in distribucijo vode" **(EU) 2021/2139**
3. Dejavnost " 5.2 Obnova sistemov za zbiranje, čiščenje in distribucijo vode" **(EU) 2021/2139**
4. Dejavnost " 5.3 Gradnja, razširitev in upravljanje sistemov za zbiranje in čiščenje odpadnih voda" **(EU) 2021/2139**
5. Dejavnost " 5.4 Obnova sistemov za zbiranje in čiščenje odpadnih voda" **(EU) 2021/2139**
6. Dejavnost " 5.6 Anaerobna razgradnja blata iz čistilne naprave" **(EU) 2021/2139**
7. Dejavnost " 5.5 Zbiranje in prevoz frakcij nenevarnih odpadkov, ki se ločujejo pri viru" **(EU) 2021/2139**
8. Dejavnost " 5.7 Anaerobna razgradnja bioloških odpadkov" **(EU) 2021/2139**
9. Dejavnost " 5.8 Kompostiranje bioloških odpadkov" **(EU) 2021/2139**
10. Dejavnost " 5.9. Snovna predelava iz nenevarnih odpadkov" **(EU) 2021/2139**
11. Dejavnost " 5.10 Zajemanje in uporaba deponijskega plina" **(EU) 2021/2139**
12. Dejavnost " 13.2. Dejavnosti knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti" **(EU) 2021/2139**
13. Dejavnost "4.1 Proizvodnja energije z uporabo fotovoltaične energije" **(EU) 2021/2139**
14. Dejavnost " 4.8. Proizvodnja električne energije iz bioenergije" **(EU) 2021/2139**
15. Dejavnost " 4.17. Soproizvodnja toplote/hladu in električne energije iz sončne energije" **(EU) 2021/2139**
16. Dejavnost " 4.20. Soproizvodnja toplote/hladu in električne energije iz bioenergije" **(EU) 2021/2139**

4.2 Energetika Ljubljana

Energetika Ljubljana izvaja več energetske dejavnosti. Dve dejavnosti izvaja kot izbirni gospodarski javni službi (dejavnost systemskega operaterja distribucijskega omrežja ter dejavnost distribucija in dobava toplote, v nadaljevanju: GJS), ostale dejavnosti so še proizvodnja toplote in električne energije, dobava zemeljskega plina ter električne energije in druge energetske storitve. Oskrbo s toploto in zemeljskim plinom družba izvaja na območju Mestne občine Ljubljana (v nadaljevanju: MOL), oskrbo z zemeljskim plinom pa tudi v občinah Medvode, Dol pri Ljubljani, Dobrova-Polhov Gradec, Škofljica, Brezovica, Ig, Log–Dragomer in Grosuplje. Dobavo z zemeljskim plinom in električno energijo izvaja na celotnem območju Republike Slovenije.

Skozi zgodovino sta oba sistema (oskrba s toploto in zemeljskim plinom) prispevala k izboljšanju kakovosti zraka v prestolnici. Obe lokaciji Energetike Ljubljana (enota TE-TOL in enota TOS) spadata med tako imenovane **IED naprave**, ki lahko povzročijo onesnaževanje večjega obsega, zato imata za delovanje pridobljeni okoljevarstveni dovoljenji. Obrata, ki se nahajata na lokacijah podjetja, imata pridobljeni tudi **SEVESO dovoljenji**, v katerih je opredeljena raba nevarnih snovi s ciljem preprečevanja nesreč in zmanjševanja njihovih posledic. V ta namen imata obrata izdelani **Zasnovi zmanjšanja tveganja za okolje**. Energetika Ljubljana je z obema enotama vključena v **evropsko emisijsko trgovalno shemo (EU ETS)**. Monitoring emisij toplogrednih plinov (v nadaljevanju: TGP) se izvaja letno, skladno z zahtevami dovoljenja za izpust TGP in s tem odobrenega načrta monitoringa emisij TGP. Preverjanje emisij izvaja zunanji akreditirani izvajalec. Družba ima tudi **vodna dovoljenja za neposredno rabo vode**, ki se jo rabi za tehnološke namene.

Energetika Ljubljana ima sprejeto okoljevarstveno politiko¹ in okoljske cilje ter izdelane programe za uspešno delovanje. S celovitim sistemskim pristopom družba trajnostno zagotavlja prilagajanje proizvodnje vedno ostrejšim okoljskim zahtevam. Za doseganje visokih okoljskih standardov so nujna tako vlaganja v posodobitve obstoječih proizvodnih naprav, kot tudi dograditve naprav za zmanjševanje emisij, večjo varnost z vidika obvladovanja večjih nesreč ter hkrati učinkovitejšo rabo energije. Družba ima pridobljena certifikata sistema vodenja kakovosti SIST EN ISO 9001:2015 in sistema ravnanja z okoljem po SIST EN ISO 14001:2015.

Vpetost lokacij družbe v urbano okolje zahteva še večjo odgovornost do meščanov Mestne občine Ljubljana. Gradimo odprt odnos z lokalno skupnostjo in drugimi zainteresiranimi udeleženci. Aktivno sodelovanje z javnostjo je vzpostavljeno preko spletne strani in mobilnega portala, vsakoletnega srečanja s Četrtno skupnostjo Moste in strokovnih ogledov.

Vizija, načrtana v Strateškem načrtu za obdobje 2022-2027 je: Čista energija za zeleno prihodnost. Najpomembnejši strateški cilj družbe je **razogljičenje proizvodnih virov in sistemov distribucije zemeljskega plina ter toplote**.

Ogljični odtis je skupna količina emisij TPG, ki so posledica aktivnosti, posameznika, organizacije, dogodka ali proizvoda, izražena v ekvivalentu ogljikovega dioksida (CO₂ ekv). *SIST EN ISO 14064-1:2018* in smernice za izračun ogljičnega odtisa (GHG Protokol) na ravni organizacije razlikujejo tri kategorije virov emisij oziroma obsege, in sicer:

- Obseg 1: neposredne emisije (ustvarijo jih aktivnosti ali oprema, ki jo ima organizacija v lasti ali pod nadzorom—kar organizacija porabi za opravljanje svoje storitve).
- Obseg 2: posredne emisije (vsa kupljena energija, ki jo potrošijo oprema ali dejavnost).

¹ <https://www.energetika.si/skrbimo-za-okolje>

- Obseg 3: druge posredne emisije (prevoz zaposlenih na in iz dela, poslovna potovanja, storitve)–vse tisto, kar ni v lasti organizacije, pa vendar vpliva nanjo.

Tabela 1: Ogljični odtis Energetike Ljubljana v obdobju od 2019-2023

		2019	2020	2021	2022	2023
Obseg 1	t CO ₂ ekv	544.806,55	531.174,58	571.767,30	513.134,68	384.997,27
Obseg 2	t CO ₂ ekv	306,60	144,90	132,11	30,14	248,50
Obseg 3	t CO ₂ ekv	19.827,81	15.773,03	11.085,32	15.739,35	10.274,76
SKUPAJ	t CO ₂ ekv	564.940,96	547.092,52	582.984,73	528.904,16	395.520,53

Z razogljčenjem ter postopnim nadomeščanjem fosilnih goriv preko nižjih izpustov TPG neposredno v ozračje, prispevamo k blaženju podnebnih sprememb ter s tem zmanjšujemo tveganja negativnega vpliva na podnebje. Istočasno nevtraliziramo politična, pravna in tržna tveganja ter tveganje izgube ugleda, ki predstavljajo prehodnostna tveganja okoljskih in družbenih vplivov na podjetje.

Dejavnost Energetike Ljubljana izkazuje visoko odpornost na ekstremne vremenske pojave, kar je bilo potrjeno v vseh dosedanjih izrednih dogodkih. Pri zadnjih poplavah v avgustu 2023 je bil iz obratovanja izločen manjši obseg distribucijskega omrežja zemeljskega plina na območju Pirnič in dela Medvod, vendar izključno preventivno, zaradi visoke vode, ki je ogrožala stabilnost mostu, preko katerega je izvedena plinovodna napeljava v Medvodah. Prekinitev distribucije zemeljskega plina je trajala do 4 dni zaradi postopka ponovne vzpostavitve oskrbe z zemeljskim plinom na osnovi predhodno izvedenih tesnostnih preskusov. Brez protokola ponovnega zaplinjanja plinovoda, ki je enaka kot pri prvem zaplinjanju plinovoda, bi bila prekinitev omejena na 10 ur. Netesnosti niso bile zaznane, kar pomeni, da distribucijsko omrežje in objekti distribucije niso bili poškodovani.

V register tveganj sta vključeni dve tveganji povezani s temperaturo, akutno in kronično. Poslovanje Energetike Ljubljana je izpostavljeno spremembam temperature, tako poslovno kot operativno, vendar se redno izvajajo aktivnosti za obvladovanje tveganj. Pri načrtovanju novih proizvodnih virov ter distribucijskega omrežja, ter pri letnem načrtovanju proizvodnje in prodaje, so tveganja upoštevana. Poleg razogljčenja proizvodnih virov ter distribucijskih sistemov, se družba aktivno vključuje tudi na trg tehnologij, ki se razvijajo kot posledica blaženja podnebnih sprememb (na primer projekt SENERGY NETS, javno-zasebno partnerstvo Zelena energija na površinah in objektih MOL, v okviru katerega bo za 47 od 51 sončnih elektrarn ustanovljena samooskrbna skupnost, postavitve vodikove polnilnice, in drugo).

Energetika Ljubljana s ponudbo storitev, kjer sama ni investitor ter lastnik naprav, omogoča kupcem prispevati k blaženju podnebnih sprememb in tako posredno uresničuje okoljske cilje. Takšne z Uredbo (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in sveta z dne 18. junija 2020 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb ter spremembi Uredbe (EU) 2019/2088 (v nadaljevanju: taksonomija) **usklajene dejavnosti**² so na primer:

- uporaba odpadne toplote (dejavnost 4.25 Proizvodnja toplote/hladu z uporabo odpadne toplote)
- izvedba notranje plinske napeljave skupaj s plinskim kotlom, izvedba toplotne postaje, (dejavnost 7.3 Namestitve, vzdrževanje in popravilo energijsko učinkovite opreme)

² Dejavnosti, ki merila za pregled za določitev pogojev, pod katerimi se šteje, da gospodarska dejavnost bistveno prispeva k blažitvi podnebnih sprememb izpolnjujejo 3. člen taksonomije ter tehnična, in za ugotavljanje, ali ta gospodarska dejavnost ne škoduje bistveno kateremu od drugih okoljskih ciljev iz Priloge 1 Podnebnega delegiranega akta in Priloge 1. Komplementarnega podnebnega delegiranega akta

- namestitvev, vzdrževanje in popravilo pametnih števecv za plin, toploto, hlad (dejavnost 7.5 Namestitvev, vzdrževanje in popravilo instrumentov in naprav za merjenje, reguliranje in nadzor energijske učinkovitosti stavb)
- postavitev sončnih elektrarn (dejavnost 7.6 Namestitvev, vzdrževanje in popravilo tehnologij za energijo iz obnovljivih virov)

Energetika Ljubljana ima skladno z Zakonom o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije v pripravi trajnostni načrt za sistem daljinskega ogrevanja in hlajenja za naslednje desetletno obdobje. Načrt povečevanja deleža obnovljive energije in odvečne toplote v sistem daljinskega ogrevanja po posameznih letih predvideva vključitev naslednjih proizvodnih virov:

- soproizvodni blok s kotlom na lesno biomaso v TE-TOL,
- objekt za energijsko izrabo goriva iz komunalnih odpadkov (TEO),
- velika toplotna črpalka, ki bo uporabljala toploto reke Ljubljanice in
- polje solarnih zbiralnikov skupaj s sezonskim hranilnikom toplote

➤ **Dejavnosti, usklajene s taksonomijo (okoljsko trajnostne gospodarske dejavnosti)**

Energetika Ljubljana je v letu 2023 izvajala oziroma razvijala dejavnosti usklajene s taksonomijo s področja energije, informiranja in komuniciranja ter strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti.

Za leto 2023 Energetika Ljubljana razkriva kazalnike skladno z 8. členom taksonomije (v nadaljevanju: KPI)³ za večje število dejavnosti v primerjavi z letom 2022. Dodatne dejavnosti so nove ali pa v preteklem letu zaradi postopka preverjanja tehničnih meril še niso bile prepoznane kot usklajene s taksonomijo. V tem primeru so bili podatki iz leta 2022, ki služijo za časovno primerjavo med KPI, ustrezno korigirani.

Za dejavnost GJS distribucija in dobava toplote predstavljajo podatki, potrebni za izračun KPI (čisti prihodki, investicije v obratna sredstva ter investicije v osnovna sredstva), vsoto več profitnih centrov⁴. Energetika Ljubljana pripravlja ločene računovodske izkaze za posamezne dejavnosti. V primeru, ko isti infrastrukturni objekt (na primer proizvodni vir) prispeva k prihodkom več dejavnosti (na primer proizvodnja toplote in električne energije v primeru soproizvodnje), je to računovodsko ustrezno ločeno s profitnim centrom. Nekatere s taksonomijo usklajene dejavnosti (npr. akumulator toplote⁵ ali uporaba lesnih sekancev v visoko učinkoviti soproizvodnji⁶) vplivajo predvsem na optimizacijo proizvodnih virov, kar pa ni razvidno iz računovodskih izkazov, zato zanje KPI-ji niso razkriti.

V nadaljevanju so predstavljene posamezne dejavnosti, za katere so razkriti taksonomski KPI.

• **GJS distribucija in dobave toplote**

Dejavnost GJS distribucija in dobava toplote ustreza dejavnosti 4.15. Distribucija daljinskega ogrevanja/hlajenja, kot je opisana v Prilogi 1 Delegirane uredbe Komisije (EU) 2021/2139 z dne 4. junija 2021 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta, z določitvijo

³ Taksonomija od nefinančnih podjetij zahteva razkritje deleža svojih dejavnosti, ki so taksonomsko sprejemljive in taksonomsko usklajene v prihodkih, naložbah v osnovna sredstva (CapEx) ter naložbah v obratna sredstva (OpEx).

⁴ Ti profitni centri so: PC 30401101-Proizvodnja vroče vode-kotli TOŠ, PC 30401102-Proizvodnja vroče vode-soproizvodnja TOŠ, PC 30707103-Proizvodnja vroče vode-Blok 1,2,3, PC 30707105-Proizvodnja vročevodni kotli TOL, PC 30707106-Proizvodnja vroče vode v TE-TOL iz kotla BKG, PC 30401201-Proizvodnja tehnološke pare-kotli TOŠ, PC 30401202-Proizvodnja tehnološke pare-soproizvodnja TOŠ; PC 30707203-Proizvodnja tehnološke pare-Blok123, PC 30707205-Proizvodnja tehnološke pare-kotli TOL, PC 30402100-Gospodarska javna služba (GJS) distribucija vroče vode, 30404300-Proizvodnja električne energije iz sončne elektrarne.

⁵ Dejavnost 4.11 Shranjevanje toplotne energije

⁶ Dejavnost 4.20 Soproizvodnja toplote/hladu in EE iz bioenergije

tehničnih meril za pregled za določitev pogojev, pod katerimi se šteje, da gospodarska dejavnost bistveno prispeva k blažitvi podnebnih sprememb ali prilagajanju podnebnim spremembam, ter z določitvijo tehničnih meril za ugotavljanje, ali ta gospodarska dejavnost ne škoduje bistveno kateremu od drugih okoljskih ciljev (v nadaljevanju: Podnebni delegirani akt)⁷, in zajema gradnjo, obnavljanje in upravljanje cevovodov in z njimi povezane infrastrukture za distribucijo energije za ogrevanje in hlajenje, ki se konča na v toplotnem izmenjevalniku.

Ker ustreza opredelitvi sistemov učinkovitega daljinskega ogrevanja in hlajenja⁸, dejavnost GJS distribucija in dobava toplote izpolnjuje merilo za bistven prispevek k blažitvi podnebnih sprememb, prav tako ne škoduje bistveno ostalim okoljskim ciljem.

Z aktivacijo plinsko-parne enote PPE-TOL, ki nadomešča dva premogovna bloka, se bo v sistemu daljinskega ogrevanja ohranil visok delež toplote, proizvedene v visokoučinkoviti soproizvodnji. Proizvodnja toplote iz PPE-TOL ustreza pogojem iz opisa dejavnosti 4.31 Proizvodnja toplote/hladu iz fosilnih plinastih goriv v učinkovitem sistemu daljinskega ogrevanja in hlajenja iz Priloge 1 Komplementarnega podnebnega delegiranega akta, ki zajema gradnjo, obnovo in upravljanje obratov za proizvodnjo toplote, ki proizvajajo toploto/hlad z uporabo fosilnih plinastih goriv, priključenih na učinkovito daljinsko ogrevanje in hlajenje v smislu člena 2, točka 41, Direktive 2012/27/EU. PPE-TOL izpolnjuje vsa merila za bistven prispevek k blažitvi podnebnih sprememb za objekte, za katere je gradbeno dovoljenje izdano do 31. decembra 2030. Izpolnjuje tudi merila za ne bistveno škodovanje ostalim okoljskim ciljem. Tako je investicija PPE-TOL s taksonomijo usklajena **prehodna dejavnost**.

Delež prihodkov dejavnosti GJS distribucija in dobava toplote v letu 2023 je znašal 45,2 % čistih prihodkov od prodaje družbe oziroma 116.744.310 EUR, s čimer je delež dejavnosti (99,7 %) v prihodkih usklajenih s taksonomijo na ravni iz leta 2022 (99,7 %). Upoštevani so čisti prihodki od prodaje v dejavnostih proizvodnja vroče vode ter pare ter distribucija vroče vode.

Naložbe v obratna sredstva⁹ predstavljajo proizvodni nadomestni deli in material (za potrebe tekočega vzdrževanja, skladiščenje in direktno porabo, za storitve kupcem), stroški večjih vzdrževalnih del, stroški tekočega vzdrževanja, stroški tekočega vzdrževanja vozil, vzdrževanje računalniške opreme, stroški povezani s kratkoročnimi najemi in najemi majhne vrednosti. Skladno s točko 1.1.3.1. v Prilogi 1 Delegirane uredbe komisije (EU) 2021/2178 z dne 6. julija 2021 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta z določitvijo vsebine in prikaza informacij, ki jih morajo razkriti podjetja, za katera se uporablja člen 19a ali 29a Direktive 2013/34/EU o okoljsko trajnostnih gospodarskih dejavnostih, ter metodologije za izpolnjevanje te obveznosti razkritja (v nadaljevanju: Delegirani akt o razkritjih), so v naložbe v obratna sredstva vključeni tudi stroški najemnin. Delež naložb v obratna sredstva dejavnosti GJS distribucija in dobava toplote v letu 2023 je znašal 67,9 % vseh naložb v obratna sredstva oziroma 6.300.989 EUR.

Delež naložb v osnovna sredstva¹⁰ dejavnosti GJS distribucija in dobava toplote v letu 2023 je (brez investicije PPE-TOL) znašal 15,9 % vseh naložb v osnovna sredstva oziroma 5.985.070 EUR. Od tega je bilo vloženih 5.015.973 EUR v obnovo ter 969.098 EUR v razvoj daljinskega ogrevanja. Za investicijo PPE-TOL je bilo v letu 2023 porabljeno 19.491.230 EUR,

⁷ Delegirana Uredba Komisije (EU) 2022/1214 z dne 9. marca 2022 o spremembi Delegirane uredbe (EU) 2021/2139 glede gospodarskih dejavnosti v nekaterih energetskih sektorjih in Delegirane uredbe (EU) 2021/2178 glede posebnih javnih razkritij za te gospodarske dejavnosti (v nadaljevanju: Komplementarni podnebni delegirani akt) v Prilogi 1 določa dodatne dejavnosti, ki v Podnebnem delegiranem aktu še niso bile opredeljene kot z EU Taksonomijo usklajene dejavnosti.

⁸ Člen 2 (41) Direktive 2012/27/EU določa, da učinkovito daljinsko ogrevanje in hlajenje pomeni sistem daljinskega ogrevanja ali hlajenja, pri katerem se uporablja vsaj 50 % energije iz obnovljivih virov, 50 % odvečne toplote, 75 % toplote iz soproizvodnje ali 50 % kombinacije takšne energije in toplote. Prav tako izpolnjuje merila za ne bistveno škodovanje ostalim okoljskim ciljem, s čimer je dejavnost usklajena s taksonomijo

⁹ OpEx-Operating Expenses

¹⁰ CapEx-Capital Expenditures

kar predstavlja 51,9 % vseh naložb v osnovna sredstva družbe. Skupaj je delež naložb v osnovna sredstva v dejavnosti GJS distribucija in dobava toplote v letu 2023 25.476.300 EUR oziroma 67,9 % vseh naložb v osnovna sredstva, kar predstavlja skoraj celotne oziroma 99,7 % naložb v osnovna sredstva v dejavnostih, usklajenih s taksonomijo.

- **Sončna elektrarna V62**

Sončna elektrarna na strehi poslovne stavbe na Verovškovi 62 ustreza opisu dejavnosti 4.1. Proizvodnja energije z uporabo fotovoltaične tehnologije iz Priloge 1 Podnebne delegiranega akta.

Ker se vsa električna energija, proizvedena iz sončne elektrarne, nameni za lastno rabo na lokaciji objekta, kjer je sončna elektrarna nameščena, prihodki od interne prodaje, ki je v letu znašala 19.278 EUR, ne vplivajo na števec KPI za prihodke, medtem ko se obratovalne podpore Centra za podpore pri Borzen-u upošteva kot čiste prihodke dejavnosti. Le-ti so v letu 2023 znašali 18.400 EUR oziroma 0,01 % vseh čistih prihodkov od prodaje Energetike Ljubljana. Proizvodnja električne energije je v letu 2023 znašala 83.027 MWh in je bila za 10,0 % nižja kot v letu 2022.

V letu 2023 vlaganj v obratna in osnovna sredstva ni bilo. Pri delovanju sončne elektrarne nastaja le strošek vzdrževanja zaradi čiščenja sončne elektrarne, ki se je v preteklosti izvajalo enkrat na dve leti. Odkar je z obratovanjem prenehala bližnja betonarna, se je potreba po čiščenju zmanjšala.

- **Energetska izraba Ljubljanice**

Projekt energetske izrabe Ljubljanice ustreza opisu dejavnosti 4.5. Proizvodnja električne energije iz vodne energije iz Priloge 1 Podnebne delegiranega akta. Ker bo objekt za proizvodnjo električne energije pretočna hidroelektrarna in ne bo imela umetnega zbiralnika, investicija izpolnjuje tehnična merila za bistven prispevek k blažitvi podnebnih sprememb ter merila za nebistveno škodovanje ostalim okoljskim ciljem.

V letu 2023 so nastali stroški izdelave strokovnih podlag. Ti stroški v višini 40.580 EUR se pripisujejo investiciji, kar predstavlja 0,2 % vseh naložb v osnovna sredstva v okoljsko trajnostnih dejavnostih, oziroma 0,1 % vseh naložb v osnovna sredstva družbe. V letu 2023 prihodki ter investicije v obratna sredstva niso nastali.

- **Prevzem in vtiskovanje biometana v distribucijsko omrežje zemeljskega plina**

Projekt prevzema in vtiskovanja biometana v distribucijsko omrežje zemeljskega plina ustreza opisu dejavnosti 4.14. Prenosna in distribucijska omrežja za pline iz obnovljivih virov in nizkoogljične pline iz Priloge 1 Podnebne delegiranega akta, ki zajema spremembo, spremembo namena ali naknadno opremljanje plinskih omrežij za prenos in distribucijo plinov iz obnovljivih virov in nizkoogljičnih plinov ter gradnjo ali upravljanje prenosnih in distribucijskih cevovodov, namenjenih transportu vodika ali drugih nizkoogljičnih plinov. Investicija predstavlja naknadno opremljanje omrežij za distribucijo plina, ki omogoča vključitev vodika in drugih nizkoogljičnih plinov v omrežje, zato izpolnjuje tehnično merilo za bistven prispevek k blažitvi podnebnih sprememb in izpolnjuje tudi merila za nebistveno škodovanje ostalim okoljskim ciljem.

V letu 2023 so nastali stroški izdelave investicijsko projektne dokumentacije, ki predstavljajo naložbe v osnovna sredstva v višini 8.237 EUR. To predstavlja 0,04 % vseh naložb v osnovna sredstva v okoljsko trajnostnih dejavnostih, oziroma 0,02 % vseh naložb v osnovna sredstva družbe. V letu 2023 prihodki ter investicije v obratna sredstva še niso nastali.

Taksonomija razlikuje med usklajenimi ter sprejemljivimi gospodarskimi dejavnostmi ter določa še dve podkategoriji okoljsko trajnostnih gospodarskih dejavnosti, in sicer prehodne ter omogočevalne dejavnosti. Prehodna gospodarska dejavnost je dejavnost, ki znatno prispeva k

cilju blažitve podnebnih sprememb v skladu s taksonomijo, in je še ni mogoče nadomestiti s tehnološko in ekonomsko izvedljivimi nizkoogljičnimi alternativami, podpira pa prehod v podnebno nevtravno gospodarstvo. Prehodna dejavnost v Energetiki Ljubljana je obratovanje PPE-TOL. **Omogočitvena dejavnost** sama ne prispeva bistveno in neposredno k šestim okoljskim ciljem, določenim v taksonomiji¹¹, ampak omogoča drugim dejavnostim podjetja, da te neposredno pozitivno vplivajo na šest okoljskih ciljev.

V točkah 5 do 7 so predstavljene omogočitvene dejavnosti, ki jih izvaja Energetika Ljubljana.

- **Gradnja vodikove polnilnice na P&R Stanežiče**

Gradnja vodikove polnilnice na P&R Stanežiče ustreza opisu dejavnosti 4.12. Shranjevanje vodika za trajnostno dejavnost iz Priloge 1 Podnebnega delegiranega akta, in zajema gradnjo in upravljanje objektov za shranjevanje vodika in njegovo poznejše vračanje. Investicija predstavlja gradnjo objektov za shranjevanje vodika, s čimer izpolnjuje tehnično merilo za bistven prispevek k blažitvi podnebnih sprememb. Izpolnjuje tudi merila za ne bistveno škodovanje ostalim okoljskim ciljem. Delovanje vodikove polnilnice na P&R Stanežiče je tako omogočitvena dejavnost, usklajena s taksonomijo.

V letu 2023 so nastali stroški izdelave investicijsko-projektne dokumentacije. Ti stroški se pripisujejo investiciji oziroma naložbam v osnovna sredstva, in sicer v višini 27.572 EUR, kar predstavlja 0,1 % vseh naložb v osnovna sredstva v okoljsko trajnostnih dejavnostih, oziroma 0,1 % vseh naložb v osnovna sredstva družbe. V letu 2023 prihodki ter investicije v obratna sredstva še niso nastali.

- **Projekt SENERGY NETS**

Projekt SENERGY NETS ustreza opisu dejavnosti 8.2. Rešitve na podlagi podatkov za znižanje emisij TGP iz Priloge 1 Podnebnega delegiranega akta, in zajema razvoj rešitev IKT, ki so namenjene zbiranju, prenosu in shranjevanju podatkov ter njihovem modeliranju in uporabi, kadar so navedene dejavnosti namenjene predvsem zagotavljanju podatkov in analitiki, ki omogočata znižanje emisij TGP. Take rešitve IKT lahko med drugim vključujejo uporabo decentraliziranih tehnologij (to je tehnologij razpršene evidence), interneta stvari, 5G in umetne inteligence. Ker se bodo rešitve uporabljale za zagotavljanje podatkov in analitiko, ki omogočajo zniževanje emisij TGP, primerljive tehnične rešitve pa ni na trgu, rešitev izpolnjuje tudi merila za ne bistveno škodovanje ostalim okoljskim ciljem, ter merila za omogočitveno dejavnost, usklajeno s taksonomijo.

Projekt SENERGY NETS je razvojno-inovacijski projekt iz programa Horizon Europe, ki ga v višini 70 % sofinancira Evropska unija preko agencije CINEA (Izvajalska agencija za podnebje, okolje in infrastrukturo). Skupna vrednost projekta je 9.948.201 EUR, delež Energetike Ljubljana je 1.072.939 EUR. Za namen funkcionalnih preizkusov je bila nabavljena oprema (računalniško merilna regulacijska oprema, brezžično povezljiva temperaturna tipala) v višini 6.075 EUR, kar predstavlja 0,02 % investicij v osnovna sredstva v okviru vseh investicij družbe Energetika Ljubljana v letu 2023. Čisti prihodki ter investicije v obratna sredstva v letu 2023 niso nastali.

- **Energetsko svetovanje**

Energetsko svetovanje o vgradnji ali zamenjavi plinskih kotlov in toplotnih postaj pri končnih uporabnikih ustreza opisu dejavnosti 9.3. Poklicne storitve, povezane z energijsko učinkovitostjo stavb iz Priloge 1 Podnebnega delegiranega akta. Poleg tehničnega svetovanja, ki ga izvajajo za to usposobljeni prodajni svetovalci, je Energetika Ljubljana v letu 2023 nudila tudi druge storitve. V letu 2023 je pridobila pooblastilo za izdajo energetskih izkaznic za obdobje do septembra 2028. Z namenom izvedbe naložb je sofinancirala ukrepe učinkovite rabe energije (URE) pri

¹¹ V 9. členu taksonomije so določeni naslednji okoljski cilji (a) blažitev podnebnih sprememb; (b) prilagajanje podnebnim spremembam; (c) trajnostna raba ter varstvo vodnih in morskih virov; (d) prehod na krožno gospodarstvo; (e) preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja; (f) varstvo in ohranjanje biotske raznovrstnosti in ekosistemov.

končnih odjemalcih, ter nudila nepovratne finančne spodbude tako za izvedbo ukrepov URE, kakor tudi popuste na lastne storitve za izvedbo ukrepov. Gospodarska dejavnost iz te kategorije je omogočitevna dejavnost, ker izpolnjuje tehnična merila za bistven prispevek k blažitvi podnebnih sprememb ter merila za ne bistveno škodovanje ostalim okoljskim ciljem.

V letu 2023 so prihodki iz naslova prodanih plinskih paketov znašali 356.812 EUR, oziroma 0,1 % vseh prihodkov, investicije v obratna sredstva (storitve po naročilu kupcev, ki se prefakturirajo) so znašale 442.806 EUR oziroma 4,8 % vseh naložb v obratna sredstva. Popusti so znašali 104.659 EUR. Investicij v osnovna sredstva ni bilo.

➤ **Skupni deleži prihodkov, stroškov in investicij glede na EU taksonomijo**

V nadaljevanju so prikazani skupni deleži prihodkov, naložb v obratna in osnovna sredstva glede na EU taksonomijo.

Delež prihodkov od proizvodov ali storitev, povezanih z gospodarskimi dejavnostmi, usklajenimi s taksonomijo-razkritje za leto 2023

				Merila za bistven prispevek						Merila za ne bistveno škodovanje											
Gospodarske dejavnosti (1)	Oznake (2)	Absolutni prihodki (3)	Delež Prihodkov (4)	Bažitev podnebnih sprememb (5)	Prilagajanje podnebnim spremembam (6)	Vodni in morski viri (7)	Krožno gospodarstvo (8)	Onesnaževanje (9)	Biotična raznovrstnost in ekosistemi (10)	Bažitev podnebnih sprememb (11)	Prilagajanje podnebnim spremembam (12)	Vodni in morski viri (13)	Krožno gospodarstvo (14)	Onesnaževanje (15)	Biotična raznovrstnost in ekosistemi (16)	Minimni zaščiten udelež (17)	Delež prihodkov usklajen s taksonomijo, leto 2023 (18)	Delež prihodkov usklajen s taksonomijo, leto 2022 (18)	Kategorija (omogočena na dejavnosti) (20)	Kategorija ("prehodna dejavnost") (21)	
		EUR	%	%	%	%	%	%	%	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	%	%	O	P	
A. SPREJEMLJIVE DEJAVNOSTI ZA TAKSONOMIJO %																					
A. 1 Okoljsko trajnostne dejavnosti (usklajene s taksonomijo)																					
Sončna elektrarna V62	4.1.	18.400,00	0,01	0,01	-	-	-	-	-		DA	n.r.	DA	n.r.	DA	DA	0,02	0,02			
Energetska izraba Ljubljane	4.5.	-	-	-	-	-	-	-	-		DA	DA	n.r.	n.r.	DA	DA	-	-			
Gradnja vodikove polnilnice na P&R Stanežiče	4.12	-	-	-	-	-	-	-	-		DA	n.r.	DA	DA	DA	DA	-	-	O		
Prevoz in vloževanje biometana v distribucijsko omrežje zemeljskega plina	4.14.	-	-	-	-	-	-	-	-		DA	DA	n.r.	DA	DA	DA	-	-			
G35 Distribucija in dobava toplote	4.15	116.744.309,93	45,16	45,16	-	-	-	-	-		DA	DA	n.r.	DA	DA	DA	99,68	99,69			
PPE TOL	4.21.	-	-	-	-	-	-	-	-		DA	DA	n.r.	DA	DA	DA	-	-		P	
Projekt SENERGY NETS	8.2.	-	-	-	-	-	-	-	-		DA	n.r.	DA	n.r.	n.r.	DA	-	-	O		
Energetsko svetlovanje	9.3.	356.812,46	0,14	0,14	-	-	-	-	-		DA	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	DA	0,30	0,29	O		
Prihodki od okoljsko trajnostnih dejavnosti (usklajenih s taksonomijo) (A.1)		117.119.522,39	45,31	45,31	-	-	-	-	-								100,00	100,00			
B. DEJAVNOSTI, NESPREJEMLJIVE ZA TAKSONOMIJO																					
Prihodki od dejavnosti, nesprejemljivih za taksonomijo (B)		141.386.963,69	54,69																		
Skupaj (A + B)		258.506.486	100,00																		

Delež naložb v osnovna sredstva pri proizvodih ali storitvah, povezanih z gospodarskimi dejavnostmi, usklajenimi s taksonomijo-razkritje za leto 2023

Gospodarske dejavnosti (1)	Oznake (2)	Absolutni naložbe v osnovna sredstva (3)	Delež naložb v osnovna sredstva (4)	Merila za bistven prispevek						Merila za ne bistveno škodovanje						Delež naložb v osnovna sredstva usklajen s taksonomijo, leto 2022 (18)	Delež naložb v osnovna sredstva usklajen s taksonomijo, leto 2021 (18)	Kategorija (omogočena dejavnost) (20)	Kategorija ("prehodna dejavnost") (21)	
				Blažitev podnebnih sprememb (5)	Prilagajanje podnebnim spremembam (6)	Vodni in morski viri (7)	Krožno gospodarstvo (8)	Onesnaževanje (9)	Biolška raznovrstnost in ekosistemi (10)	Blažitev podnebnih sprememb (11)	Prilagajanje podnebnim spremembam (12)	Vodni in morski viri (13)	Krožno gospodarstvo (14)	Onesnaževanje (15)	Biolška raznovrstnost in ekosistemi (16)					Minimalni zaščitni ukrepi (17)
		EUR	%	%	%	%	%	%	%	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	%	%	O	P
A. SPREJEMLJIVE DEJAVNOSTI ZA TAKSONOMIDO (%)																				
A. 1 Okoljsko trajnostne dejavnosti (usklajene s taksonomijo)																				
Sončna elektrarna V62	4.1.	-	-	-	-	-	-	-	-		DA	n.r.	DA	n.r.	DA	DA	-	-		
Energetska izraba Ljubljani	4.5.	40.579,51	0,11	0,11	-	-	-	-	-		DA	DA	n.r.	n.r.	DA	DA	0,16	0,04		
Gradnja vodikove polnilnice na P&R Stanežiče	4.12	27.571,70	0,07	0,07	-	-	-	-	-		DA	n.r.	DA	DA	DA	DA	0,11	0,09	O	
Prezem in vtiskovanje biometana v distribucijsko omrežje zemeljskega plina	4.14.	8.237,41	0,02	0,02	-	-	-	-	-		DA	DA	n.r.	DA	DA	DA	0,03	-		
GJS Distribucija in dobava toplote	4.15	5.985.070,47	15,94	15,94	-	-	-	-	-		DA	DA	n.r.	DA	DA	DA	23,42	12,27		
PPE TOL	4.21.	19.491.229,63	51,92	51,92	-	-	-	-	-		DA	DA	n.r.	DA	DA	DA	76,26	87,60		P
Projekt SENERGY NETS	8.2.	6.074,98	0,02	0,02	-	-	-	-	-		DA	n.r.	DA	n.r.	n.r.	DA	0,02	-	O	
Energetsko svetovanje	9.3.	-	-	-	-	-	-	-	-		DA	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	DA	-	-	O	
Naložbe v osnovna sredstva pri dejavnostih (usklajenih s taksonomijo) (A.1)		25.558.763,70	68,08	68,08													100,00	100,00		
B. DEJAVNOSTI, NESPREJEMLJIVE ZA TAKSONOMIDO																				
Naložbe v osnovna sredstva pri dejavnostih, nesprejemljivih za taksonomijo (B)		11.981.671,38	31,92																	
Skupaj (A + B)		37.540.435,08	100,00																	

Delež naložb v obratna sredstva pri proizvodih ali storitvah, povezanih z gospodarskimi dejavnostmi, usklajenimi s taksonomijo-razkritje za leto 2023

Gospodarske dejavnosti (1)	Oznake (2)	Absolutne naložbe v obratna sredstva (3)	Delež naložb v obratna sredstva (4)	Merila za bištrven prispevek							Merila za nebištrveno škodovanje							Minimalni zaščitni ukrepi (17)	Delež naložb v obratna sredstva usklajen s taksonomijo, leto 2023 (18)	Delež naložb v obratna sredstva usklajen s taksonomijo, leto 2022 (18)	Kategorije (omogočena dejavnosti) (20)	Kategorije ("pethona dejavnosti") (21)
				Blažitev podnebnih sprememb (5)	Prilagojanje podnebnim spremembam (6)	Vodni in morski vihi (7)	Krožno gospodarstvo (8)	Ohranjanje (9)	Biotska raznovrstnost in ekosistemi (10)	Blažitev podnebnih sprememb (11)	Prilagojanje podnebnim spremembam (12)	Vodni in morski vihi (13)	Krožno gospodarstvo (14)	Ohranjanje (15)	Biotska raznovrstnost in ekosistemi (16)							
		EUR	%	%	%	%	%	%	%	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	%	%	O	P		
A. SPREJEMLJIVE DEJAVNOSTI ZA TAKSONOMIJO (%)																						
A. 1 Okoljsko trajnostne dejavnosti (usklajene s taksonomijo)																						
Sončna elektrarna V62	4.1.	-	-	-	-	-	-	-	-		DA	n.r.	DA	n.r.	DA	DA	-	-				
Energetska izraba ljubljane	4.5.	-	-	-	-	-	-	-	-		DA	DA	n.r.	n.r.	DA	DA	-	-				
Gradnja vodkovne polnilnice na P&R Stanežiče	4.12	-	-	-	-	-	-	-	-		DA	n.r.	DA	DA	DA	DA	-	-	O			
Prevoz in vtiskovanje biometana v distribucijsko omrežje zemeljskega plina	4.14.	-	-	-	-	-	-	-	-		DA	DA	n.r.	DA	DA	DA	-	-				
GJS Distribucija in dobava toplote	4.15	6.300.989,00	67,86	67,86	-	-	-	-	-		DA	DA	n.r.	DA	DA	DA	93,43	92,03				
PPE TOL	4.21.	-	-	-	-	-	-	-	-		DA	DA	n.r.	DA	DA	DA	-	-		P		
Projekt SENERGY NETS	8.2.	-	-	-	-	-	-	-	-		DA	n.r.	DA	n.r.	n.r.	DA	-	-	O			
Energetsko svetovanje	9.3.	442.806,00	4,77	4,77	-	-	-	-	-		DA	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	DA	6,37	7,97	O			
Naložbe v obratna sredstva pri dejavnostih dejavnosti (usklajenih s taksonomijo) (A.1)		6.743.795,00	72,63	72,63													100,00	100,00				
B. DEJAVNOSTI, NESPREJEMLJIVE ZA TAKSONOMIJO																						
Naložbe v obratna sredstva pri dejavnostih, nesprejemljivih za taksonomijo (B)		2.541.845,00	27,37																			
Skupaj (A + B)		9.285.640,00	100,00																			

4.3 Ljubljanski potniški promet

➤ Dejavnosti usklajene z EU taksonomijo

Kot subjekt javnega interesa in družba z več kot 500 zaposlenimi se uvrščamo v okvir, ki ga določa uredba o EU-taksonomiji, in smo zavezani spoštovati vsa veljavna pravila in predpise. Proučili smo gospodarske dejavnosti, sprejemljive za taksonomijo, ki so navedene v Podnebnem delegiranem aktu, in na podlagi našega trenutnega razumevanja, razpoložljivih podatkov in ocene ugotovili, da naše ključne dejavnosti:

- H49.31–Mestni in primestni kopenski potniški promet,
- H49.39–Medkrajevni in drug cestni potniški promet ter
- N77.11–Dajanje lahkih motornih vozil v najem in zakup

spadajo med dejavnosti, ki so opredeljene v Prilogi 1 in bistveno prispevajo k blažitvam podnebnih sprememb.

Delež prihodkov od storitev, povezanih z gospodarskimi dejavnostmi, sprejemljivih za taksonomijo, v letu 2023 znaša 89,9 %. Dejavnosti prevoza potnikov, ki se v skladu s tehničnimi smernicami štejejo kot okoljsko trajnostne (usklajene s taksonomijo) zagotavljamo z uporabo vozil z motorji v skladu z najnovejšim standardom Euro VI, vozili na stisnjen metan (CNG) in električnimi vozili. Delež prihodkov od storitev, ki so v celoti usklajene s taksonomijo ocenjujemo v višini 60,7 %. Med prihodki, ki so v celoti usklajeni s taksonomijo, predstavljajo prihodki iz naslova opravljanja dejavnosti mestnega in medkrajevnega linijskega prevoza potnikov 73,0 %, iz naslova opravljanja dejavnosti posebnih linijskih in občasnih prevozov ter vožnje z vlakcem URBAN pa 27,0 %.

Podobno smo ocenili tudi delež naložb v obratna sredstva (OpEx), ki so povezane z našimi dejavnostmi, ki so usklajene s taksonomijo. Ta postopek je vključeval pregled naših tekočih operativnih stroškov in oceno, koliko teh stroškov podpira naše trajnostne dejavnosti. V ta namen smo identificirali in kvantificirali stroške, povezane z ukrepi prenove stavb, kratkoročnimi najemi, vzdrževanjem in popravili ter vse druge neposredne odhodke, povezane z dnevnim servisiranjem opredmetenih osnovnih sredstev, ki so potrebni za zagotovitev neprekinjenega in učinkovitega delovanja takšnih sredstev in podpirajo naše trajnostne procese. Delež vseh naložb v obratna sredstva, ki so povezana z dejavnostmi sprejemljivimi za taksonomijo v letu 2023 znaša 91,4 % (3.361.462 EUR), delež vseh naložb v obratna sredstva, ki so povezana z dejavnostmi usklajenimi s taksonomijo pa 53,1 % (1.951.098 EUR).

Na področju investicij obstoječa vozila, ki standardu ne zadoščajo, nadomeščamo z novimi, pri čemer sledimo cilju, da se z letom 2024 neustrezna vozila začnejo nadomeščati z vozili z ničelnim izpustom CO₂. V letu 2023 starih vozil nismo nadomeščali z novimi saj novih nabav avtobusov ni bilo, smo pa konec leta kupili dodaten električen vlakec. Delež vseh naložb v osnovna sredstva, ki so povezana z dejavnostmi sprejemljivimi za taksonomijo v letu 2023 znaša 80,8 % (1.489.968 EUR), delež vseh naložb v osnovna sredstva, ki so povezana z dejavnostmi usklajenimi s taksonomijo pa 71,2 % (1.312.438 EUR).

➤ Skupni deleži prihodkov, stroškov in investicij glede na EU taksonomijo

V nadaljevanju so prikazani skupni deleži prihodkov, stroškov in investicij, ki so sprejemljivi za na EU taksonomijo.

Delež prihodkov od proizvodov ali storitev, povezanih z gospodarskimi dejavnostmi, usklajenimi s taksonomijo - razkritje za leto 2023

Gospodarske dejavnosti (1)	Oznake (2)	Absolutni prihodki (3)	Delež prihodkov (4) ¹	Merila za bistven prispevek						Merila za nebistveno škodovanje						Minimalni zaščitni ukrepi (17)	Delež prihodkov usklajen s taksonomijo, leto 2022 (18)	Delež prihodkov usklajen s taksonomijo, leto 2021 (18)	Kategorija (omogočena dejavnost) (20)	Kategorija ("prehodna dejavnost") (21)
				Blažitev podnebnih sprememb (5)	Prilagajanje podnebnim spremembam (6)	Vodni in morski viri (7)	Krožno gospodarstvo (8)	Onesnaževanje (9)	Biotska raznovrstnost in ekosistemi (10)	Blažitev podnebnih sprememb (11)	Prilagajanje podnebnim spremembam (12)	Vodni in morski viri (13)	Krožno gospodarstvo (14)	Onesnaževanje (15)	Biotska raznovrstnost in ekosistemi (16)					
		EUR	%	%	%	%	%	%	%	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	%	%	O	P
A. SPREJEMLJIVE DEJAVNOSTI ZA TAKSONOMIJO				%																
A. 1 Okoljsko trajnostne dejavnosti (uskaljene s taksonomijo)																				
Mestni in medkrajevni linijski prevoz potnikov		12.335.415,92	43,12%	43,12%	0	0	0	0	0				DA	DA			43,12%	42,20%		
Posebni linijski in občasni prevozi ter vlakec		4.568.917,92	15,97%	15,97%	0	0	0	0	0				DA	DA			15,97%	14,10%		
Prihodki od oddajanja lahkih vozil		466.834,19	1,63%	1,63%	0	0	0	0	0				DA	DA			1,63%	0,00%		
Prihodki od okoljsko trajnostnih dejavnosti (uskaljenih s taksonomijo) (A.1)		17.371.168,03	60,72%	60,72%	0	0	0	0	0								60,72%	56,30%		
A. 2 Dejavnosti, ki so sprejemljive za taksonomijo, vendar niso okoljsko trajnostne (dejavnosti neuskaljene s taksonomijo)																				
Mestni in medkrajevni linijski prevoz potnikov		7.879.166,19	27,54%														27,54%	26,80%		
Posebni linijski in občasni prevozi ter vlakec		482.698,20	1,69%														1,69%	1,00%		
Prihodki od oddajanja lahkih vozil		-	0,00%														0,00%	0,00%		
Prihodki od dejavnosti, ki so sprejemljive za taksonomijo vendar niso okoljsko trajnostne (dejavnosti, neuskaljene s taksonomijo) (A.2)		8.361.864,39	29,23%														29,23%	27,80%		
Skupaj (A. 1 + A. 2)		25.733.032,42	89,94%	89,94%													89,94%	84,10%		
B. DEJAVNOSTI, NESPREJEMLJIVE ZA TAKSONOMIJO																				
Prihodki od dejavnosti, nesprejemljivih za taksonomijo (B)		2.877.173,58	10,06%																	
Skupaj (A + B)		28.610.206,00	100,00%																	

OPOMBA:

1. Delež prihodkov v stolpcu 4 je prikazan kot delež posamezne dejavnosti ali skupine dejavnosti (vrstice) v celotnih prihodkih družbe.

Delež naložb v osnovna sredstva pri proizvodih ali storitvah, povezanih z gospodarskimi dejavnostmi, usklajenimi s taksonomijo-razkritje za leto 2023

Gospodarske dejavnosti (1)	Oznake (2)	Absolutni naložbe v osnovna sredstva (3)	Delež naložb v osnovna sredstva (4) ¹	Merila za bistven prispevek						Merila za ne bistveno škodovanje						Delež naložb v osnovna sredstva usklajen s taksonomijo, leto 2022 (18)	Delež naložb v osnovna sredstva usklajen s taksonomijo, leto 2021 (18)	Kategorija (omogočena dejavnost) (20)	Kategorija ("prehodna dejavnost") (21)	
				Blažitev podnebnih sprememb (5)	Prilagajanje podnebnim spremembam (6)	Vodni in morski viri (7)	Krožno gospodarstvo (8)	Onesnaževanje (9)	Biotska raznovrstnost in ekosistemi (10)	Blažitev podnebnih sprememb (11)	Prilagajanje podnebnim spremembam (12)	Vodni in morski viri (13)	Krožno gospodarstvo (14)	Onesnaževanje (15)	Biotska raznovrstnost in ekosistemi (16)					Minimalni zaščitni ukrepi (17)
		EUR	%	%	%	%	%	%	%	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	%	%	O	P
A. SPREJEMLJIVE DEJAVNOSTI ZA TAKSONOMIJO (%)																				
A. 1 Okoljsko trajnostne dejavnosti (usklajene s taksonomijo)																				
Mestni in medkrajevni linijski prevoz potnikov		1.312.437,73	71,16%	71,16%	0	0	0	0	0					DA	DA		71,16%	94,00%		
Naložbe v osnovna sredstva pri okoljsko trajnostnih dejavnosti (usklajenih s taksonomijo) (A.1)		1.312.437,73	71,16%	71,16%	0	0	0	0	0								71,16%	94,00%		
A.2 Dejavnosti, ki so sprejemljive za taksonomijo, vendar niso okoljsko trajnostne (dejavnosti neusklajene s taksonomijo)																				
Mestni in medkrajevni linijski prevoz potnikov		177.530,27	9,63%	9,63%	0	0	0	0	0								9,63%	1,00%		
Naložbe v osnovna sredstva pri dejavnostih, ki so sprejemljive za taksonomijo, vendar niso okoljsko trajnostne (dejavnosti, neusklajene s taksonomijo) (A2)		177.530,27	9,63%	9,63%					0								9,63%	1,00%		
Skupaj (A. 1 + A. 2)		1.489.968,00	80,79%	80,79%													80,79%	95,00%		
B. DEJAVNOSTI, NESPREJEMLJIVE ZA TAKSONOMIJO																				
Naložbe v osnovna sredstva pri dejavnostih, nesprejemljivih za taksonomijo (B)		354.302,00	19,21%																	
Skupaj (A + B)		1.844.270,00	100,00%																	

OPOMBA:

1. Delež naložb v osnovna sredstva v stolpcu 4 je prikazan kot delež posamezne dejavnosti ali skupine dejavnosti (vrstice) v celotnih prihodkih družbe

Delež naložb v obratna sredstva pri proizvodih ali storitvah, povezanih z gospodarskimi dejavnostmi, usklajenimi s taksonomijo-razkritje za leto 2023

Gospodarske dejavnosti (1)	Oznake (2)	Absolutne naložbe v obratna sredstva (3)	Delež naložb v obratna sredstva (4) ¹	Merila za bistven prispevek						Merila za nebitveno škodovanje						Minimalni zaščitni ukrepi (17)	Delež naložb v obratna sredstva usklajen s taksonomijo, leto 2022 (18)	Delež naložb v obratna sredstva usklajen s taksonomijo, leto 2021 (18)	Kategorija (omogočena dejavnost) (20)	Kategorija ("prehodna dejavnost") (21)
				Blažitev podnebnih sprememb (5)	Prilagajanje podnebnim spremembam (6)	Vodni in morski viri (7)	Krožno gospodarstvo (8)	Onesnaževanje (9)	Biotska raznovrstnost in ekosistemi (10)	Blažitev podnebnih sprememb (11)	Prilagajanje podnebnim spremembam (12)	Vodni in morski viri (13)	Krožno gospodarstvo (14)	Onesnaževanje (15)	Biotska raznovrstnost in ekosistemi (16)					
		EUR	%	%	%	%	%	%	%	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE	%	%	O	P
A. SPREJEMLJIVE DEJAVNOSTI ZA TAKSONOMIJO (%)																				
A. 1 Okoljsko trajnostne dejavnosti (usklajene s taksonomijo)																				
Mestni in medkrajevni linijski prevoz potnikov		1.941.949,93	52,82%		0	0	0	0	0				DA	DA			52,8%	51,00%		
Prevozi z vlakcem		9.147,78	0,25%		0	0	0	0	0				DA	DA			0,2%	1,00%		
Naložbe v obratna sredstva pri okoljsko trajnostnih dejavnostih (usklajenih s taksonomijo) (A.1)		1.951.097,71	53,07%		0	0	0	0	0								53,1%	52,00%		
A. 2 Dejavnosti, ki so sprejemljive za taksonomijo, vendar niso okoljsko trajnostne (dejavnosti, neuskajene s taksonomijo)																				
Mestni in medkrajevni linijski prevoz potnikov		1.410.364,17	38,36%		0	0	0	0	0								38,4%	36,40%		
Naložbe v obratna sredstva pri dejavnostih, ki so sprejemljive za taksonomijo, vendar niso okoljsko trajnostne (dejavnosti, neuskajene s taksonomijo) (A.2)		1.410.364,17	38,36%														38,4%	36,40%		
Skupaj (A. 1 + A. 2)		3.361.461,88	91,43%	91,43%													91,43%	88,40%		
B. DEJAVNOSTI, NESPREJEMLJIVE ZA TAKSONOMIJO																				
Naložbe v obratna sredstva pri dejavnostih, nesprejemljivih za taksonomijo (B)		314.966,20	8,57%																	
Skupaj (A + B)		3.676.428,08	100,00%																	

OPOMBA:

1. Delež naložb v obratna sredstva v stolpcu 4 je prikazan kot delež posamezne dejavnosti ali skupine dejavnosti (vrstice) v celotnih prihodkih družbe.

5 RAZISKAVE IN RAZVOJ

Skupina spodbuja in motivira zaposlene strokovnjake k vključevanju v raziskovalne razvojne dejavnosti in njihovo sodelovanje v različnih projektnih skupinah. Uporabne novosti raziskovalnega dela so lahko vzvod povečanja dodane vrednosti. Lastne izkušnje Skupine kažejo, da tehnično-tehnološke novosti ter poznavanje posebnosti izvajanja dejavnosti lahko bistveno prispevajo k povečanju kakovosti storitev, prihrankov energentov, znižanju vplivov na okolje in znižanju proizvodnih stroškov.

Skupina je aktivno vključena tudi v projekte sofinancirane s sredstvi EU.

Na velikem **kohezijskem projektu-Odvajanje in čiščenje odpadne vode na območju vodonosnika Ljubljanskega polja**, ki ga vodijo občine udeleženke, so potekale številne ekološko naravnane aktivnosti. Projekt sestavljajo trije veliki sklopi: nadgradnja sistema odvajanja komunalne odpadne vode v občinah Medvode in Vodice, izgradnja povezovalnega kanala C0 v MOL, izgradnja tretje faze Centralne čistilne naprave Ljubljana in dograditev kanalizacije v aglomeracijah v MOL. Odstotek gospodinjestev, priključenih na kanalizacijo, smo povečali iz 68 % leta 2007 na 88 % leta 2018, po zaključku velikega kohezijskega projekta pa bo na kanalizacijo priključenih 98 % ljubljanskih gospodinjestev. S projektom bomo ukinili kar 6.400 greznic, od tega na območju MOL 4.500 greznic, ki so že desetletja dejanska grožnja kakovostni pitni vodi, na območju občin Medvode in Vodice, ki sta gorvodno od Ljubljane in se zato odpadne vode stekajo v Ljubljano, pa 1.900 greznic, ki prav tako predstavljajo veliko okoljsko nevarnost za onesnaženje pitne vode. Vzporedno z dograjevanjem kanalizacije poteka tudi sočasna obnova vodovoda na tistih območjih, kjer je to potrebno zaradi dotrajanosti vodovoda ali umestitve tras predvidenih vodov.

Cilj projekta **MAURICE** (MANagement of Urban water Resources In Central Europe facing climate change-Upravljanje z vodnimi viri v mestih v Srednji Evropi) je povečati zmogljivost Srednje Evrope za odpornost na podnebne spremembe z vidika upravljanja vodnih virov v mestih. Projekt se bo osredotočil predvsem na vidike: upravljanja z deževnico in zadrževanja vode ter ublažitev poplav v mestu. Projekt se je začel 1. 4. 2023 in bo trajal 3 leta. V okviru projekta se bo zgradilo testno ponikovalno polje v Tivoliju, za katerega je izdelana dokumentacija DPP in pridobljeni projektni pogoji pristojnih mnenj dajalcev. V letu 2023 je bilo izvedeno javno naročilo za študijo ponikovalnega polja in hidravlično hidrološko analizo kanalizacijskega sistema. Naročena je študija izvedljivosti predlagane zasnove ponikovalnega polja, ki bo podlaga za izdelavo PZI dokumentacije. V decembru je bila organizirana delavnica in ogled pilotnega območja s partnerji iz Hrvaške (Geotehnična fakulteta Zagreb in Občina Varaždin).

Družbi VOKA SNAGA in Energetika Ljubljana aktivno sodelujeta pri skupnem projektu **»Vzpostavitev objekta za energijsko izrabo goriva iz komunalnih odpadkov–TEO Ljubljana«**, ki je vključen v koncept krožnega gospodarstva in trajnostni razvoj območja MOL.

Razvojne **naloge energetske dejavnosti** so vezane na optimizacijo obratovanja sistemov oskrbe z zemeljskim plinom in toploto ter uvajanje novih storitev. S ciljem racionalizacije obratovanja sistemov in znižanja obratovalnih stroškov iščemo nove tehnične rešitve za priključevanje novih objektov ter izdelujemo analize plinovodnega in vročevodnega omrežja.

Novosti na energetske področju in razvojne usmeritve vključujemo tudi na večjih projektih v okviru sodelovanja z občinami, državnimi organi in drugimi interesnimi subjekti. Trenutno največji projekt je **PPE-TOL**, ki je v fazi pridobivanja uporabnega dovoljenja. V teku sta pomembnejša projekta **energetska izraba Ljubljanice z izgradnjo male hidroelektrarne ter izgradnja objekta za energijsko izrabo goriva iz komunalnih odpadkov–TEO**

Ljubljana, ki je pomemben razvojni projekt na ravni MOL, s ciljem, da v okviru koncepta krožnega gospodarstva uvedemo celovito in trajnostno rešitev za uporabo nerekiclabilnega dela komunalnih odpadkov, ki ostane po mehanski in biološki predelavi mešanih odpadkov v RCERO Ljubljana.

Poteka tudi evropski projekt **SENERGY NETS** z Ljubljano kot enim od štirih vzorčnih mest (ostala so Milano, Pariz, Cordoba in Västeras), v katerih se bo preizkušalo nove koncepte povezovanja električnih omrežij in toplotnih sistemov s poudarkom na sinergijah in povečevanju njihove odpornosti na zelene tehnologije. V Ljubljani bomo imeli poudarek na t.i. virtualni toplotni, kjer bomo preizkušali koncept direktnega krmiljenja odjema toplote pri odjemalcih.

Energetika Ljubljana je članica Energetske zbornice Slovenije, Gospodarskega interesnega združenja distributerjev zemeljskega plina, Slovenskega društva za daljinsko energetiko in mednarodnega združenja Euroheat & Power, CIGRE in COGEN¹². S svojimi prispevki sodeluje na konferencah s področja daljinske oskrbe s toploto in zemeljskim plinom tako v Sloveniji kot v tujini.

Mobilnost kot storitev (**MAAS—Mobility as a Service**) ponuja potnikom različne možnosti, kako lahko po optimalni poti pridejo od točke A do točke B. Optimiziranje je možno na podlagi različnih kriterijev (cene, potovalnega časa, udobja, izbire prevoznih sredstev, vremena, s čim manj prestopanja, iz enega načina potovanja na drugega), kar je od 4. 7. 2023 dalje zagotovljeno preko **prenovljene aplikacije Urbana**. Pomembnejše funkcionalnosti prenovljene Urbane so: brezstična validacija v bližini validatorja na avtobusih LPP preko Bluetooth tehnologije, polnitev dobroimetja neposredno s plačilnimi karticami, nakup terminskih vozovnic, enostaven pregled stanja dobroimetja, dostop do informacij o vseh oblikah mestne mobilnosti, načrtovanje poti preko multimodalnega vmesnika, plačilo vožnje z avtobusom za več oseb in več območij, enostavna najava potnikov z oviranostmi, odpiranje zapornic ob vstopu na zaprta parkirišča in garažne hiše ter brezstično plačilo parkirnine, brezstična uporaba storitev P+R parkirišč, ogled zgodovine voženj, parkiranje in polnitev, pridobitev virtualne turistične kartice. Prenovljena Urbana bo na voljo tudi za turiste, ki nimajo odprtega računa pri slovenskih mobilnih operaterjih.

V Skupini na razvojnem področju skrbimo, da se kakovost izvajanja vseh poslovnih procesov glede na zahteve zakonodaje, ustanoviteljev, pričakovanj uporabnikov, izpolnjevanj okoljskih zahtev in družbene odgovornosti redno vzdržuje, posodablja in preverja skladnost z **mednarodnimi certifikati kakovosti**. Odličnosti in kakovosti storitev sledimo tudi z nenehnim razvojem in nadgrajevanjem sistema vodenja kakovosti.

¹² CIGRE—Conseil International Des Grands Reseaux Electriques, COGEN—The European Association for The Promotion of Cogeneration

6 UPRAVLJANJE S KADRI

Ob koncu leta 2023 je bilo v Skupini zaposlenih 2.456 sodelavcev, kar je 26 več kot ob koncu leta 2022. Število zaposlenih se je v družbi VOKA SNAGA zvišalo za 15, v družbi LPP za 14, medtem ko se je v družbi Javni holding število zaposlenih znižalo za 3 sodelavce. V družbi Energetika Ljubljana ni bilo sprememb. Družbe so odhode sodelavcev nadomeščale premišljeno, najprej z optimizacijo poslovnih procesov in s prerazporeditvijo dela med ostale sodelavce, kjer pa to ni bilo možno, so zaposlovale nove sodelavce.

Povprečno število sodelavcev v Skupini se je v letu 2023 zvišalo za 1 sodelavca glede na leto 2022 in znaša 2.433,3 zaposlenih (v letu 2022 je znašalo 2.431,9). Povprečna mesečna bruto plača v Skupini se je v letu 2023 glede na predhodno leto zvišala za 13,3 % in znaša 2.615,16 EUR (v letu 2022 je znašala 2.308,23 EUR).

➤ Struktura zaposlenih

V letu 2023 je bilo v starostni strukturi Skupine 46,9 % sodelavcev starejših od 51 let. Število zaposlenih starejših od 60 let se je povečalo za 25, število zaposlenih do 51 let pa se je povečalo za 7.

Starostna struktura	Število zaposlenih na dan 31.12.2023	Delež v %	Število zaposlenih na dan 31.12.2022	Delež v %	Indeks L23/L22
do 30 let	129	5,3	129	5,8	100,0
31-40 let	390	15,9	384	16,0	101,6
41-50 let	786	32,0	785	33,3	100,1
51-60 let	939	38,2	945	38,5	99,4
nad 60 let	212	8,6	187	6,4	113,4
SKUPAJ	2.456	100	2.430	100,0	101,1

Povprečna stopnja izobrazbe v Skupini (izračunana na podlagi ponderiranega števila stopnje izobrazbe in števila zaposlenih) je ostala glede na leto 2022 nespremenjena in znaša 4,8, kar ustreza srednješolski izobrazbi.

Stopnja izobrazbe	Število zaposlenih na dan 31.12.2023	Delež v %	Število zaposlenih na dan 31.12.2022	Delež v %	Indeks L23/L22
I.	12	0,5	14	0,6	85,7
II.	183	7,5	172	7,1	106,4
III.	62	2,5	59	2,4	105,1
IV.	882	35,9	873	35,9	101,0
V.	642	26,1	647	26,6	99,2
VI.	225	9,2	221	9,1	101,8
VII.	397	16,2	391	16,1	101,5
VIII/I	47	1,9	46	1,9	102,2
VIII/II	6	0,2	7	0,3	85,7
SKUPAJ	2.456	100,0	2.430	100,0	101,1

V Skupini je bilo na dan 31. 12. 2023 zaposlenih 425 žensk, kar predstavlja 17,3 % in 2.031 moških, kar predstavlja 82,7 %.

Konec meseca decembra 2023 je bilo v Skupini zaposlenih 115 invalidov z različnimi omejitvami (1 invalid manj kot v letu 2022). Glede na število vseh sodelavcev konec leta znaša delež invalidov 4,7 %.

Ob koncu leta 2023 je bilo število najetih delavcev 10 (9 konec leta 2022). Delavce je najemala le družba Energetika Ljubljana, ki z najemom delavcev s strani agencije za posredovanje kadrov pokriva daljše odsotnosti svojih delavcev, pa tudi v primerih začasno povečanega obsega dela.

➤ **Varnost in zdravje zaposlenih**

Zaposlenim zagotavljamo ustrezne delovne pogoje in varno delovno okolje. Za obvladovanje in zmanjševanje tveganj ter nastanka bolezni izvajamo številne aktivnosti, kot so upoštevanje področne zakonodaje, promocijo zdravja na delovnem mestu, ozaveščanje in izobraževanje zaposlenih. Zaposlenim želimo približati vsebine in aktivnosti, ki pomagajo ohranjati in izboljševati zdravje in splošno dobro počutje, kot so možnost koriščenja športnih aktivnosti, tedenski zdravi zajtrki in tedenska vodena vadba med delovnim časom. Cilj teh aktivnosti je med drugim tudi zavedanje, da je vsak sam odgovoren za svoje zdravje in da ima zanj možnost tudi aktivno skrbeti.

V skladu z zdravstveno oceno tveganja so se po terminskem načrtu izvajali periodični zdravstveni preventivni pregledi. V letu 2023 jih je bilo izvedenih skupaj 1.167. Delavcem v Skupini so bila omogočena tudi dodatna sezonska cepljenja proti gripi ter v družbi Energetika Ljubljana in v družbi VOKA SNAGA pa tudi nekatera druga cepljenja (proti klopnemu meningoencefalitisu, hepatitisu A in B, trebušnemu tifusu in tetanusu).

Zaposlenim in njihovim družinskim članom omogočamo ugodne sklenitve nezgodnega zavarovanja. V obravnavanem obdobju smo v Skupini zabeležili 39 nezgod pri delu. Redno se izvajajo tudi usposabljanja sodelavcev iz področja varnosti in zdravja pri delu ter požarne varnosti.

Z namenom dolgoročnega povečanja socialne varnosti oziroma boljšega življenjskega standarda po upokojitvi se zaposlenim v Skupini sofinancira dodatno pokojninsko zavarovanje. V letu 2023 smo zaposlenim, ki so vključeni v pokojninski načrt, prispevali premijo v višini 57,04 EUR na mesec, delavcem zaposlenim v Energetiki Ljubljana pa premijo največ v višini 156,08 EUR na mesec (5,844% bruto plače delavca).

➤ **Izobraževanje in usposabljanje zaposlenih**

Zavedamo se, da sodelavke in sodelavci predstavljajo konkurenčno prednost, zato si prizadevamo, da zaposlenim zagotavljamo udeležbo na usposabljanjih in izobraževanjih ter jim na ta način omogočimo pridobivanje aktualnih znanj ter strokovno usposobljenost za varno delo, spremljanje trendov v stroki in opravljanje vseh potrebnih strokovnih izpitov. Permanentno izobraževanje omogoča dobro poznavanje delovne problematike in zmožnost hitrega odzivanja na spremembe, ki jih prinaša poslovno okolje.

Z namenom razvoja kadrov in načrtovanja nasledstev smo tudi v lanskem letu nadaljevali s ciljno usmerjenim izobraževanjem sodelavcev na podlagi individualnih razvojnih načrtov in omogočali pridobivanje specifičnih in ključnih znanj.

V izobraževalne procese vključujemo sodelavce čim bolj raznoliko, torej čim večje število sodelavcev različnih starosti, kategorij in iz različnih delovnih področij.

V različne vrste strokovnih usposabljanj je bilo v letu 2023 vključenih 1.505 zaposlenih, za kar so skupno porabili 44.831 ur.

Za usposabljanja in izobraževanje smo v letu 2023 namenili 364.549 EUR. Študij ob delu je v letu 2023 obiskovalo 27 zaposlenih, uspešno ga je zaključilo 5 zaposlenih.

➤ **Družini prijazno podjetje**

Skrb za zadovoljstvo in motiviranost zaposlenih predstavlja stalno nalogo družb v Skupini, zato si z različnimi aktivnostmi prizadevamo za dobro organizacijsko klimo. Skrbimo za socialno varnost zaposlenih in njihovo enakopravno obravnavo. Posebno pozornost namenjamo šibkejšim skupinam zaposlenih, kot so invalidi in starejši delavci.

Dve družbi v Skupini sta nosilki certifikata Družini prijazno podjetje, v vseh družbah pa skrbimo, da ustvarjamo in zagotavljamo spodbudno delovno okolje z ukrepi, ki omogočajo lažje

usklajevanje poklicnega in družinskega življenja. V letu 2023 so bili spremenjeni in nadgrajeni trije ukrepi. Pri ukrepu »otroški časovni bonus« je bila dodana možnost dodatnega prostega dne z nadomestilom plače zaradi spremstva otroka na prvi šolski dan v drugem in tretjem razredu osnovne šole, pri ukrepu »novoletna obdaritev otrok« se je zvišala starost upravičencev in znesek, tako da se obdarijo otroci do petnajstega leta starosti v višini neobdavčenega zneska skladno z zakonom, ki ureja dohodnino ter pri tretjem ukrepu »pravica do skrajšanega delovnega časa zaradi izrednih družinskih obveznosti«, kjer se je v primerjavi z zakonskimi možnostmi ukrep nadgradil in je po novem sodelavcem omogočeno, da se odločijo za krajši delovni čas od polnega zaradi potreb po znatnejši negi iz zdravstvenih razlogov otroka do deset (10) let starosti, kadar niso upravičeni do odsotnosti z dela v skladu s predpisi o zdravstvenem zavarovanju ter v primerih izrednih dogodkov, ki zadevajo družino in niso opredeljeni v zakonu, ki ureja delovna razmerja.

7 VARSTVO OKOLJA

V Skupini je skrb za okolje vpeta v vse ravni poslovnih procesov, saj je okoljski vidik poslovanja izjemno pomemben, kar velja še toliko bolj na področju izvajanja gospodarskih javnih služb. Pri poslovanju dosledno izvajamo smernice povezane z okoljsko zakonodajo ter mednarodnimi predpisi. Družbe v Skupini imajo sprejeto okoljevarstveno politiko in okoljske cilje ter izdelane programe za uspešno delovanje. S celovitim sistemskim pristopom trajnostno zagotavljamo prilagajanje vedno ostrejšim okoljskim zahtevam, z zavedanjem, da sta voda in zrak naravni dobrini, ki sta namenjeni uporabnikom danes in v prihodnosti.

Za doseganje visokih okoljskih standardov so nujna vlaganja v posodobitve obstoječih proizvodnih naprav, kot tudi dograditve naprav za zmanjševanje emisij, večjo varnost z vidika obvladovanja večjih nesreč ter hkrati učinkovitejšo rabo energije. Za okolje skrbimo z uporabo sodobnih tehnoloških rešitev za zmanjševanje negativnih vplivov na okolje in z izboljševanjem obratovalnih karakteristik, ki posledično manj obremenjujejo okolje. Aktivnosti Skupine so tako usmerjene v zniževanje emisij CO₂, izpušnih plinov, preprečevanje škodljivih vplivov na podtalnico, preprečevanje onesnaževanja tal in podzemne vode, ločevanje padavinske vode od izcednih vod ter ekološke pristope pri ravnanju z odpadki, doseganje vseh sanitarnih, zdravstvenih in tehničnih zahtev, povečevanje deleža ločeno zbranih frakcij odpadkov in organskih kuhinjskih odpadkov.

Pomemben korak na poti k razogljičenju predstavlja postavitve plinsko-parne enote PPE–TOL. V teku so tudi drugi projekti, ki sledijo zavezam o povečevanju deleža uporabe obnovljivih virov energije, kot so: projekt izgradnje objekta za energijsko izrabo goriva iz komunalnih odpadkov–TEO Ljubljana, trajnostni projekt gradnje plovne infrastrukture in malih hidroelektrarn za energetska izrabo Ljublanice na ravni MOL, projekt zamenjave obstoječih premogovnih kotlov s kotli na biomaso, projekt postavitve prve javne polnilnice na vodik ter med ostalimi projekt pridobivanja biometana za razogljičenje sistema distribucije zemeljskega plina.

Okolje je v družbah Skupine dodatno obvladovano s sistemom ravnanja z okoljem po standardu SIST EN ISO 14001:2015, ki je integriran s sistemom vodenja kakovosti SIST EN ISO 9001:2015. Za ohranitev certifikatov in akreditacij se letno opravijo notranje in zunanje kontrole, kar pripomore k izboljšanju kakovosti poslovanja Skupine.

Okoljski vidik dosledno upoštevamo tudi pri vsakodnevnih opravilih kot so: ločevanje odpadkov, elektronsko poslovanje (elektronsko arhiviranje, e-račun, elektronsko obvladovanje vhodno izhodne pošte in spodbujanje e-plačevanja), zmanjševanje uporabe papirja. Sodelavcem omogočamo uporabo okolju in zdravju prijaznejših oblik mobilnosti za opravljanje službenih poti (električni skuter, električno kolo, električni avto, službena kartica Urbana za uporabo javnega

potniškega prometa) in spodbujamo, da trajnostne oblike mobilnosti (javni potniški promet, kolesarjenje, sopotništvo v avtomobilu) uporabljajo tudi za prihod na in odhod z dela.

V kontinuirani javnomnenjski raziskavi Panel spremljamo mnenje anketirancev o odnosu družb v Skupini do okolja. Iz izsledkov raziskav izvedenih v poletnem in zimskem merjenju v letu 2023 izhaja, da 46,7 % anketirancev meni, da družbe v Skupini veliki meri oziroma popolnoma skrbijo za varovanje okolja. Prav tako vsako leto sodelujemo v tradicionalni akciji »Za lepšo Ljubljano«, ki poteka med svetovnim dnevom vode in svetovnim dnevom Zemlje. Z zelenimi in trajnostno naravnanimi vsebinami, ki so namenjene ozaveščanju naših uporabnikov in najmlajših sodelujemo tudi na sejmu Narava-zdravje, na dogodkih Evropskega tedna mobilnosti, na dogodku Na pot z avtobusom.

➤ **Okoljevarstvena in druga dovoljenja**

Za delovanje naprav na obeh lokacijah proizvodnih enot TE-TOL in TOŠ družbe Energetike Ljubljana, ki lahko povzročajo onesnaženje okolja večjega obsega (IED) imamo potrebna okoljevarstvena dovoljenja, v katerih so integrirane vse zahteve okoljske zakonodaje, ki jih moramo upoštevati kot upravljavec naprav (mejne vrednosti emisij, monitoring emisij in monitoring stanja okolja za vse segmente okolja in področja onesnaževanja). Skladno z zakonodajo, redne in občasne monitoringe izvajajo zunanje pooblašene institucije.

V Energetiki Ljubljana je v investicija PPE-TOL v zaključni fazi, nova SPTE TOŠ je sredi decembra 2022 dobila uporabno dovoljenje. Oba nova proizvodna vira na lokaciji Moste in Šiška bosta omogočala energetske učinkovito obratovanje z manjšimi vplivi na okolje.

Obe enoti Energetike Ljubljana (enota TE-TOL in enota TOŠ) spadata med tako imenovane IED naprave, ki lahko povzročijo onesnaževanje večjega obsega, zato je za delovanje potrebno pridobiti okoljevarstveno dovoljenje. Vsakoletne aktivnosti so skladno z zakonskimi obveznostmi in prepisanimi roki povezane z obratovalnimi monitoringi ter okoljskimi dajatvami in poročanjem pristojnim organom in drugim institucijam.

Za energetske proizvodne vire za enoti na lokaciji Moste in Šiška imamo tudi **SEVESO**¹³ dovoljenja. SEVESO dovoljenje opredeljuje rabo nevarnih snovi s ciljem preprečevanja nesreč in zmanjševanja njihovih posledic. Za enoto TE-TOL se je zaradi vključitve dveh predelanih sezonskih rezervoarjev (na projektu LOT 3-predelava rezervoarjev iz mazuta na plinsko olje, ELKO/D2) in ostalih sprememb na področju ravnanja z nevarnimi snovmi, oddala vloga za spremembo SEVESO dovoljenja. V primeru ponovne vključitve REZ A (A rezervoar, ki naj bi služil državnim rezervam) v IED dovoljenje, pa bo potrebno za enoto TOŠ oddati vlogo za spremembo SEVESO dovoljenja. (Odločitev za prenovo rezervoarja A še ni bila sprejeta.)

Energetika Ljubljana je z enotama TE-TOL in TOŠ vključena v Evropsko emisijsko trgovino in ima **dovoljenje za izpust toplogrednih plinov**. Monitoring emisij toplogrednih plinov se izvaja letno, skladno z zahtevami odobrenega načrta monitoringa emisij toplogrednih plinov. Preverjanje emisij izvaja zunanji akreditirani izvajalec.

Za leto 2023 pridobljeno pozitivno mnenje s strani preveritelja na Poročili o monitoringu emisij TGP za obe enoti izkazuje, da je bilo emitiranih 385.067 ton CO₂, kar je okoli 25 % manj kot v preteklem letu, kar je posledica nižje proizvodnje toplote in struktura proizvodnje. Zaradi zmanjšanja ravni dejavnosti se lahko pričakuje zmanjšanje količine podeljenih brezplačnih kuponov.

¹³ Beseda SEVESO je ime Direktive, ki je bila povzeta po imenu mesta v Italiji, kjer se je zgodila velika nesreča z nevarnimi snovmi. Glavna cilja direktive SEVESO imata dva namena: preprečevanje večjih nesreč z nevarnimi snovmi in obvladovanje ter zmanjševanje posledic večjih nesreč za ljudi in okolje.

Na podlagi prijave nameravane spremembe, ki jo je potrebno skladno z zakonodajo oddati pristojnemu organu, je bila vložena vloga za spremembo dovoljenja za izpust toplogrednih plinov enote TE-TOL in sprememba nazivne vhodne toplotne moči naprave in uporaba dodatnega goriva zemeljski plin na nekaterih enotah naprave. Za enoto TOŠ se je v marcu 2023 posredovalo obvestilo o nameravani spremembi načrta monitoringa emisij na račun prehoda goriva ekstra lahkega kurilnega olja iz manjšega v glavni tok vira. Za obe lokaciji, enoto TE-TOL in enoto TOŠ, se je oddala tudi vloga za spremembo načrta metodologije spremljanja, gre za spremembe vezane na nove naprave (PPE-TOL in SPTE TOŠ), dviga vhodne toplotne moči, uporabe novih goriv (zemeljski plin v enoti TE-TOL). Za obe proizvodni enoti so se v letu 2023 skladno z zakonodajo in pozivom pristojnega organa oddale tudi opredelitve do priporočil in neskladnosti, ki jih je v okviru preverjanja emisij TGP podal preveritelj. V okviru opredelitev so se navedle tudi akcije oziroma rok, do katerih bodo priporočila upoštevana, neskladnosti pa odpravljene.

Za družbo sta pomembni tudi **vodni dovoljenji** za obe lokaciji proizvodnih enot, kot tudi vodno dovoljenje za lokacijo Verovškova 70, na osnovi katerih je dovoljena raba vode. Na osnovi delnega vodnega dovoljenja je dovoljena raba vode iz javnega vodovoda na dveh odjemnih mestih na lokaciji Šiška, na lokaciji Moste pa delno vodno dovoljenje omogoča odvzem vode iz Ljubljance in dveh vodnjakov (V-1 in V-2). Na lokaciji Verovškova 70 vodno dovoljenje dovoljuje rabo vode iz javnega vodovoda na enem odjemnem mestu. Vsako leto se do konca januarja odda napoved vodnega povračila ter podatke o monitoringu podzemne vode, diagrame odvzema in diagrame gladin. Zagotavljanja ekološko sprejemljivega pretoka iz zahtev vodnega dovoljenja za enoto TE-TOL predstavlja obratovalno tveganje v daljših sušnih obdobjih.

Vsa potrebna okoljevarstvena dovoljenja imamo tudi za opravljanje komunalnih dejavnosti. **Objekti za mehansko biološko obdelavo odpadkov RCERO Ljubljana** so dolgoročno najpomembnejši korak v prizadevanjih za zmanjšanje vplivov odlagališča na okolje. Objekti izpolnjujejo zahteve, določene v okoljevarstvenem dovoljenju.

Skladno z **Uredbo o odlagališčih odpadkov in Okoljevarstvenim dovoljenjem (OVD)** se je v letu 2023 na odlagališču Barje:

- uspešno izvajal notranji in zunanji obratovalni monitoring voda, parametri onesnaženja voda niso presegali predpisanih vrednosti, razen parametri v podzemnih vodah in en parameter v jesenskem vzorčenju odpadne vode,
- izvajal redni monitoring posedanj deponijskega dna in objektov za vode,
- redno mesečno izvajal monitoring sestave deponijskega plina
- izvajal monitoring meteoroloških parametrov in imisijskih koncentracij metana, dušikovih oksidov, vodikovega sulfida in prašnih delcev in meritve neprijetnih vonjav,
- izvedla analiza izpuha iz biofiltra na parameter organske snovi razen metana, obratovanje biofiltra je skladno z OVD,
- izvedle hidrogeološke meritve po predvidenem programu ukrepov zaradi preseganja opozorilne spremembe parametrov podzemne vode (2023-2027).

S ciljem ohranjanja in varovanja okolja imamo od leta 2015 vpeljan **sistem ravnanja z okoljem SIST EN ISO 14001**. Tako je obvladovanje ključnih področij varovanja okolja vzpostavljeno v vseh procesih družb in vzpostavljeno enotno obravnavanje okolja na vseh ravneh.

➤ Vode

Oskrba s pitno vodo ter odvajanje in čiščenje komunalne in padavinske odpadne vode ni samo Oskrba s pitno vodo ter odvajanje in čiščenje komunalne in padavinske odpadne vode ni samo zagotavljanje črpanja in distribucije pitne vode ter odvajanja in čiščenja teh voda, pač pa tudi

skrb za zagotavljanje ustrezne kakovosti vode ter varovanje vodnih virov in s tem odgovornost do okolja.

Odpadna voda, ki se v osrednjem kanalizacijskem sistemu zbira iz gospodinjstev in različnih dejavnosti na območju MOL in v delu sosednjih občin, se na CČN Ljubljana prečisti skladno s projektirano zmogljivostjo naprave. V začetku septembra 2022 so bili na CČN Ljubljana vzpostavljeni pogoji in doseženo je bilo terciarno čiščenje odpadne vode v skladu z Uredbo o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode.

Na CČN Ljubljana je bilo v letu 2023 prečiščenih 28,25 milijonov m³ surove odpadne vode iz javne kanalizacije ter 9.410 m³ komunalne odpadne vode iz nepretočnih greznic. Glede na leto poprej je bila količina surove odpadne vode večja za 23,2 %.

V procesu mehanskega čiščenja surove komunalne odpadne vode na lovilcu kamenja, grobih finih grabljah ter v peskolovu je bilo v letu 2023 odstranjenih 1.1451,56 ton trdih odpadkov (kamenje, pesek, plastika, krpe) oziroma ograbkov, kar je za 3,0 % manj kot v letu 2022. Ena izmed pomembnih prioritiet v poslovanju in obratovanju naprave CČN Ljubljana je izboljšanje lastnosti, sestave in količine odpadkov iz mehanskega čiščenja odpadne vode.

S postopki biološkega čiščenja iz surove odpadne vode je odstranjenih 95,7 % ogljikovih snovi glede na KPK, 83,6 % dušikovih snovi ter 88,5 % spojin fosforja. Vezano na poročilo za leto 2023 je bilo iz odpadne vode izločenih 15.644 ton ogljikovih snovi izraženih kot KPK, kar je za 1,0 % več kot v letu 2022. To je povprečno 42,86 ton ogljikovih spojin/dan, poleg tega je bilo povprečno odstranjenih 2,76 ton/dan dušikovih spojin (za 38,9 % več kot v letu 2022) ter 540 kg/dan fosforja (za 55,7 % več kot v letu 2022).

Na CČN Ljubljana je v 2023 po obdelavi blata v gniliščih, zgoščanju in sušenju nastalo 5.624,43 ton blata, kar je za 29,5 % več kot v letu 2022. Posušeno blato je bilo preko zbiralca Saubermacher Slovenija energijsko, po postopku R1 izrabljeno v tujini (Avstrija), medtem, ko je bilo zgoščeno blato predelano v podjetju KOTO d.o.o. po postopku R 12 (izmenjava odpadkov za predelavo).

Poročilo o obratovalnem monitoringu kaže, da je CČN Ljubljana v letu 2023 delovala dobro in v primerjavi z leti poprej, okolja ni obremenjevala prekomerno. Dosežena je bila visoka oziroma ustrezna učinkovitost čiščenja odpadne vode.

Pri stabilizaciji odvečnega blata v gnilišču je nastalo 2.240.576 Nm³ bioplina (za 22,0 % manjša lastna proizvodnja energenta kot v letu 2022), ki je bil porabljen za ogrevanje gnilišč in sušenje dehidriranega pregnitega blata oziroma digestata. Proizvodnja bioplina je bila v letu 2023 manjša zaradi začasnega izklopa delovanja primarnih usedalnikov. Za procesa ogrevanja gnilišč in sušenja blata je bilo na CČN Ljubljana porabljenih še 768.379 Nm³ zemeljskega plina (68,8 % večja poraba kot v letu 2022). Manjša proizvodnja bioplina in višja poraba zemeljskega plina sta posledici izklopa delovanja primarnega usedalnika, ki je novi objekt na CČNL za mehansko čiščenje odpadne vode, zgrajen v sklopu nadgradnje CČN Ljubljana oziroma izvajanja III. faze nadgradnje CČN Ljubljana.

Za tehnološke potrebe procesov čiščenja odpadne vode na CČN Ljubljana je bilo v letu 2023 porabljenih 584.680 m³ vode iz lastnega vodnjaka, kar je za 12,7 % več kot leta 2022. Potreba po lastni vodnjaški vodi narašča, zato smo že v letu 2021 za namen obratovanja novih objektov na CČN in povečani potrebi po čisti tehnološki vodi, zaprosili za dovoljenje za črpanje večjih količin podzemne oziroma vodnjaške vode in ga tudi že pridobili. Potreba po ponovni uporabi prečiščene odpadne vode na iztoku, postaja vsekakor ena izmed pomembnih prioritiet v poslovanju in obratovanju CČN Ljubljana.

Odpadne vode se zbirajo tudi v lokalnih kanalizacijskih sistemih, ki se zaključujejo z manjšimi komunalnimi čistilnimi napravami (v nadaljevanju KČN) z zmogljivostjo čiščenja do 10.000 PE. Na teh KČN se izvajajo občasne meritve dotoka odpadnih voda in iztoka očiščene vode. Učinki čiščenja bistveno ne odstopajo od rezultatov prejšnjih let.

➤ Emisije v zrak

Kot že omenjeno je družba Energetika Ljubljana z enotama TE-TOL in TOŠ vključena v Evropsko emisijsko trgovalno shemo. Monitoring emisij toplogrednih plinov se izvaja letno, skladno z zahtevami odobrenega načrta monitoringa emisij toplogrednih plinov. Preverjanje emisij izvaja zunanji akreditirani izvajalec.

V letu 2023 je Energetika Ljubljana po izračunih, ki še niso potrjeni s strani preveritelja, emitirala, kot že omenjeno, 385.067 ton CO₂ (cca. 25,0 % manj kot v preteklem letu). Na zmanjšanje emisij CO₂ v primerjavi s preteklim letom najbolj vpliva nižja proizvodnja toplote in struktura proizvodnje (zaustavitev premogovne tehnologije v poletnih mesecih). V primerjavi z letom 2022 je bilo leta 2023 oddano v omrežje za cca. 4,0 % manj vroče vode in 38,0 % manj tehnološke pare (sredi leta 2023 je prenehala z odjemom pare družba AquafilSLO) ter 17,0 % manj električne energije. V zvezi z navedenim se lahko pričakuje zmanjšanje količine podeljenih brezplačnih kuponov.

V letu 2023 je začela veljati zahteva o trajnostni biomasi skladno z Direktivo o obnovljivih virih. Naprave bi morale v svojih obratih uporabljati zgolj trajnostno maso, da bi se emisije iz tega naslova upoštevale kot CO₂ nevtralne. V nasprotnem primeru se emisije na račun rabe biomase upoštevajo kot emisije iz fosilnih goriv. Družba je za trgovalno obdobje 2021–2025 v letu 2021 za obe proizvodni enoti pridobila odločbi za brezplačne emisijske kupone, za enoto TOŠ pa je bila odločba v letu 2022 in v letu 2023 posodobljena. S posodobitvijo se je količina brezplačno podeljenih kuponov povečala, in sicer povečanje za enoto TOŠ predstavlja okoli 27,0 %, medtem ko je na ravni celotne družbe predmetno povečanje okoli 15,0 %.

Za toploto mora Energetika Ljubljana plačevati CO₂ dajatev v obliki najnižje ravni obdavčitve (NRO). V ta namen sta bili za obe proizvodni lokaciji TE-TOL in TOŠ pridobljeni odločbi z veljavnostjo do konca leta 2023. V letu 2023 je bilo plačano za 184.296 EUR manj NRO kot v letu 2022 iz dveh razlogov: zaustavitev glavnega pogonskega objekta v enoti TE-TOL in sprejet državni ukrep v zvezi z oprostitvijo plačila CO₂ dajatve za blažitev energetske draginje. V skladu z Uredbo o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida (uredba) je od januarja do začetka maja veljala oprostitvev plačila NRO za toploto, proizvedeno iz zemeljskega plina v soproizvodnji enote TOŠ. Na podlagi spremembe uredbe v decembru 2023, ki omogoča plačevanje najnižje ravni obdavčitve tudi v letu 2024, poziva pristojnega ministrstva in dokazil pa se je za obe enoti pridobila spremenjena odločba s podaljšanjem veljavnosti do konca leta 2024. Odločbi glede upravičenosti do najnižje ravni obdavčitve se obnavljata vsako leto v zakonsko zahtevanem roku na podlagi predložitve ustreznih dokazil.

Zaradi spremljanja emisij prašnih delcev na območju RCERO smo v letu 2023 nadaljevali z meritvami kakovosti zunanjega zraka z delci PM₁₀, povprečna letna koncentracija je znašala 20,5 µg/m³. Vrednosti prašnih delcev spremljamo v povezavi z obratovanjem MBO in odlaganjem odpadkov. Ob povišanih vrednostih prašnih delcev izvajamo dodatne ukrepe za zmanjševanje emisij (kot na primer večkrat tedensko pometanje povoznih površin znotraj RCERO in vlaženje dovoznih ter servisnih cest na področju odlagališča).

Procesi, ki so se vršili znotraj odlagalnih polj in kjer je bilo težko kontrolirati emisije, se v objektih MBO odvijajo v zaprtih prostorih. Pri tem gre za procese biološke razgradnje, ki potekajo v zaprtih digestorjih. Na področju odpadnega zraka je vzpostavljen sistem gospodarjenja z zrakom, ki manj onesnažen odpadni zrak uporablja v bolj obremenjenih objektih. Na koncu sledi postopek čiščenja s pralniki in biofiltrom ter kontroliran izpust v atmosfero. V letu 2023 so bile izvedene redne spomladanske in jesenske meritve izpuhov iz biofiltra. Vrednosti so skladne z zakonodajo in ne presegajo mejnih vrednosti za vsa izmerjena onesnaževala.

Struktura odloženih odpadkov je po obdelavi povsem drugačna, odlagajo se preostanki mešanih komunalnih odpadkov po obdelavi v MBO in ostali inertni odpadki. Zaradi obdelave odpadkov

kot jo določa zakonodaja, je v odpadkih manj organskih snovi, kar pripomore k manjšem izločanju emisij v zrak in tla.

➤ **Ravnanje z odpadki**

Ravnanje z odpadki je usmerjeno k preprečevanju nastajanja odpadkov, učinkovitemu ločevanju odpadkov na izvoru ter prepuščanju nevarnih odpadkov pooblaščenim organizacijam. V okviru dejavnosti Skupine nastajajo tako komunalni kot nekomunalni odpadki.

V Skupini skrbimo za sonaravni trajnostni razvoj tudi na tem področju. Krepitev zavedanja o nujnosti zmanjšanja odpadkov, ponovne uporabe in recikliranja, učinkovita raba energije in obnovljivih virov. Ob tem z upravljanjem RCERO pomembno vplivamo na nižje obremenjevanje okolja tako z manj odloženih odpadkov, pa tudi z nadzirano predelavo odpadkov, kjer je količina in kakovost odpadnih voda odlagališča nadzorovana.

V objektu RCERO se obdelujejo mešani komunalni odpadki iz gospodinjstev, mešani komunalni odpadki iz industrije, obrti in storitvenih dejavnosti, kosovni odpadki, ločeno zbrani biorazgradljivi kuhinjski odpadki in ostali biorazgradljivi odpadki iz vrtov in parkov.

Obratovanje objektov za mehansko biološko obdelavo odpadkov (v nadaljevanju: MBO) je dolgoročno najpomembnejši korak v prizadevanjih za zmanjšanje vplivov odlagališča na okolje.

V letu 2023 je bilo na IV. in V. odlagalno polje odlagališča Barje odloženih 32.591 ton odpadkov, od tega 10.353 ton inertnega preostanka odpadkov po obdelavi iz MBO, ostalo pa so bili inertni gradbeni odpadki, pometnine in podobno. Skladno z zakonodajo so bile na dva meseca izdelane ocene odpadkov za odložene ostanke po obdelavi mešanih komunalnih odpadkov po postopku D8 in D9, kjer kurilna vrednost ni presegala 6.000 kJ/kg suhe snovi, vsebnost celotnega organskega ogljika ni presegala 18,0 % suhe snovi in sposobnost porabe kisika, izražena kot AT₄, ni presegala 10 g O₂/kg suhe snovi. Količina odloženih odpadkov klasifikacije 20 03 01 (10.353 t) je nekoliko večja kot v letu 2022 (6.689 t). Za primerjavo-v letu 2004 je bilo odloženih 99,5 % zbranih odpadkov, saj so se v tem obdobju odpadki v pretežni meri odlagali le na odlagališču. Po izgradnji in zagonu obrata MBO v letu 2015 se je količina odloženih odpadkov bistveno zmanjšala. V letu 2023 je delež po obdelavi odloženih odpadkov klasifikacije 20 03 01 znašal 19,9 %. Zaradi tega so se zmanjšale tudi izmerjene koncentracije metana.

Struktura odloženih odpadkov je po obdelavi povsem drugačna, odlagajo se preostanki mešanih komunalnih odpadkov po obdelavi v MBO in ostali inertni odpadki. Zaradi obdelave odpadkov kot jo določa zakonodaja, je v odpadkih manj organskih snovi, kar pripomore k manjšem izločanju emisij v zrak in tla.

V povezavi z obratovanjem MBO in odlaganjem odpadkov spremljamo tudi vrednosti prašnih delcev. Ob povišanih vrednostih prašnih delcev izvajamo dodatne ukrepe za zmanjševanje emisij (kot na primer večkrat tedensko pometanje povoznih površin znotraj RCERO in vlaženje dovoznih ter servisnih cest na področju odlagališča). Primerjava koncentracij prašnih delcev na merilnem mestu RCERO in drugih merilnih mestih v MOL kaže, da so si izmerjene vrednosti podobne, in da kakovost zraka na območju RCERO ni slabša kot drugje po Ljubljani.

➤ **Hrup, izlivi olj, meritve odpadnih tehnoloških vod, Eko krog LPP-ja**

S ciljem zmanjšanja hrupa je družba LPP že v preteklosti uvedla posamezne ukrepe: redno prenavljanje voznega parka, saj so novejši avtobusi tišji, prilagojeno delo v službi servisnega vzdrževanja (hrupnejše intervencije se ne izvajajo ponoči), umirjena vožnja avtobusov po parku, spremljanje in opozarjanje voznikov preko sledenja avtobusom v primeru prekomernega zviševanja obratov motorja. Naslednje meritve hrupa bo potrebno opraviti do oktobra 2024. Meritve hrupa se opravljajo tudi v sklopu območja RCERO in na lokaciji enote TE-TOL vsako tretje leto. Zadnje, ki so bile izvedene v letu 2022, so skladne z zakonodajo in ne presegajo mejnih vrednosti.

V družbi LPP je stalna skrb obvladovanje vplivov izvajanja dejavnosti na okolje na področju emisij škodljivih snovi v zraku, vodi in tleh. Na operativni ravni okoljske naloge izvajajo nosilci procesov, ki spremljajo kazalnike trajnostnega razvoja, potrebne za prepoznavanje okoljskih vidikov in postavljanje ciljev. Z rednim spremljanjem okoljskih vidikov in ciljev v celotnem življenjskem krogu storitev (pri izboru materialov, v proizvodnem procesu, med uporabo ter pri ravnanju z njimi po izteku njihove življenjske dobe) v družbi nenehno izboljšujemo okoljsko učinkovitost ter skupaj s standardom SIST EN ISO 9001 in SIST EN ISO 45001 ustvarjamo sinergijo v samem poslovanju.

Kupujemo avtobuse, ki so iz okoljskega vidika bistveno bolj sprejemljivi, in sicer avtobuse na dizelski pogon, ki uporabljajo motorje EURO IV, kakor tudi avtobuse na stisnjen metan (CNG), ki je predvsem na področju trdnih delcev bistveno čistejši. Že v letu 2019 smo začeli s preventivno zaščito podvozij po 4-5 letih uporabe avtobusa z namenom podaljšanja življenjske dobe.

Stare avtobuse prodamo ali pa razgradimo in določene dele recikliramo (plastika, železo, blago). V reciklažo pošiljamo tudi pnevmatike, ko jih ni možno več obnavljati, papir ter izrabljene službene obleke. Stara vozila po možnosti namenimo tudi za druge dejavnosti. Tako sta dva stara avtobusa v partnerstvu med javnim zavodom Mladi zmaji in LPP ter s podporo MOL postala »Ljuba in Drago« (mobilni mladinski center, ki skozi umetnost in kulturo povezuje sosede in soseske) in »Borc« (odsluženi mestni avtobus, ki so mu mladi nadeli novo podobo in vsebino).

Družba LPP za službene namene, za pobiranje gotovine ter prevoz potnikov v peš območju in ob prevozu na klic na liniji 23 uporablja električna vozila. V peš območju so to kavalirji in na področju UKC Klinko Kavalir. Vlasec Urban za pogon prav tako uporablja elektriko.

Z novim sistemom sledenja spremljamo tehniko vožnje voznikov avtobusov, ki je vsebovana tudi v oceni voznika. Voznike, katerih vožnja je bolj dinamična in sunkovita in s tem bolj obremenjuje pogonske sisteme in sisteme za zaviranje, kar se odraža na večji porabi goriva, opozarjamo.

V letu 2023 je družba LPP na dveh lovilcih olj opravila 3 meritve odpadnih tehnoloških vod in dodatnih vzorčnih meritev vrednosti AOX na posameznih lovilcih olj. Rezultati meritev so pokazali, da občasno še vedno prihaja do preseženih mejnih vrednostih AOX v odpadnih vodah. Za zagotovitev z zakonom predpisanih norm in vrednosti se je na področju servisiranja in vzdrževanja vozil uvedel povečan nadzor nad pranjem delovnih površin, dosledno uporabo lovilnih posod za tekočine, sanacijo razlitih tekočin z uporabo absorbenta ter uporabo ekoloških čistil za čiščenje talnih površin.

Tudi v letu 2023 je družba LPP izvedla čiščenje lovilcev olj iztok Avtopralnica in iztok Avtodelavnica, peskolove (kovinske rešetke) na drugi stezi v Dnevni negi, čiščenje lovilca olj in usedalnika v pralnici mastnih delov in pred mehanično delavnico.

Količina nevarnih odpadkov se je v družbi LPP v letu 2023 v primerjavi s preteklim letom povečala za 7,0 %, količina nenevarnih odpadkov za 4,1 %, količina odpadnih surovin pa za 10,2 %, medtem ko se je količina mešanih industrijskih komunalnih odpadkov znižala za 3,7 %.

V letu 2023 so bili pri izvajanju dejavnosti prevoza potnikov štiri manjši izredni dogodki kot posledica okvare vozila v prometu, na lokaciji LPP pa dva manjša izredna dogodka, pri katerih je šlo predvsem za izliv hladilne tekočine, tehnološke tekočine, olja ali goriva ter za vžig klima naprave v zadnjem delu avtobusa. Vsi izredni dogodki so bili ustrezno obvladovani in sanirani.

8 DRUŽBENA ODGOVORNOST DO RAZLIČNIH JAVNOSTI

Eno naših temeljnih načel je družbena odgovornost, kateremu pri poslovanju permanentno posvečamo pozornost, saj se zavedamo, da izvajanje dejavnosti javnih služb vpliva na življenjsko in delovno okolje vsakodnevnih uporabnikov storitev v Ljubljani in bližnjih občinah. K izvajanju dejavnosti zato pristopamo odgovorno in v partnerstvu s ključnimi deležniki, zlasti z uporabniki, lokalnimi skupnostmi in izjemnimi sodelavci.

Kot družbeno odgovorna Skupina svoje znanje stalno prenašamo tudi na širšo javnost, predvsem z učenjem o pomenu pitne vode, varstva vodnih virov, ravnanja z odpadno vodo, ravnanja z odpadki in z invazivnimi tujerodnimi rastlinami. Prav tako sledimo načelom krožnega gospodarstva, spodbujamo k bolj trajnostnemu ter odgovornemu življenjskemu slogu, krepimo možnosti ponovne uporabe predmetov oziroma preprečujemo nastajanje odpadkov. S tem sooblikujemo družbo, ki bo svoje navade in vedenja prenesla na naslednje generacije in tako poskrbela za višjo blaginjo ljudi vzporedno z zdravim in čistim okoljem. Naslavljamo predvsem odgovorno ravnanje z vodo, odgovoren odnos do okolja, zmerno potrošništvo in druge aspekte vzdržnosti življenjskega sloga.

Trajnostnemu vidiku poslovanja posvečamo potrebno pozornost, kar nas je v letu 2020 spodbudilo, da se obvladujoča družba vključi v postopek za pridobitev pristopnega certifikata Družbeno odgovoren delodajalec, katerega namen je izboljšanje delovnih pogojev in fleksibilnih oblik organiziranosti dela, dvig nivoja pozitivne organizacijske klime in delovne kulture ter zmanjšanje negativnih vplivov poslovanja na okolje. Projekt je sofinanciran s strani Evropskega socialnega sklada in poteka preko izvajalca razpisa Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, nosilec pa je Ekvilib Inštitut v sodelovanju z Gospodarsko zbornico Slovenije, Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije in Združenjem delodajalcev Slovenije. Pridobitev certifikata je revizorski in svetovalno-analitični postopek, z namenom ocenjevanja in svetovanja delodajalcem za uspešnejše upravljanje na štirih področjih certifikata: Organizacijsko upravljanje, Varnost in zdravje pri delu, Medgeneracijsko sodelovanje ter Usklajevanje zasebnega, družinskega in poklicnega življenja. Družbena odgovornost postaja vse bolj pomemben vidik poslovanja, zato jo bomo krepili tudi v prihodnje. Zadali smo si implementacijo ukrepov z namenom spodbujanja, ozaveščanja in nadgrajevanja družbeno odgovornih aktivnosti do sodelavcev, partnerjev in okolja. Podporo izkazujemo tudi številnim kulturnim, športnim, okoljevarstvenim in humanitarnim projektom.

➤ **Odgovornost do zaposlenih**

Zavedamo se, da so ključni motivirani in zadovoljni sodelavci, brez katerih ni mogoče doseči uspešnega poslovanja. Permanentno si prizadevamo zagotavljati ugodne delovne razmere, urejeno delovno okolje, krepitev motivacije, kreativnosti in pripadnosti ter kontinuirani strokovni razvoj. Prepoznavamo in cenimo strokovne, kreativne in trajnostno naravnane prispevke sodelavcev, brez katerih ni možno uresničevanje dolgoročnih in strateških ciljev ter vizije družbe, ki se glasi »Najboljša strokovna storitev«.

Odgovornosti do sodelavcev namenjamo posebno pozornost, kar vključuje tudi vlaganje v razvoj znanj za ustvarjanje dodane vrednosti, ki je za družbo neprecenljive vrednosti. Vsakemu posamezniku nudimo priložnost za poklicno in osebno rast. Cilj strateškega upravljanja s kadri je prepoznati, spodbuditi in zadržati perspektivne sodelavce za učinkovito delo oziroma reševanje delovnih izzivov. Za ta namen smo za določen kader izdelali individualne razvojne načrte, v katerih smo opredelili posamezniku prilagojene aktivnosti pridobivanja specifičnih sposobnosti, znanj in veščin, ki bodo omogočile realizacijo njihovega načrtovanega kariernega razvoja v družbi. Posebno pozornost namenjamo tudi prenosu znanj med sodelavci in internemu komuniciranju, pri čemer uporabljamo širok nabor sredstev (osebni razgovori, sestanki, e-pošta,

intranetna in internetna stran, interna revija, izobraževalni dogodki, razna druženja). Spodbudno delovno okolje pa soustvarjamo tudi z ukrepi, ki omogočajo lažje usklajevanje poklicnega in družinskega življenja.

Za zdravje in varnost pri delu poleg razširjenih zdravniških pregledov in rednih usposabljanj s področja varstva pri delu skrbimo tudi z ozaveščanjem glede varovanja zdravja, o preprečevanju bolezni in poškodb na delovnem mestu ter omogočanjem brezplačne udeležbe na različnih športnih dejavnostih izven delovnega časa. V obvladujoči družbi smo ponovno uvedli tudi ukrep zdravega obroka in vodene vadbe med delovnim časom. Z možnostjo dodatnega prostovoljnega pokojninskega zavarovanja skrbimo tudi za izboljšanje socialne varnosti oziroma boljšega življenjskega standarda svojih sodelavcev po upokojitvi. Prav tako skrbimo za socialno varnost zaposlenih in njihovo enakopravno obravnavo, posebno pozornost pa namenjamo šibkejšim skupinam zaposlenih, kot so invalidi in starejši delavci.

Upoštevamo etične kodekse in se zavzemamo za spoštljive odnose na delovnem mestu, osebno dostojanstvo sodelavcev in zagotavljanje visokih standardov glede preprečevanja kakršne koli diskriminacije. Ohranjamo transparentno in sprotno obveščanje o aktualnem dogajanju po elektronski pošti, intranetu, s pomočjo interne revije zaposlenih v MOL. Mnenje zaposlenih obdobjno preverjamo z anketami, s katerimi ugotavljamo stanje mikroklimе v družbah Skupine in prisluhnemo njihovim predlogom za izboljšave. Spodbujamo kreiranje novih idej, komunikacijo med zaposlenimi in timsko delo.

➤ **Odgovornost do različnih javnosti**

Transparentnost poslovanja in delovanja sta osnovni vodili Skupine. Tudi na področju komuniciranja sledimo omenjenima načeloma. Z različnimi javnostmi komuniciramo odgovorno in transparentno po različnih komunikacijskih kanalih, pri čemer družbeno odgovorne vsebine predstavljamo tudi v posebnem trajnostnem poročilu. Ažurne, razumljive, hitro dostopne in uporabnikom prijazne informacije so bile vsem zainteresiranim javnostim na voljo na spletnem portalu Javnega holdinga in odvisnih družb tudi v letu 2023.

Skupina odnos z uporabniki že vrsto let vodi kot dolgoročen projekt, sestavljen iz številnih aktivnosti, katerih cilj je rast zaupanja v kakovost storitev in zanesljivost izvajalcev storitev gospodarskih javnih služb in drugih dejavnosti ter njihova prepoznavnost. Na različnih dogodkih predstavljamo našo pot do oglične nevtralnosti. Različnim skupinam udeležencev in obiskovalcem dogodkov je na voljo brezplačen prevoz (na območju pokopališča Žale, v sklopu Evropskega tedna mobilnosti, na decembrske prireditve ob koncu leta).

Zadovoljstvo uporabnikov storitev gospodarskih javnih služb kontinuirano in sistematično spremljamo. Tudi v letu 2023 smo panelno raziskavo izvedli štirikrat, tj. spomladi, poleti, jeseni in pozimi, kar je podrobneje predstavljeno v točki 2.2 Zadovoljstvo uporabnikov.

V obliki sponzorstva in donacij smo podprli različne športne klube in društva, ki delujejo na območju MOL in okolice. Podpiramo vse večje športne in kulturne dogodke, ki so namenjeni ne samo za promocijo blagovne znamke Skupine, pač pa tudi za promocijo lokalne skupnosti in Slovenije. Naklonjeni smo humanitarnim projektom, ki so namenjeni socialno ogroženim, osebam s posebnimi potrebami ali mlajši populaciji. Spodbujamo dejavnosti, ki prispevajo oziroma razvijajo zdrav način življenja.

Dva medkrajevna avtobusa, ki sta se uporabljala za prevoze šoloobveznih otrok, smo namenili za donacijo Ukrajini.

Skupina veliko pozornosti namenja aktivnemu in učinkovitemu sodelovanju z občinami, tako na področju investicij in vlaganj v lokalno infrastrukturo kot pri sodelovanju oblikovanja lokalne zakonodaje ter širjenju zavedanja, da številne in raznovrstne temeljne dejavnosti na področju gospodarskih javnih služb in podporne strokovne storitve temeljnim dejavnostim skupaj tvorijo

celovito in kakovostno izvajanje gospodarskih javnih služb na območju MOL in primestnih občin. Usklajevanje investicij s sočasnimi posegi v prostor je trajno vodilo Skupine.

Vključeni smo v projekte MOL, ki zadevajo področje trajnostnega razvoja. Aktivno podpiramo različne projekte društev in organizacij, ki pomembno prispevajo k izboljšanju pogojev za kakovostno življenje in k ustvarjanju boljših socialnih razmer, predvsem v lokalnem okolju (vodeni strokovni ogledi proizvodnih procesov v izobraževalne namene, srečanja z upravniki). Prav tako smo se zavezali, da bomo z izboljšanjem komunikacije in ozaveščanjem o pomenu razogljičenja v projektu »Misija 100« podprli projekte in izobraževanje širšega družbenega pomena.

➤ **Odgovornost do okolja**

Okoljski vidik poslovanja je na področju izvajanja gospodarskih javnih služb izredno pomemben, saj je za ohranjanje in izboljševanje naravnega in delovnega okolja potrebna posebna skrb, ki je neobhodno potrebna za trajnostni razvoj celotne Skupine.

Skupina pri svojem delovanju upošteva visoke okoljske standarde, evropsko in državno zakonodajo, spremlja novosti in razvoj novih tehnologij, ki so zdravju in okolju prijaznejše ter jih vključuje v razvojne projekte in implementira v poslovne procese, kar je podrobneje predstavljeno v točki 7, Varstvo okolja.

Družbe v Skupini so sprejele zavezo, da v vozni park postopno vključijo vozila, ki kot pogonsko gorivo uporabljajo stisnjen metan (CNG). Tako se poleg posameznih službenih vozil, po Ljubljani vozijo avtobusi na stisnjen metan (CNG), ki omogočajo ogljično nevtralnost. V zadnjem času pa se je pojavila potreba po toksični nevtralnosti, zato pričakujemo, da se bodo v prihodnosti avtobusi s pogonom na fosilna goriva nadomeščali z električnimi in vodikovimi avtobusi.

V letu 2023 smo nadaljevali s prizadevanji za okolju prijazno mobilnost kot izvajalec testiranja naknadno vgrajene opreme v avtobusih za zmanjšanje izpustov na izpušnih ceveh, pri emisijah zavor in v (pol)zaprtih okoljih ter kot izvajalec meritev v realnem prometu. Februarja smo testirali električni zgibni avtobus z dometom do 40 km, zaradi česar je na končnem postajališču potrebna električna polnilnica z nazivno močjo najmanj 30kW.

Na mobilnem portalu m.energetika.si, objavljamo celovite informacije o kakovosti zraka oziroma vplivu delovanja enote TE-TOL na okolje. Z zanesljivo in varno oskrbo ter s sprotno komunikacijo o vsakih spremembah krepimo zaupanje svojih uporabnikov, poslovnih partnerjev in prebivalcev.

Tudi v letu 2023 smo se pridružili tradicionalni čistilni akciji »Za lepšo Ljubljano«. Kot predhodna leta, smo se tudi v letu 2023 (pro)aktivno priključili kampanji za spodbujanje trajnostne mobilnosti »Evropski teden mobilnosti«, ki izpostavlja priložnost, da za prevoz izberemo alternativne in trajnostne načine mobilnosti. Z javnimi podjetji se redno udeležujemo tudi sejma Narava-zdravje, saj nam daje dobro priložnost za predstavitev naših vrednot za ohranjanje zelenega okolja.

9 RAZVOJNE USMERITVE

Družbe v Skupini pri svojem poslovanju upoštevamo temeljne vrednote: odličnost, zadovoljstvo, motiviranost, učinkovitost, optimiziranost in strokovnost. Strategija Javnega holdinga, skupaj s strategijami odvisnih družb, zasleduje skladnost ciljev gospodarskega, socialnega in okoljskega razvoja ter se navezuje na Trajnostno urbano strategijo MOL ter programe oziroma usmeritve občin družbenic. Za čim učinkovitejše zagotavljanje gospodarskih javnih služb je bila v preteklih letih ustrezno prilagojena organizacija, tako Javnega holdinga, kot družb v Skupini.

Strateški cilji Skupine so v naslednjem obdobju usmerjeni v zagotavljanje stabilnega finančnega poslovanja koncerna, kibernetsko varnost, digitalno transformacijo podpornih procesov, strateško upravljanje znanj in vpletanje družbene odgovornosti na vsa področja poslovanja.

Razvoj Skupine bo še naprej usmerjen v prilagajanje poslovnih procesov, njihovo optimizacijo, učinkovitost in fleksibilnost. Temelj, na katerem slonita poslanstvo in vizija je, poleg strokovnih in motiviranih sodelavcev, tudi enoten in sodoben poslovno informacijski sistem, ki ga bomo še naprej neprestano nadgrajevali in razvijali z namenom, da bo še naprej zagotavljal najboljšo podporo družbam v Skupini in jim koristil pri zagotavljanju končnega cilja oziroma poslanstva-zadovoljstvo uporabnikov javnih storitev. Skrbimo za varnost, sistematično hrambo in arhiviranje elektronske dokumentacije. Še naprej bomo krepili elektronsko poslovanje in tako zagotavljali še hitrejšo dostopnost do informacij ter s tem minimizirali papirno poslovanje.

Na **energetskem področju** sledimo zavezam o izpolnjevanju poslanstva, okoljski in energetski zakonodaji, usmeritvam in zavezam, tako na področju zmanjševanja emisij toplogrednih plinov kot na področju trajnosti, in Viziji MOL do leta 2045. Glavni strateški cilji so povezani z razogljičenjem proizvodnih virov in s tem daljinske oskrbe s toploto, razogljičenjem sistema distribucije zemeljskega plina ter zagotavljanjem visoke zanesljivosti obratovanja proizvodnih virov in distribucijskih omrežij daljinskega ogrevanja in zemeljskega plina. Pomemben cilj ostaja tudi razvoj in širitev vročevodnega in plinovodnega omrežja s širitvijo uporabe v prometu, ter proizvodnjo in oskrbo z zeleno električno energijo. Nadaljnja razvojna pot obstaja jasna: do leta 2030 razogljičiti daljinsko ogrevanje in povečati samooskrbo z energenti za 70 %

Na strani razogljičenja proizvodnih virov in daljinske oskrbe s toploto je v fazi pridobivanja uporabnega dovoljenja investicija PPE-TOL, v letu 2023 pa je uspešno obratovala nova plinska turbina na lokaciji Šiška. Z namenom aktivnega opuščanja rabe premoga se bo nadomestil premogovni blok K1 s kotlom na biomaso. Večji projekt, ki bo prispeval k povečanju samooskrbe z energenti in v katerem Energetika Ljubljana sodeluje z družbo VOKA SNAGA, je izgradnja objekta za energijsko izrabo goriva iz komunalnih odpadkov–TEO Ljubljana. V okviru strateškega razvoja v smeri trajnosti so tudi velika toplotna črpalka in baterijski hranilnik.

Za zagotavljanje visoke zanesljivosti obratovanja proizvodnih virov in distribucijskih omrežij daljinskega ogrevanja in zemeljskega plina je potrebno tako pasovne vire kot vršne vire ohranjati v brezhibno vzdrževanem stanju, s stalnim nadzorom, vzdrževanjem in saniranjem omrežja daljinskega ogrevanja. Na strani razvoja in širitve omrežja bomo nadaljevali v smeri začrtanih ciljev. Na daljinski sistem oskrbe s toploto, ki poteka na območju MOL, bomo priključevali novozgrajene ali obstoječe objekte, ki še niso priključeni na območju obstoječega vročevodnega omrežja. Širitev omrežja bo le v primerih večjih novogradenj na obrobju MOL, kjer bo to dopuščalo že zgrajeno primarno vročevodno omrežje. Zaradi optimizacije obratovanja omrežja in nižanja toplotnih izgub bomo v prihodnje širili tudi nizkotlačni del omrežja daljinskega ogrevanja. Zamenjave plinovodnega sistema z vročevodnim bomo izvajali na tistih zaokroženih območjih v MOL, kjer bo to racionalno in upravičeno. Morebitno širjenje plinovodnega omrežja je predvideno samo na območja, kjer je vnaprej zagotovljen ustrezen odjem.

Poleg povečanja deleža proizvodnje in dobave zelene električne energije iz lesnih sekancev bo k proizvodnji OVE prispevala tudi izgradnja male hidroelektrarne na reki Ljubljanici ter postavitve malih sončnih elektrarn na strešnih površinah stavb v MOL. V okviru projekta Zelena energija na površinah in objektih Mestne občine Ljubljana bo v letu 2024 izvedena namestitvev 51 sončnih elektrarn na javne stavbe za namen samooskrbe. Tudi v segmentu gospodinjstvih in malih poslovnih uporabnikov nameravamo začeti s postavitvijo malih sončnih elektrarn ter se preko sistema samooskrbe in vključevanja drugih razpršenih energetskih virov (hranilniki, bioplinske SPTE) ter porabnikov (e-polnilnice, kompresorji) vključiti na trg energetske prožnosti oziroma fleksibilnosti.

Na podlagi odločitve o uvedbi vodika kot pogonskega goriva za avtobuse mestnega potniškega prometa se že je pričel projekt postavitve vodikove polnilnice na lokaciji P&R Stanežiče. Nadaljuje se tudi projekt proizvodnje in vtiskovanja biometana v distribucijsko omrežje zemeljskega plina ter nadaljnje uvajanje vodikovih tehnologij. Za doseganje delne samooskrbe bo projekt vodikove polnilnice nadgrajen s proizvodnjo zelenega vodika, v ta namen pa na lokaciji Plinarna Koseze zgrajena fotovoltaična elektrarna moči 1,8 MW.

Razvojne usmeritve na področju **ravnanja z vodnimi viri in na področju ravnanja z odpadki** so v veliki meri vezane na občinske razvojne načrte MOL in primestnih občin, s katerimi so, ob upoštevanju usmeritev iz državnih programov in zakonodaje, opredeljene ključne usmeritve ter z njimi povezane strateške usmeritve, ki jih družba lahko uresničuje le skupaj z občinami ustanoviteljicami:

- trajnostno kakovostna oskrba uporabnikov z naravno pitno vodo ter varovanje vodnih virov,
- trajnostna zaščita okolja z učinkovitim ravnanjem z odpadki in z odpadno vodo,
- sledenje razvoju sonaravnega mesta,
- nadgradnja uporabnikom prijaznega podjetja in
- ostati razvojno, raziskovalno, izobraževalno in učeče se podjetje.

Glavne razvojne aktivnosti na področju oskrbe s pitno vodo so namenjene dolgoročnemu zavarovanju vodnih virov, kar pomeni ohraniti količinsko in kakovostno stanje vodnih virov oziroma ga izboljšati.

Za doseganje ustrezne varnosti oskrbe s pitno vodo (skladnost in zdravstvena ustreznost), je zelo pomembno vlaganje v obnove vodovodnega omrežja, objektov in naprav, kot so vodohrani in prečrpalnice. Med aktivnosti za doseganje letnih in strateških ciljev so obnova vodovodnega omrežja, objektov in naprav, obnova 2 % vodovodnih priključkov ter povečanje odstotka odkritih napak na vodovodnem omrežju za 3 odstotne točke vsako leto. Delovanje centralnega vodovodnega sistema je optimizirano s pomočjo vzpostavljenega hidravličnega modela in vzpostavitev merilnih območij.

Za zagotavljanje nemotenega odvajanja odpadne vode in zmanjšanja vpliva kanalizacijskih sistemov na okolje je načrtovana obnova kanalizacijskega omrežja, objektov in naprav. Za optimizacijo delovanja kanalizacijskega omrežja, znižanja obratovalnih stroškov ter izboljšanja hidravličnih razmer se načrtuje tudi rekonstrukcija razbremenilnikov z dodatnimi tehničnimi ukrepi za preprečevanje vdora vode iz reke Ljubljanice v kanalizacijsko omrežje.

Na področju zbiranja odpadkov spremljamo aktualne trende in sledimo načelom trajnostnega razvoja in krožnega gospodarstva. Sistem zbiranja odpadkov se posodablja s podzemnimi zbiralnicami v ožjem mestnem središču Ljubljane. Predvidena je tudi gradnja urbanega zbirnega centra z zbirnim centrom, centrom ponovne uporabe in papirno delavnico.

Družba VOKA SNAGA je tudi največje slovensko podjetje za ravnanje z odpadki in upravlja enega najsodobnejših obratov za predelavo odpadkov-RCERO Ljubljana ter je zelo aktivna na področju doseganja ciljev, načrtanih v Zero Waste strategiji. Ključna usmeritev pri obdelavi mešanih komunalnih odpadkov v RCERO Ljubljana je zniževanje stroškov obdelave odpadkov. Družba z Energetiko Ljubljana sodeluje pri skupnem projektu »Vzpostavitev objekta za energijsko izrabo goriva iz komunalnih odpadkov-TEO Ljubljana«, ki je vključen v koncept krožnega gospodarstva in trajnostni razvoj območja MOL. V zvezi s tem projektom je izdelano poročilo za I. fazo izvedbe javnega naročila; skupaj z investitorjem pa se preverja možnost postavitve navedenega objekta na lokaciji Barje.

V **prometni politiki** je cilj zanesljivo in kakovostno izvajanje prevozov s potrebnim številom brezplačnih in varnih avtobusov ter s točnostjo odhodov avtobusov iz končnih in vmesnih postajališč. Mestni in medkrajevni linijski prevozi se izvajajo v skladu z veljavnim odlokom, s splošnimi prevoznimi pogoji in določili koncesijske pogodbe.

Načrtovano je, da bo število potovanj v letu 2024 v mestnem in medkrajevnem linijskem prevozu preseglo raven pred epidemijo na podlagi povečanja mreže linij in pridobitve novih potnikov. Za boljšo pretočnost mestnega linijskega prometa bo potrebno podaljšati mrežo pasov rezerviranih za mestni promet in na ta način skrajšati potovalni čas. V načrtu je podaljšanje rumenega pasu na Celovški cesti do P+R Stanežiče ter rumeni pasovi okoli novega Potniškega centra Ljubljana (Emonika z okolico) in na Linhartovi cesti.

Ohranjanje zaupanja v storitve družbe in ugleda v javnosti ter zadovoljstvo uporabnikov s storitvami družbe bomo zagotavljali s četrletnim spremljanjem panelnih raziskav na nivoju Skupine.

Posebno pozornost namenjamo preprečevanju tveganj za nastanek poškodb in poklicnih bolezni delavcev. Eden izmed pomembnih dejavnikov je skrb za ergonomijo dela, kamor sodi med drugim tudi ureditev delavniških prostorov, nakup novejših delovne opreme in zamenjava klimatskih naprav.